This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Ca 698

A 456421

350.9436
A33

EX LIBRIS
A D
Ca 698
F 79
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES

EX LIBRIS
A D
Ca 698
Fr 79
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
ARTES SCIENTIA VERITAS
1817

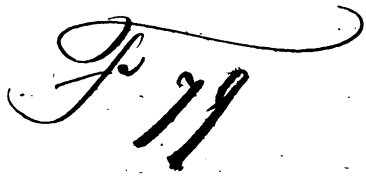

F 79

Austria, Laws, statutes, etc.
judicial

Prozatímní

SOUDNÍ ŘÁD CIVILNÍ

pro

Uhry, Chorvatsko, Slavonsko,

vojvodství Srbské

a

Banát Temešský.

AKADEMICKÁ KNIHOVNA

Ve Vídni.

Z císařské královské dvorské a státní tiskárny.

1853.

J.G. CALVE'HO C. K. UNIVERSITÄTS-BUCHHANDLUNG

350.9436
A 33

Obsah.

Nařízení, dané od ministerium práv dne 16. září 1852, týkajíc se uvedení prozatímního soudního řádu civilního v Uhřích, Chorvatsku, Slavonsku, ve vojvodství Srbském a banátě Temešském . . . . . Strana 5— 10

Hlava první.

Předpisové obecní . . . . . §§. 1— 29

Hlava druhá.

O řízení ústním . . . . . §§. 30— 50

Hlava třetí.

O řízení písemném . . . . . §§. 51— 63

Hlava čtvrtá.

O dodávání nařízení soudních . . . . . §§. 64— 90

Hlava pátá.

O lhůtách . . . . . §§. 91—103

Hlava šestá.

O důkazu vůbec . . . . . §§. 104—107

Hlava sedmá.

O důkazu, založeném na přiznání . . . . . §§. 108—112

Hlava osmá.

O důkazu, založeném na listinách . . . . . §§. 113—151

Hlava devátá.

O důkazu, založeném na svědcích . . . . . §§. 152—203

Hlava desátá.

O důkazu, založeném na ohledání soudním . . . . . §§. 204—232

Hlava jedenáctá.

O důkazu, založeném na přísaze . . . . . §§. 233—280

Hlava dvanáctá.

O inrotulování spisů . . . . . §§. 281—293

Hlava třináctá.

O rozsudcích a výměrech . . . . . §§. 294—307

Hlava čtrnáctá.

O apelaci, revisi, stížnosti zrušovací a rekursu . . . . . §§. 308—352

Hlava patnácta.

O navrácení ku předešlému stavu . . . . . §§. 353—371

Hlava šestnáctá.

O porovnání . . . . . §§. 372—375

Hlava sedmnáctá.

O rozsudcích . . . . . §§. 376—386

Hlava osmnáctá.

O zjištění . . . . . §§. 387—395

Hlava devatenáctá.

O prozatímním uvěžení osobním . . . . . §§. 396—406

Hlava dvadcátá.

O obstávce . . . . . §§. 407—424

Hlava dvadcátá první.

O sekvestraci a jiných prozatímních opatřeních . . . . . §§. 425—437

Hlava dvadcátá druhá.

O exekuci . . . . . §§. 438—554

Hlava dvadcátá třetí.

O rozdělení sumy kupní za statky nemovité v exekuci prodané §§. 555—572

Hlava dvadcátá čtvrtá.

O nákladech soudních . . . . . §§. 573—588

Hlava dvadcátá pátá.

O dnech feriálních . . . . . §§. 589—594

Hlava dvadcátá šestá.

O rozepři vyzývací a amortisační . . . . . §§. 595—611

Hlava dvadcátá sedmá.

O rozepři početní . . . . . §§. 612—617

Hlava dvadcátá osmá.

O řízení v případech přerušeného držení . . . . . §§. 618—635

Hlava dvadcátá devátá.

O řízení v rozepřích horních . . . . . §§. 636—649

Hlava třidcátá.

O řízení ve věcech manželských vyznavačů víry evangelické §§. 650—683

Nařízení, dané od ministerium práv

dne 16. září 1852,

týkajíc se uvedení prozatímního soudního řádu civilního v Uhřích, Chorvatsku, Slavonsku, ve vojvodství Srbském a banátě Temešském.

Jakož Jeho c. kr. apoštolské Veličenstvo nejvyšším rozhodnutím od 12. září 1852 ministerium práv zmocniti ráčil, aby učinilo opatření, jehož k lepšímu uspořádání civilního řízení právního v Uhřích, Chorvatsku, Slavonsku, ve vojvodství Srbském a banátě Temešském potřebí, a aby tam tedy uvedlo prozatímní soudní řád civilní, pročež se v příčině toho nařizuje takto:

I.

Počínajíc od 1. ledna 1853 vejíti má u všech úřadův soudních v královstvích Uherském, Chorvatském a Slavonském, ve vojvodství Srbském a banátě Temešském, vyjímajíc Hranici vojenskou, prozatím v moc přiložený soudní řád civilní pod ustanoveními níže položenými.

Tím se mají zároveň za zrušeny pokládati všeliké předpisy předešlé o řízení v rozepřích (pravotách) civilních, ježto se vztahují na věci tohoto řádu soudního.

II.

Za tou příčinou předse jíti má řízení právní v příčině žalob všelikých, kteréž od času dotčeného znova budou podány, anebo strany kterýchž má alespoň řízení teprv počíti, podlé předpisů, v tomto řádu soudním obsažených.

III.

Taktéž mají úřadové soudní první instance podlé předpisův, v tomto řádu soudním obsažených, odbývati žádosti.

všeliké jiného spůsobu, kteréž se netýkají jenom mezijednání v takových rozepřích, jichžto líčení jde již předse, zvláště žádostí za připuštění k důkazu vedení pro věčnou paměť skrze svědky nebo znalce, za povolení obstávky, vězení, sekvestrace nebo jiných prozatímních prostředkův zjišťovacích, za navrácení ku předešlému stavu, za udělení exekuce nebo za předsejití v ní, byť i žádosti tyto byly již dříve podány, jen když toho času, kdežto řád soudní v moc vešel, nebylo o nich žádného opatření učiněno.

IV.

Nejsouli žaloby nebo žádosti již podané, v příčině jichž řízení podlé článků I. a II. teprv počíti má, předpisům nového řádu soudního přiměřeny, tehdy má soud před početím řízení stranám, obeslav je třeba, potřebného o tom naučení dáti a jim dle potřeby lhůtu přiměřenou uděliti, aby spisy ty opravily a znovu je podaly.

V.

V rozepřích právních, jichž líčení toho času, když tento nový řád soudní ve skutek vejde, již bylo počalo, které ale nebyly ještě k vynešení rozsudku podány, má soud, žádáli jedna nebo druhá strana, aby se v líčení dále předse šlo, ihned nařídití stání, by se při něm vysvětlilo, čeho učiniti potřebí, by se líčení posavadní oprávilo, aby se v něm podlé předpisův, v novém řádu soudním obsažených předse jíti mohlo. Dle toho má se učiniti, by se líčení podlé potřeby doplnilo.

VI.

Rozepře právní, které za tou příčinou, aby o nich nález v první instanci byl učiněn, jsou již podány, posuzovati a rozhodovati se mají sice podlé zákonů posavadních. A však nálezy všeliké vyhotovovati se mají ve formě, tímto řádem soudním předepsané. Též se má, přijdeli při roz-

hodování na provedení důkazu skrze svědky nebo znalce, nebo na vykonání přísahy, to i ono podlé ustanovení tohoto řádu soudního nařídíti a ve skutek uvésti.

VII.

Týmž spůsobem zachovati se jest, i co se týče rozhodování instance vyšší, kteráž se teprv, až tento řád soudní ve skutek vejde, o takových rozepřích právních budou měti vynášeti, ježto byly již dříve v nižší instanci rozhodnuty. Zároveň ale při tom šetřiti jest ustanovení, obsaženého v §. 22. nejvyššího rozhodnutí od 3. listopadu 1849 o prozatímním zřízení soudů a řádu soudním v Uhřích, a v nejvyšším rozhodnutí od 1. března 1850 pro Chorvatsko a Slavonsko, podlé něhož všechny jiné prostředky právní, ježto dle zákonů předešlých místo měly, vyjímajíc odvolání (apelaci) a obnovení rozepře (novum simplex), prohlášeny jsou za nedovolené.

VIII.

Odvolání a rekursy proti rozsudkům a výměrům, které vyšly sice dříve, než nový řád soudní v platnost vešel, nenabyly ale ještě moci právní, podávati se mají, počínajíc od působení řádu tohoto, ve formách a lhůtách tímto řádem soudním předepsaných, a mají se též rozhodovati ve formě v něm ustanovené.

IX.

Dodávání nařízení soudních, počínajíc od toho času, kdežto nynější řád soudní ve skutek vejde, díti se má podlé něho i ve všech těch rozepřích, které jsou ještě na soudě.

X.

Ustanovení, obsažené v §. 29. nejvyššího rozhodnutí od 3. listopadu 1849 pro Uhry a v nejvyšším rozhodnutí od 1. března 1850 pro Chorvatsko a Slavonsko, podlé něhož všeliké rozepře, ježto se vztahují na záležitosti avi-

ticitní a všeliké procesy, ježto se týkají zastavení statků v šlechtických, pokud procesy tyto jsou již v běhu, až na další nařízení poddány byly poklidu soudnímu, a podlé něhož se, pokud tento poklid soudní trvá, na základě vyčtených právě nároků právních žádné nové procesy počnouti nesmí, zůstává nezměněno.

XI.

Držitelům pozemností, s kterými spojena byla urbarialita nějaká nyní zrušená, nesmí se kapitály, které jim byly před 11. ledněm 1848 půjčeny, vyjímajíc směnky, pocházející ze spojení obchodních, vypovídati, a toliko nezaplacené úroky zákonní smí se pořadem řízení soudního vymáhati. Na tuto věc se tedy ustanovení, obsažené v §. 446. řádu soudního, že nižádné moratorium místa nemá, nevztahuje, a soudové nesmí dáti místa nižádné žalobě a nižádnému vedení exekuce, ježto ustanovení přivedenému jest na odpor.

XII.

Poněvadž knihy pozemní čili intabulační nebo jiné jim podobné knihy veřejné všude nejsou ještě uvedeny, užiti se má ustanovení, na více místech řádu soudního, zvláště pak v hlavě dvadcáté druhé o exekuci obsažených, na opatření v knihách veřejných se vztahujících, toliko tam, kde knihy takové již jsou uvedeny, a jen dotud, pokud toho povaha kněh těchto připouští. A pročež mají úřadové soudní i předpisů, v hlavě dvadcáté třetí o rozdělení ceny kupní za statky v exekuci prodané obsažených, při nichž se pokládá za to, že knihy veřejné tu jsou, šetřiti jenom tam, kde knihy takové jsou, a mají sobě opatřiti známosti věřitelů zástavních, k rozdělení sumy kupní potřebné, neníli tu buď žádných kněh veřejných anebo nejsouli knihy náležitě zřízeny, povoláním ediktálním, předepsaným v §. 509.

XIII.

Poněvadž pak záležitosti, více statkův nemovitých se týkající, ježto pocházejí z bývalé aviticity a tak řečených smluv zástavních (contractibus pignoratitiis, emtionibus et venditionibus temporaneis), teprvé zvláštním nejvyšším zákonem se spořádají, ustanovuje se, co se týče vedení exekuce na statky takové, že se mohou sice jako jiné statky podlé předpisu, v novém řádu soudním obsaženého, nejen vzíti v sekvestraci nebo zarendovati, nébrž i exekutivně odhádati a prodati (§. 480—525). A však má až do té doby, kdežto záležitosti dotčené nejvyšším zákonem budou spořádány, zůstati dlužníkovi vyhraženo právo výplatní, podlé posavadních zákonů zemských jemu příslušné, těm pak osobám, kterým z bývalé aviticity nebo ze smluv zástavních snad práva nějaká ku statku náležejí, zůstati má pocházející z toho právo ke kupci dotud, pokud práva tato nejvyšším ustanovením, ježto vyjíti má, v platnosti budou zachována.

XIV.

V rozepřích směnečných šetřiti se má, počínajíc od 1. ledna 1853, i v Uhřích, Chorvatsku, Slavonsku, vojvodství Srbském a banátě Temešském, řízení směnečného, nařízením, od ministerium práv dne 25. ledna 1850, č. 42. Zákonníka říšského vydaným pro více jiných zemí korunních, vyhlášeného, čímž nařízení, vydané od ministerium práv dne 25. ledna 1850, č. 53. Zákonníka říšského a druhá část XV. uherského článku zákonního od roku 1840, jakož i vztahující se k tomu ustanovení VI. článku od roku 1844 platnosti pozbyti mají.

Pokud ale v řízení směnečném žádných zvláštních předpisův obsaženo není, zachovati se jest i v rozepřích směnečných podlé tohoto řádu soudního. A pročež se zvláště prohlašuje, že odvolávání se v §. 12. řízení směnečného

na některá ustanovení nejvyššího rozhodnutí od 18. října 1845 o rozepři sumovní na dotčené zde země korunní se nevztahuje, nébrž že se tu na místo tohoto nejvyššího rozhodnutí užiti má předpisů, obsažených v novém soudním řádu civilním, s odchýlkami, nalézajícími se v řízení směnečném vůbec a zvláště v samém §. 12. řízení toho.

XV.

Řízení konkursní, článkem XXII. sněmu říšského od roku 1840 předepsané, zůstává, pokud nebylo jinými mezi tím vydanými nařízeními již změněno, prozatím v moci své. A však i v rozepři konkursní užiti se má předpisův, obsažených v novém řádu soudním o povaze průvodův a o posuzování právní jich moci.

Prodej jmění konkursního předse bráti se má podlé ustanovení řádu soudního o odhadování a prodávání statkův movitých i nemovitých, v exekuci vzatých. Zároveň pak se nařizuje, že rozdíl mezi statky nešlechtickými a šlechtickými, kterýž v příčině prodávání jmění konkursního posavade se zachovával, budoucně má přestati, a že se i statky šlechtické pod obmezeními, v článku XIII. nařízení tohoto dotčenými, rovněž jako všeliké jiné jmění konkursní budou moci prodávati.

XVI.

Na řízení před soudy vojenskými tento řád soudní se nevztahuje.

XVII.

Poněvadž pak nařízení toto, i sám řád soudní původně sepsány jsou v jazyku německém, tedy překladové na ostatní jazyky zemské, ježto se neprodleně z toho učiniti mají, posuzováni budtež podlé textu tohoto.

Krauss m. p.

Hlava první.

Předpisové obecní.

§. 1.

Kdy ma soudce ve věcech sporných započíti řízení.

Řízení soudní ve věcech sporných nemá se nikdy započínati z povinnosti úřadu, nébrž toliko k žádosti strany.

§. 2.

Žádosti u soudu podané mají se jenom tehda hned z povinnosti úřadu odvrhnouti:

a) když se věc k řízení u soudu civilního zcela nehodí, anebo když alespoň soudce shledá, že jeho moc soudní podlé předpisův jurisdikčních patrně není příslušná;

b) když nejsou ještě u jiných úřadů jednání skončena, kteráž mají v jistých věcech právních podlé zvláštních předpisů žalobu předcházeti.

Zvláště nesmí se záležitosti právní, jichž rozhodnutí závisí na dokázání a přičítaní činu nějakého, zákony trestními zapovězeného, vznášeti na soudce civilního, pokud není řízení trestní ukončeno, aneb pokud tu není potvrzení soudu trestního, že se žádné řízení trestní nezapočne, anebo že se v řízení počatém nemá dale předsejíti, poněvadž obviněný prchl nebo není přítomen. Přijdouli teprv v běhu rozepře civilní proti jisté osobě na jevo důvodové podezření nějakého činu trestného, který by na věc, o kterou spor jest, podstatně působiti mohl, tehdy se má řízení před sou-

dem civilním ihned zastaviti a čekati, jak řízení trestní vypadne;

c) když se nevezme řádný zástupce osobě takové, která podlé zákonů práva občanského není spůsobna, aby sama o sobě před soudem jednala;

d) když se žádosti nedostává některé z formálností v §. 4. předepsaných.

V posledních třech případech má soud straně zároveň potřebné naučení dáti, a bylali žádost pro nedostatek formálností *(lit. d)*, odvržena, a běžíli o lhůtu propadnou, k opravení žádosti lhůtu přiměřenou ustanoviti.

§. 3.

Jak se mohou napraviti vady, které přijdou v běhu rozepře na jevo.

Přišloliby teprv v běhu rozepře ne jevo, že soud, nejsa k tomu příslušný, říditi počal, a nenabyloli by řízení toto moci právní tím, že se strany spor vedoucí jeho moci soudní platně dle práva poddaly, anebo ukázaloli by se, že strana některá není spůsobna, aby se sama zastávala, má se řízení ihned přetrhnouti, a stranám, v případu pak posledním i zákonnímu zástupci o tom dáti věděti; tomuto ale jest necháno na vůli, chceli řízení předešlé schváliti a prositi, aby se v něm dále předse šlo.

§. 4.

Které jsou formálnosti a obecné náležitosti soudních žádostí a jiných spisů.

Formálnosti, kterýchž při každém spisu, ježto se u soudu podává, šetřiti jest, jsou tyto:

1. žádosti podávané mají býti čistě, čitatelně a v předepsaném jazyku psané. K přílohám, které nejsou v tomto jazyku zdělány, připojiti se má překlad;
2. zevnitř na spisu má se pojmenovati soud, a udati jméno i příjmení, stav i obydlí obou stran, jakož

i věc, o kterou spor jest, pak se má na každém spise napsati zákonní jeho pojmenování;

3. v řízení písemném jsou strany povinny, vzíti si přítele právního. Tento má se ve spisu vlastní rukou podepsati a plnomocenství předepsané přiložiti. Měloli by plnomocenství vady nějaké, anebo nebyloli by předloženo, může soudce nařídíti, čeho potřebí, aby se opravilo nebo později dodalo, a zároveň může spis dle pořádku vyříditi.

Žádání má býti

4. jak co se týče hlavní věci tak i povinností vedlejších, srozumitelné a určité.

Konečně nesmějí se

5. věci rozličného způsobu v jedno spojovati (§. 11).

§. 5.

Kolikeré jest řízení v rozepřích.

Řízení v rozepřích dělí se v ústní a v písemné.

§. 6.

Obecná ustanovení o řízení ústním a písemném.

Vůbec má se u jednosoudů a u soudů obchodních říditi ústně, u jiných soudů kolegiálních ale písemně.

§. 7.

Kdy má místo řízení ústní zvláště.

A však u všech soudů kolegiálních říditi se má ústně:

a) o žalobách z dluhů, ježto se zakládají na listinách úplně hodnověrných;

b) o žalobách, vztahujících se na placení sporných úroků z arendy a nájmu;

c) o rozepřích o všeliké případnosti incidenční čili vedlejší, ježto se v běhu rozepře nebo exekuce udají;

d) o případech všelikých, při nichž řád soudní rychlé nebo ústní řízení krom toho výslovně nařizuje.

§. 8.

Strany mají právo, od těchto předpisů se uchýliti.

Strany mají toho vůli, uchýliti se od předpisu, svrchu v zákoně obsaženého (§§. 6, 7.), a vyvoliti si již napřed při početí procesu smlouvou, nebo společným se srozuměním řízení písemní nebo ústní.

Chtějíli si však při početí procesu místo řízení ústního vyvoliti řízení písemné, potřebí, aby se o tom u soudu prohlásily buď osobně, anebo kdyby osobně nemohly přijíti, v žádosti písemné, vlastní rukou podepsané.

Pakliby se učinil z jedné strany návrh, aby se vyvolilo jiné řízení, může tomu soudce, byť i strana protivná odporovala, výměrem povoliti, a však jen tehda, když jsou tu podlé povahy rozepře nebo podlé okolností místních převažující důvody, zvláště pak, když by se tímto od zákona odchýlením náklady znamenitě zmenšily, nebo by se věc zrychlila (§§. 50, 62).

§. 9.

Na kolik řečí nebo spisů se líčení rozepře obmezuje.

Každé straně spor vedoucí povoluje se vůbec (§. 20.) toliko po dvou řečech nebo spisech, totiž žalobníkovi žaloba a replika, obžalovanému odpověď a duplika.

§. 10.

Jak má býti zřízena žaloba.

V žalobě má žalobník věci skutečné, z nichž právo své odvádí, podlé pořadu času úplně, zřetelně a krátce vypravovati, při tom má všeliké průkazy náležité přednésti (§. 23.), a odvoláváli se na zákony a důvody právní, všeliké rozvláčnosti se varovati, ku konci pak má určitě povědíti, čeho žádá. Opraviti se v žalobě podané, povoluje se jen dotud, pokud nebyla již odpověď učiněna (§. 18.).

§. 11.

Kdy se může více pohledanosti v jednu žalobu spojiti.

Více požadování může se v jednu žalobu spojiti jen tehdá, když pocházejí z jednoho a téhož právního důvodu anebo alespoň z více jednání stejného spůsobu (§. 4.). Též se může k více osobám touž žalobou přikročiti jen tehda, když se žaloba, proti všem osobám směřující, zakládá na témž důvodu právním, anebo na jednáních stejného spůsobu, se všemi žalovanými uzavřených.

§. 12.

Co má v sobě obsahovati odpověď.

Žalovaný má se v odpovědi o okolnostech a průvodech v žalobě obsažených určitě a bez dvojsmyslnosti prohlásiti a věci skutečné, o džalobníka snad nedostatečně přivedené, doceliti a v nich se opraviti. Též má obžalovaný, vyjímajíc případy v zákoně pojmenované (§§. 14, 15), obrany všeliké, o kterých se domýšlí, že jimi může požadování žalobníkova na čas (dilatorně) odmítnouti, nebo na vždy a zcela (peremtorně) vyvrátiti, zaroveň v odpovědi přivésti, a předložiti průvody všeliké, jimiž se má odvod provésti nebo jimiž se mají obrany zdůvodniti. Ku konci má určitě a světle povědíti, čeho žádá.

§. 13.

Můželi se užiti obrany kompensace.

I obrany, že pohledanost žalobníkova prostředkem kompensace pominula, může obžalovaný v odpovědi užiti.

§. 14.

Kdy a jak se má přednésti obrana nepříslušného soudu.

V řízení písemném má se obrana, že soudci v přednešené rozepři moc soudní nepřísluší, od hlavní věci odděliti a přednésti napřed sama o sobě, soudce pak má o ní výměrem rozhodnouti (§§. 47, 54), buď hned, anebo, jestli

nějakého širšího vysvětlení potřeba, vyslyšev prvé protivníka.

§. 15.

Jak se má přednésti obrana, že věc jest již rozsudkem v moc práva vešlým rozhodnuta, nebo vyrovnána, anebo že se žalobník žaloby té vzdal (že se žaloba navracuje).

Obrana, že věc, na kterou se žaloba vztahuje, jest již rozsudkem v moc práva vešlým rozhodnuta, nebo u soudu vyrovnána, nebo že se žalobník žaloby té bez výmínky vzdal (§. 18), přednésti se může v řízení písemném buď o sobě anebo s jinými obranami. Předneseli se sama o sobě, má se o žádosti obžalovaného jako o žalobě ústně říditi, a soudce má rozsudkem rozeznati.

Právo, přivésti obrany tyto ve zvláštní řízení samy o sobě s výhradou ostatních, pomine, nepředneseli je obžalovaný před projitím lhůty, k užití obrany nepříslušného soudu ustanovené (§. 54). Vzešelli by ale spor o samu moc soudní, užiti může obžalovaný oněch obran o sobě i po rozhodnutí o moci soudní, vyšlém ku prospěchu žalobníkově, a však toliko ve lhůtě právě dotčené.

§. 16.

Více soupeřů může podati jednu odpověď.

Více soupeřů (soupravotníků), na něž se jednou a touž žalobou nastupuje, může podati jen jednu odpověď, kdyby si i nebyli zřídili společného právního přítele, anebo kdyby i chtěli užiti rozličných obran a průvodů. Každý soupeř může v odpovědi té to, co se mu k obhájení svému vidí býti příhodné, přivésti zvláště.

§. 17.

Co má v sobě obsahovati replika.

V replice má žalobník na okolnosti a průvody v odpovědi přivedené zcela tak odpovědíti, jako nařízeno jest v §. 12., a má přednésti nové okolnosti, průvody a odvody,

jimiž se vyvracují věci skutečné i obrany, od obžalovaného v odpovědi přivedené.

§. 18.

Pokud se může v replice žádati něčeho jiného nežli v žalobě.

Žalobník může v replice žádati méně, nikoli ale více nežli v žalobě, vůbec pak nesmí žádati ničeho jiného, nežli žádal v žalobě, ani co se týče věci, na kterou se žaloba vztahuje, ani co se týče právního důvodu, na němž se žaloba zakládá. On může ale od žaloby podaně upustiti a táhnouti se novou žalobou na věc jinou, anebo z jiného důvodu právního na touž věc.

V obojím případu povinen jest, nahraditi náklady soudní (§. 574).

§. 19.

O duplice; mohouli se v ní přiváděti novoty.

V duplice má obžalovaný na repliku odpovědíti podlé předpisů, v §. 12. v příčině odpovědi daných, a má přivésti okolnosti nové i průvody, jichž k tomu konci potřebí.

§. 20.

Kdy se povoluje další líčení sporu.

Byliliv duplice přivedeny nové okolnosti nebo průvody, má se žalobníkovi, když za to požádá, povoliti řeč závěrečná nebo spis závěrečný, a obžalovaný má právo, na tuto řeč závěrečnou nebo na spis závěrečný odpovědíti.

§. 21.

Nač jediné se toto další líčení sporu vztahovati může.

Ve spisech nebo řečech závěrečných jednati se má bez rozvláčnosti a opakování toliko o novotách, v duplice přivedených.

§. 22.

Jaké to má následky, když strana opomine pronésti se o tom, co odporník přivedl, nebo když se nepronese zřetelně.

Věc skutečna, kterou jedna strana ku svému prospěchu přivedla, a o kteréž se odporník v řeči nebo v spisu nej-

prvé příštím buď zcela nepronesl anebo se o ní pronesl neurčitě nebo dvojsmyslně, pokládati se má při rozhodování rozepře potud za pravdivou a za takovou, ku které protivník se přiznal, pokud odpověď na ni není již v průvodech předložených světle a zřetelně obsažena. Obecná klausule záporná nemá žádného účinku.

§. 23.

Průvody a zvláště listiny mají se vždy předkládati.

Průvody mají se v každé rozepři, kde se jich užiti má, předložiti, i kdyby v jiných záležitostech právních již byly bývaly přivedený. To platí i o listinách, které jsou u soudu, nebo v rukou odporníkových. Záleží to ale na vůli stran, chtějíli listiny předložiti v prvopisu, nebo v přepisu věrou opatřeném neb prostém.

§. 24.

Za příčinou zastoupení má se rozepře u soudu oznámiti.

Kdo chce jiného žádati za zastoupení, má mu to u soudu oznámiti. Jaké následky to má, když se předpisu tohoto nešetří, ustanovuje se v právu občanském.

§. 25.

Jaké jsou k tomu lhůty.

Neudáli se příčina k oznámení dotčenému teprv z líčení hlavní věci, má žalobník oznámení u soudu podati nebo do protokolu dáti dříve, nežli podá žalobu, obžalovaný pak, když se řídí písemně, v první polovici první lhůty k odpovědi, řídíli se ale ústně, před tím, než se dá v líčení rozepře.

§. 26.

Zdaliž má zastoupení, za které se žádá, účinku nějakého na řízení v hlavní věci.

Máli rozepři vésti ten, kdo se o zastoupení uchází nebo zastupitel, anebo oba společně, záleží na tom, jak se spolu usnesou. Pokud se o to nesjednotí, má ji vésti ten, kdo se

o zastoupení uchází, sám, aniž se smí líčení v hlavní věci pro rozepři zastupovací zdržovati.

Přejmeli se zastoupení, nemůže se tím v právním postavení žalobníka k obžalovanému ničeho změniti, a ten, kdo jiného zastupuje, povinen jest, přijmouti rozepři již počatou v tom spůsobu, v kterém ji nalezne.

§. 27.

O právě k žalobě vzájemné.

Domnívali se obžalovaný míti právo, žalovati žalobníka, nesmí žalobu tuto vzájemnou smísiti s odpovědí; a však povinen jest, předložiti znovu všechny průvody k ní náležité, byť i v rozepři na žalobu počaté byly již byvaly přivedeny. Pakli by ale byl žalobník k žalobě vzájemné s odpovědí smísené dobrovolně odpověděl, má soudce, můželi se to státi důkladně, o obojí věci rozeznati zároveň.

§. 28.

Když se podá žaloba vzájemná, nezastavuje se tím ani řízení a rozsudku vynešení o žalobě, ani exekuce z rozsudku vedená.

§. 29.

Řádem soudním vázán jest i fiskus.

Předpisové, obsažení v řádu soudním, mají plnou platnosť i v rozepřích, týkajících se fiska, ač nemáli podlé zvláštních nařízení místa nějaká výjimka.

Hlava druhá.

O řízení ústním.

§. 30.

V řízení ústním mohou se strany samy zastávati.

V řízení ústním mají vůbec strany spor vedoucí toho vůli, vzíti si advokáta nebo nevzíti. Každá strana jest však povinna, přijíti k soudu osobně, když to soud výslovně nařídí. Též se zanechává soudu, aby, žádajíli toho okolnosti, strany spor vedoucí dle zdání svého o věcech skutečných v nepřítomnosti advokáta jich vyslyšel, nebo aby osoby, které svévolným obnovováním žalob a žádostí již zavržených soud zaneprazdňují, nebo se neslušně chovají, anebo které se neumějí o svých záležitostech právních srozumitelně pronésti, odstranil a nařídil jim, by spor líčily skrze advokáta. Majíli se strany spor vedoucí, které nebydlí v místě soudním nebo na blízku soudu, pronésti o něčem osobně, má se soud některý, bydliště jich bližší, dopisem dožádati, aby je vyslechl.

§. 31.

Osoby, které z příčin důležitých nemohou k soudu přijíti, mohou rozepři líčiti i skrze plnomocníky, kteří nejsou advokáti. Potřebí však jest, aby plnomocníkům těmto bylo 24 let, aby byli mužského pohlaví, byli o věci, o níž jest rozepře, dokonale poučeni a měli plnomocenství písemné. Osoby, ježto jsou známé co písaři pokoutní, nesmějí nikdy za plnomocníky připouštěny býti.

§. 32.

Při řízení ústním může se žaloba podati ústně nebo písemně.

Když má místo řízení ústní (§§. 6, 7.), může se žaloba podati ústně nebo písemně. Žaloby pak písemné, ja-

kož i všeliké jiné spisy, ježto se v běhu rozepře nebo exekuce podají, musí podepsány býti od advokáta, ač jestli jaký v okresu soudním.

§. 33.

Když chce žalobník podati žalobu ústně, má soud přede vším uvážiti, příslušíli mu moc soudní, jestli žalobník spůsobilý, aby se sám zastával, a žalujeli ve jménu někoho jiného, máli právo k žalobě. Nemůželi se z příčin těchto žaloba připustiti, má se o tom žalobníkovi ústně, anebo k žádosti jeho dekretem poučení dáti, a to, na čem se soud usnese, v protokolu úředním poznamenati.

§. 34.

Neníli žádné překážky, aby se proces započal, má soud žalobu protokolem zapsati a žalobníkovi potřebné naučení dáti, jak by měl věci skutečné, na kterýchž se právo jeho zakládá, v spojitosti a světle vylíčiti, právo průvody potřebnými opodstatniti, a žádání učiniti, ježto by se s věcí srovnávalo a bylo úplně určité.

§. 35.

Shledáli soud, že žaloba jest patrně nedůvodná, má o tom žalobníka náležitě poučiti; nechceli ale žalobník dobrovolně od procesu pustiti, nemá toho soud nikdy odepírati, aby se řízení započalo.

§. 36.

Strany mají se obeslati ku stání.

Na žalobu má se stranám k líčení věci ustanoviti den, hodina a místo, t. j. položiti stání, a k výměru má se výslovně připojiti výstraha, že nepřijdeli jedna neb druhá strana, podlé §. 40. se nalezne, co za právo býti má. Žalobník má se k tomu obeslati dodáním lístku obsílacího, obžalovaný pak dodáním přepisu protokolu na žalobu sepsaného.

Žádáli toho povaha žaloby, má se žalobníkovi nařídíti, aby podal přepisy listin v žalobě přivedených, by se obžalovanému dodati mohly.

§. 37.

Bylali žaloba podána písemně, má soud buď hned stání k líčení hlavní věci položiti, anebo kdyby proti tomu podlé §§. 33, 34 a 35 nějaké pochybnosti vzešly, prvé žalobníka samotného do protokolu slyšeti.

§. 38.

Obeslání má se státi v čase přiměřeném.

Čas ku stání má soudce tak ustanoviti, aby strany nebyly ani v hájení svém nebo ve shledávání průvodů přeháněny, ani ve vyhledávání práv svých zdržovány. V případech zvláště pilných může se stání položiti i ke dni nejprvé příštímu.

§. 39.

Kdy se může lhůta prodloužiti (stání odložiti).

Průvody, kterých obžalovaný v odpovědi nebo žalobník v dalším líčení sporu užiti chce, propůjčiti se mají straně protivné u soudu nebo kromě soudu alespoň tři dni před stáním, anebo byloli by se stání položilo na kratší čas, poněvadž by z průtahu pošlo nebezpečenství, den před stáním. Pakli by se straně některé průvody propůjčily po projití lhůty této anebo teprv při samém stání, není povinna, hned k nim odpovídati, nébrž má právo žádati, aby se stání na útraty protivníkovy odložilo.

§. 40.

Nepřijdeli ku stání obžalovaný, má soud věci skutečné, v žalobě přivedené, pokud se průvody od žalobníka předloženými nevyvrátí, za pravdivé pokládati, a o pohledá-

vání, kteréž pod touto výmínkou žalobníkovi dle zákonů náleží, rozsudkem rozhodnouti. Nepřijdeli žalobník ku stání, tehdy se obžalovaný o věci, na kterou se žaloba vztahuje, vyslyší, tomu, co o věcech skutečných udá, pokud se to průvody před rukama jsoucími nevyvrátí, víra se dá, a podlé tohoto základu se o právu žalobníkově nález učiní.

§. 41.

Když z více soupeřů nekteří ku stání přijdou, jiní ale nepřijdou, má se za to, že ti, kteří nepřišli, přistupují k onomu líčení soupeřů ke stání přišlých, které jim jest nejprospěšnější.

§. 42.

Přijdeli ku stání jakožto obžalovaný osoba taková, která není spůsobná, aby se sama zastávala, nebo která nemá práva, líčiti věc žalobní, tehdy budiž stání odloženo, obžalovaný znovu obeslán a vše to mu uloženo, co k početí řízení zákonního naleží.

§. 43.

Kromě případu tohoto povoliti se může, aby se stání odložilo, jen tehda, když nepřemožitelná překážka jest tomu na odpor, aby se příhodné sporu líčení neprodleně předse vzalo, nebo když obě strany prohlášením písemným, vlastní rukou podepsaným, anebo osobně u soudu podaným za to žádají, nebo když jedna strana nepřijde, a protivník její týmž spůsobem sám navrhne, aby se stání odložilo.

Shledáli soud, že se odložení, za něž bylo ústně nebo písemně žádáno, nemůže povoliti, má ihned líčení v hlavní

věci předse vzíti, anebo nepřišlali strana, která za odložení žádala, podlé předpisu, obsaženého v §. 40., o žalobě rozsudkem rozhodnouti.

§. 44.

Dalali strana některá nebo zástupce její zúmyslně anebo i jen nedbalostí nebo nedopatřením příčinu, že se stání musilo odložiti, tedy budiž jí nebo advokátovi jejímu ve výměru hned uloženo, by protivníkovi ve lhůtě přiměřené nahradila útraty tím spůsobené. Předpis tento platí i při překážce pouze náhodné, když na stranu nebo zástupce jejího alespoň proto vina padá, že překážky té dosti časně před stáním neoznámila, spůsobivši tím, že strana druhá přišla nadarmo k soudu.

Jestliže by se stání svévolně mnohonásobila, budtež za to ti, kdož tím jsou vinni, mimo to přísně potrestáni.

§. 45.

Jak má jíti líčení sporu předse.

Při samém líčení hlavní věci má soud přede vším hleděti, by vyslyšením obžalovaného nabyl širšího objasnění o věci, o kterouž spor jest a o příčině sporu; a uználi obžalovaný pohledávání žalobníkovo dle plné sumy za pravé, má soud rozsudkem nalézti, že má obžalovaný platiti; jinak ale má soud hleděti, by přivedl k místu porovnání.

Pakliby vyrovnání byl na překážku toliko spor o nějaký skutek jednotlivý, může soud navrhnouti porovnání pod výmínkou, čímž pak ukončení věci záviseti bude na tom, jak vypadne vedení důkazů, o kteréž se obě strany shodnou.

§. 46.

Nepřijdeli porovnání k místu, má soud, ať mají strany spor vedoucí advokáta nebo nemají, přihlížeti z povinnosti úřadu k řízení pravidelnému, a vyzvati obě strany, aby, co se týče rozhodujících okolností skutku, vše bedlivě a věrně dle pravdy udaly a průvodů potřebných užily. Oběma stranám budiž nařízeno, aby se o jedné každé věci skutečné, od protivníka uvedené a o pravosti listin k dokázání toho předložených, určitě a světle pronesly, a budiž jim pověděno, jakých následků by to mělo, kdyby se zpěčovaly, zřetelně se pronésti.

Osoby práv neznalé poučeny budtež dle potřeby o pravidlech řízení soudního, o povinnosti dokazovací a o způsobu vedení důkazu; líčení pak sporu vedeno budiž tak, aby se věc sporná s obou stran úplně vysvětlila, nic se nepřipomínalo a neudávalo, co patrně k věci nenáleží nebo co již bylo přivedeno, a tím čas se nemařil, aby se odpověď, replika a duplika podlé pravidel obecných v hlavě první udaných do protokolu zapsala a tím se proces pokud možná zavřel. Dále se v něčem pronášeti a proti tomu pronášeti, může se dovoliti jen potud, pokud toho jest potřeba k vysvětlení věcí skutečných, o které spor se vede. Obžalovaný má obrany a průvody všeliké přednésti v odpovědi, žalobník vše to, čím by se mohla odpověď vyvrátiti, v replice. Každé straně bude však dovoleno, by průvody, které byla z nedopatření opominula, přednesla později, a to dotud, až se líčení zavře. Též má soud, i když shledá teprv po zavřeném líčení, že v jaké koliv příčině zůstalo nedokonalé, nedostatky shledané, prvé než rozhodne, opětným obesláním a slyšením stran opraviti.

§. 47.

O obraně nepříslušného soudu.

Zvláštní líčení o obranách v §§. 14 a 15. jmenovaných, totiž o obraně nepříslušného soudu, rozsudku v moc práva vešlého, porovnání nebo vzdání se žaloby, v řízení ústním místa nemá. Přijdeli v běhu rozepře na jevo, že soud jest nepříslušný, ma soud řízení ihned výměrem zastaviti a příčinu toho přivésti.

Vyjímajíc případ tento líčí a rozhodují se spory o příslušnosti soudu nebo o navrácení žaloby s hlavní věcí zároveň.

§. 48.

Jak se má vésti protokol.

Protokol o všelikém řízení ústním má soudce do péra říkati, a jak on, tak i zapisovatel a strany mají se v něm podepsati.

Nemohouli nebo nechtějíli se strany podepsati, budiž to připomenuto, a příčina toho udána. Návrhů k protokolům o líčení sporů, kteréž zdělaly strany spor vedoucí nebo zástupcové jich, nesmí soud nikdy přijímati ani jich užívati.

§. 49.

Kdy se má návrh učiniti, aby se zavedlo řízení písemné.

Kdo chce rozepři, o které se má podlé zákona ústně říditi, líčiti písemně (§. 8), má to navrhnouti při prvním stání, kteréž v hlavní věci jest nařízeno. Nepřivolíli k tomu strana druhá, a nenalezneli soudce příčin dostatečných, aby řízení písemné z úřadu povolil, a žalobu podlé toho, jakož v §. 51. předepsáno, vyřídil: má dáti, pokud možná ihned hlavní věc ústně líčiti, anebo podlé potřeby k tomu konci nové stání nařídíti. Strany pak mají nařízení jeho

pod uvarováním škod právních, v §. 40. ustanovených, poslušny býti.

§. 50.

Pakli by byl podal obžalovaný odpověď písemnou před stáním, odkáže se s ní k nařízenému ústnímu líčení; kdyby ji ale přinesl ke stání, a zavedloli by se řízení písemné, tehdy se má odpověď taková ihned podlé předpisu §. 56. vyříditi, kromě toho ale bez dalšího jí užití obžalovanému vrátiti. Nenavrhneli se při prvním stání, které bylo v hlavní věci nařízeno, aby se zavedlo řízení písemné, tedy nemůže bez přivolení protivníkova více místa míti.

Hlava třetí.

O řízení písemném.

§. 51.

Jaký výměr se má dáti na žalobu.

V řízení písemném má soudce žalobu obžalovanému dodati, aby k ní dal odpověď, a má mu ustanoviti lhůtu, v které ji má podati.

§. 52.

Jaká jest lhůta zákonní k odpovědi.

Lhůta tato ustanoviti se má na třidcet dní, když obžalovaný v čas podané žaloby jest v místě soudním; na pět a čtyřidcet dní, když jest mimo místo soudní, a však v též zemi korunní; na šedesát dní, když jest kromě země korunní, a však v císařství Rakouském, a na devadesát dní, když jest v cizozemsku.

§. 53.

Soudce má právo, ustanoviti kratší lhůty.

Soudci zanechává se, že může po zdravém uvážení věci tyto zákonní lhůty zkrátiti, žádáli nebo připouštíli toho,

aby se proces více zrychlil, věc, pro kterou se žaluje, nepatrná vzdálenost bydliště obžalovaného od soudu, nebo nebezpečenství z prodlení nastávající.

§. 54.

Kdy se má v řízení písemném přednésti obrana nepříslušného soudu.

Obrana nepříslušného soudu může se v řízení písemném přednésti sice zvláště (§. 14), a však toliko v první polovici první lhůty, od soudce k odpovědi ustanovené. Pakli by ale soudce byl na žalobu ustanovil stání (§. 62.), přednésti se má obrana nepříslušného soudu, byť se i hlavní věc podlé pravidla obecného měla líčiti písemně, u tohoto prvního stání, ježto bylo na žalobu ustanoveno, jinak by obžalovaný v tom nebyl více slyšen.

§. 55.

Zavrhnoli soudce obranu nepříslušného soudu, jde obžalovanému lhůta k odpovědi v hlavní rozepři od toho dne, kteréhož nařízení toto nabude moci práva.

§. 56.

Jaký výměr se má dáti na odpověď a repliku.

Odpověď má soudce žalobníkovi dodati k podání repliky, a repliku obžalovanému k podání dupliky, a má jim k podání spisů těchto sporných položiti lhůtu čtrnáctidenní a nebo podlé povahy okolností (§. 53.) i kratší.

§. 57.

Jaký výměr se má dáti na dupliku.

Duplika má se žalobníkovi k nahlédnutí dodati, a zároveň nařídíti stání k inrotulování spisů.

§. 58.

Můželi se užiti novot v replice a duplice.

Okolnosti a průvody, které se nehodí k vyvrácení věcí skutečných a důkazů, od obžalovaného v odpovědi přivede-

ných (§. 17.), může přednésti žalobník v replice, a taktéž může potřeby, které se nehodí k vyvrácení okolností a průvodů, přivedených v replice, přednésti obžalovaný v duplice jen tehda, když strana, která jich užiti chce, hodnověrně dokáže, že jich za sebou nezadržela proto, aby věc protáhla nebo zatemnila.

§. 59.

Chceli žalobník v replice nebo obžalovaný v duplice novoty takové přednésti, má před podáním nebo při podání spisu sporného zvláště za povolení k tomu žádati. O žádosti této má soudce protivníka při stání neprodleně vyslyšeti, a výměrem o tom rozhodnouti. Spis sporný, který byl snad zároveň podán, má se dle toho vyříditi. Na novoty proti zákonu v replice podané má soudce zřetel míti jenom potud, dokud na ně obžalovaný v duplice bez výhrady odpověděl.

§. 60.

O spisu závěrečném a o odpovědi na spis závěrečný.

Chceli žalobník v případu §. 20. podati spis závěrečný, má to před stáním inrotulovacím soudu oznámiti. K podání spisu závěrečného a odpovědi na spis závěrečný vyměřena budiž lhůta čtrnáctidenní, nebo podlé okolností (§. 53.) i kratší.

§. 61.

Jaké to má následky, když strana spis sporný nepodá nebo se ho vzdá.

Nepodáli strana spis sporný ve lhůtě ustanovené, budiž k žádosti protivníkově inrotulování spisů povoleno a podlé ustanovení §. 40 nalezeno, co za právo jest.

Podáli se spis sporný, kterýž více soupeřům byl uložen, toliko ve jménu některých z nich, pokládano budiž za

to, že ostatní přistupují k tomu líčení, které jim jest nejprospěšnější.

§. 62.

Můželi se místo řízení písemného zavésti řízení ústní.

Žádáli žalobník, aby se v nějaké rozepři, v které podlé zákona má míti místo řízení písemné, zavedlo řízení ústní (§. 8.), má soudce na žalobu na kratký čas naříditi stání. Pakli by obžalovaný ke stání nepřišel, nebo se s žalobníkem o tom, jak se má říditi, neshodl, má soudce buď žalobu podlé §. 51. vyříditi, anebo podlé povahy okolností dle žádání žalobníkova řízení ústní zavésti.

§. 63.

Navrhovalliby obžalovaný k žalobě podlé §. 51. vyřízené líčení ústní, má soudce o tom stání naříditi, a neshodnouli se strany, buď podlé předpisu svrchu přivedeného řízení ústní zavésti, nebo obžalovanému k onomu výměru ukázati, který za tou příčinou, aby podal odpověď písemnou, již byl vyšel.

Hlava čtvrtá.

O dodávání nařízení soudních.

§. 64.

Jak se mají vyhotovovati a dodávati (insinuovati) výměry:
a) na žádosti písemné;

Každý spis má se v běhu rozepře i exekuce dvojnásobně podávati; výměr soudcův, nebylali žádost hned z úřadu zavržena, nebo k opravení navrácena, na oba exempláře napsáti, a pak jeden exemplář žadateli, a druhý protivníkovi jeho dodati. Tomuto mají se zároveň odevzdati přílohy jemu náležité.

§. 65.

b) na žádosti ústní;

Předneslali strana žádost ústně, vyhotoví se výměr na rubriku a na přepis protokolu, onano pak dodá se žadateli, tento i s přílohami jeho protivníkovi.

§. 66.

Co se má dodati k vlastním rukoum a co se může dodati lidem domácím.

První výměr, který se na žalobu vydá, dodán budiž obžalovanému, nebo tomu, kdož zvláštní plnomocenství obdržel, by výměry takové za něho přijímal, k vlastním rukoum. Všeliká jiná nařízení, nevyjímajíc ani prvních výměrů, kteréž vyšly v líčení nějaké věci vedlejší, dodati se mohou i lidem domácím.

Jak se mají nařízení dodávati: *a)* obcím nebo společnostem;

Nařízení, k obci nebo společnosti nějaké vydaná, dodávána budtež představenému jich.

§. 67.

c) více soupeřům;

Podáli žalobu více žalobníků společně, mají v žalobě pojmenovati toho, komuž se nařízení dodávati mají, jinak by se tato dodávala jenom té stráně, která jest v prvním spisu první jmenována, nebo plnomocníku jejímu.

§. 68.

Máli se však první nařízení v rozepři nějaké dodati více osobám obžalovaným, má žadatel nejen žádost svou ve třech exemplářích podati a dva z nich přepisem příloh opatřiti, nébrž má přiložiti i tolik rubrik spisu, kolik jest kromě protivníka nejprvé jmenovaného soupeřů, a má na každé poznamenati bydliště té strany, kteréž rubrika náleží. Jeden exemplář žaloby i s přílohami má se u soudu schovati, druhý exemplář s přílohami má se dodati protivníkovi, který jest v žalobě první jmenován, rubriky pak, na nichž

jest výměr, dodati se mají ostatním soupeřům, a má se jim oznámiti, že každému z nich se nechává na vůli, ve spis i přílohy u soudu nahlédnouti. Třetí exemplář žaloby, bez příloh, vrátí se žalobníkovi.

Zároveň se má obžalovaným v vyřízení uložiti, aby v prvním svém spise nebo řeči jmenovali společného plnomocníka, jemuž další nařízení soudní dodávána býti mají, jinak by se dodávala tomu obžalovanému, kterýž v žalobě jest první jmenován, nebo kdyby tento neodpověděl, nébrž některý z později jmenovaných nebo více jich, tedy tomu, který by odpověděl, anebo byloli by těchto více, tomu z nich, kdo z nich byl v první žalobě jmenován.

§. 69.

Mezi více soupeři budiž pojmenován první v žalobě hlavní povinník, nebo ten, kdož povinnost, kteráž se žalobou vyhledává, první byl přejal. Neníli mezi obžalovanými žádného hlavního povinníka, anebo neníli z jednání právního, na němž žaloba se zakládá, patrno, který ze žalovaných povinnost spornou dříve nežli ostatní přejal, má žalobník na vůli, vyvoliti si onoho obžalovaného, který se má na prvním místě jmenovati.

Bylali žaloba přednešena ústně, budiž přepis protokolu o tom zdělaného a přepis příloh dodán tomu, kdo první jest žalován, výtah pak z protokolu soupeřům, připomenouc jim, že mají právo, v žalobu u soudu nahlédnouti, a uložíc jim vše to, co předepsáno jest při žalobě písemně podané.

§. 70.

d) **nepřítomným nebo jejich plnomocníkům.**

Když jedna nebo druhá strana v místě soudním nebydlí, povinna jest, a sice strana žalující v prvním spise,

strana žalovaná ale ve lhůtě k odpovědi ustanovené, nebo v řízení ústním až do prvního stání jmenovati plnomocníka v místě soudním bydlícího, jemuž se nařízení soudní dodávati mají. Opomineli toho, má nésti sama útraty dodání, nemajíc nižádného práva, žádati náhrady nějaké; a však založiti má útraty tyto zatím ten, k jehož žádosti dodání bylo užiněno.

§. 71.

Bydlíli ale žalobník mimo císařství Rakouské, nebo jestli bydliště jeho neznámé, nemá se žádost, na níž není plnomocník v místě soudním bydlící podepsán, od něho přijímati, nébrž má se mu toliko raříditi, aby žádost s podpisem tímto znovu podal.

§. 72.

Taktéž jmenovati má obžalovaný, kterýž bydlí mimo císařství Rakouské, ve lhůtě k odpovědi mu vyměřené, anebo v řízení ústním až do prvního stání, plnomocníka v místě soudním bydlícího, jemuž se nařízení soudní dodávati mohou, jinak mají se buď dodávati kurátorovi, kterýž mu byl zřízen (§. 81.), anebo pakli by se prohlásil, že od něho zastupován býti nechce, a nejmenovalby jiného plnomocníka v místě soudním, mají se u soudu přibiti, jak to v §. 74 předepsáno.

§. 73.

Jak se děje dodávání v místě soudním:

V místě soudním děje se dodávání skrze služebníka soudního, kterýž má na žádosti samé podpisem svým potvrditi, že se to stalo, a při tom poznamenati, bylli spis

dodán oběma stranám, a kterým účastníkům, pak kterého dne byl každé straně a každému účastníku dodán; konečně bylli dodán s přílohami nebo bez příloh.

§. 74.

a) když se strana odstěhuje do jiného bytu;

Odstěhujeli se strana mezi rozepří do jiného bytu, anebo odejdeli preč, a neoznámí protivníkovi u soudu, kde ji může nalézti, má služebník soudní, nařízení, které jej dojde, aby je dodal, u soudu přibiti a zprávu o tom učiniti. Toto má týž účinek jako dodání soudní. Přílohy spisu mají se ku zprávě služebníka soudního připojiti, zatím u soudu ponechati a straně, kteréž měly býti dodány, kromě spisu k žádosti její vydati.

§. 75.

b) když se strana ukrývá;

Znamenáli služebník soudní, že strana které se má nařízení nějaké dodati, se ukrývá, má přibiti na příbytek její oznámení písemné, kterou hodinu se druhého dne za příčinou dodání opět dá vynajíti. Nedáli se pak strana v určitý čas nalézti, má se nařízení, jako v případu předešlého paragrafu, u soudu přibiti.

§. 76.

c) nebo když nařízení přijmouti nechce.

Nechceli strana nařízení přijmouti, má to služebník soudní na duplikátě, odporníkovi jejímu svědčícím, poznamenati, den, kterého jí nařízení chtěl dodati, připsati, a nařízení, které nebylo přijato, soudcovi prostředkem zprávy podati. Dodání k místu nepřivedené má v případu tomto týž účinek, jako dodání v čas nepřijetí onoho skutečné

učiněné. Žádost, která se soudu navrátí, má se straně, kteréž svědčila, k žádosti její i s přílohami vydati.

§. 77.

Jak se mají nařízení dodávati stranám, mimo místo soudní bydlícím: *a)* v tuzemsku;

Nařízení mohou se i stranám, které bydlí mimo místo soudní a však v okresu soudním, dodávati skrze služebníka soudního, když ten, kdo si nařízení vydobyl, vyslovně to navrhne, anebo když soudce shledá, že dodávání tohoto spůsobu pro bezpečnost účastníkův jest potřeba nebo že jest okolnostem přiměřené.

§. 78.

Jinak děje se dodávaní stranám všelikým, které mimo místo soudní, a však v tuzemsku bydlí, skrze představené obcí, nebo dopisy dožadacími k příslušnému soudu okresnímu, anebo, prosíli se za to v žádosti, přímo poštou.

§. 79.

Máli se dodání nějaké státi poštou, opatřen budiž balík vně nápisem soudu, číslem podacím, pak dle potřeby (§. 66.) poznamenáním zákonním „k vlastním rukoum“ a pečetí úřední, též budtež pro připomenutí úředníkův poštovských i adresátův dle potřeby připsána slova, že se balík musí přijmouti.

Úřadové poštovní nemají dopouštěti, aby adresát spisu mu dodávaného nepřijal, nébrž mají adresáta, který by takových písemností, na kterých již ze známek zevnitřních poznati jest, že jsou od soudu, nechtěl přijmouti, nebo list obdržecí na ně vyhotoviti, bez meškání soudu okresnímu oznámiti, aby byl k tomu přidržen. Soudové okresní jsou tedy povinni, úřadům poštovním k požádání jich neprodleně asistenci potřebnou učiniti. List obdržeci, jejž

strana o dodání učiněném vyhotoví, budiž od úřadu poštovního vždy soudu nazpět odeslán.

§. 80.

Když se má dodání spůsobiti soudem jiným, má soudce spis i s přílohami a nařízením na něj vyšlým poslati soudu okresnímu, v jehož okresu strana se nalézá. Soud tento má učiniti, aby spis co nejdříve možná byl dodán, anebo aby byl dle potřeby podlé předpisu, obsaženého v §§. 73—76, přibit, a když se to stane, má to bez průtahu oznámiti.

§. 81.

b) v cizozemsku;

Jestli obžalovaný v cizozemsku, má soudce hleděti, aby se dodání podlé okolností učinilo buď dopisem dožadacím, kterýž se vydá přímo k soudu, kde obžalovaný má bydliště své, anebo zprostředkováním vyšších úřadů (§. 82.); zároveň má ale obžalovanému zříditi kurátora, kterýž jej má zastávati tak dlouho, až si sám zástupce vyvolí a soudu jej pojmenuje. Neobdržíli soudce spůsobem tím neb oním v přiměřeném čase potvrzení, že dodání se stalo, tehdy má k dalšímu dožádání žalobníkovu podlé §. 85. předse jíti. Strany toho má se však, jestliže se první instance za příčinou dodání obrátila k úřadu vyššímu, u tohoto dříve dotaz učiniti. Cizím soudům, kteří so za dodání dožádají, má se zároveň oznámiti, že řád soudní žalobníkovi dovoluje, nedojdeli v čase přiměřeném potvrzení, že dodání se stalo, by učinil návrh k povolání ediktálnímu.

§. 82.

Jak se předse béře dodávání *a)* osobám vyslaneckým u některého cizího dvoru;

Za příčinou dodání žalob c. k. vyslancům rakouským, u některého cizího dvoru se nacházejícím a osobám k vy-

slanství rakouskému náležitým, obraceti se mají první instance vždy prostředkem vrchního soudu zemského (vrchního soudu distriktního, tabule banské) k ministerium práv.

§. 83.

b) služebníkům cizích vyslanců při dvoře rakouském;

Dodávání poddaným rakouským, v službě nějakého cizího vyslance postaveným, kteří v domě vyslancově bydlí, nebo se tam zdržují, řádní úřadové soudní sami předse bráti nemohou. Úřadové tito mají spůsobiti, aby jednání soudní, ježto se na takové osoby služebné a lidi domácí cizích vyslanců vztahují, vždy vykonáná byla nejvyšším dvorským maršálstvím. Nejvyšší maršalství dvorské má taková jednání soudní, požádajíc prvé vyslance za přivolení, předse vzíti, anebo kdyby tento nepřivolil, ministerium záležitostí zahraničných za zprostředkování v tom požádati. Nebyloli by lze, při dodávání žaloby nebo rozsudku přivolení vyslanství ani tímto spůsobem obdržeti, má žalobník právo, navrhnouti, aby soud, u kterého se rozepře vede, k zastoupení obžalovaného kuratora jmenoval, žalobu neb rozsudek mu dodal a zároveň u soudu přibil.

Týmž spůsobem zachovati se jest i strany osob u cizích vyslanství sloužících, které nejsou rakouští poddaní, když se zde v zemi žalují v takových případech, v nichž mohou i nepřítomní cizozemci před soudy rakouskými žalováni býti.

§. 84.

Co v paragrafu předešlém ustanoveno, platí o jmenovaném tam služebnictvu všech cizích vyslanců a jejich úředníků vyslaneckých, v jakém koli řádu u dvoru rakou-

ského akreditovaných, vyjímajíc lidi služebné těch osob diplomatických, které jsou samy poddaní rakouští.

§. 85.

c) osobám neznámého pobytu;

Když žalobník udá, že nelze toho místa, kde obžalovaný se zdržuje, vyhledati a u soudu není známo, že tomu tak není, má se k zastoupení obžalovaného na jeho nebezpečenství a náklady kurator zříditi a jemu to ediktem, z něhož má býti patrno, nač se žaloba vztahuje i obsah nařízení, oznámiti, připomenouc mu, aby buď zástupce zřízeného náležitě poučil, jak by měl rozepři jeho líčiti, anebo aby soudu jiného zástupce jmenoval; jinak by si musel sám následky přičísti, kdyby toho učiniti opominul. Edikt tento má se v místě soudním veřejně přibiti a vložiti třikrát do novin, k úřednímu vyhlašování v zemi korunní ustanovených.

§. 86.

Žaloba s přílohami dodá se v případnosti této kuratorovi, který jest povinen, poptávati se po místě, kde obžalovaný se zdržuje, opatřiti si pokud možná tím nebo jiným spůsobem širšího vysvětlení o věci sporné i o průvodech, jichž má potřebí, a vésti podlé toho rozepři.

§. 87.

Dokáže-li se na žalobníka, že známé jemu bydliště obžalovaného zamlčel, jest celé řízení ničímž žalobník má se odsouditi k náhradě nákladů soudních, a krom toho důtklivě potrestati.

§. 88.

d) k dožádání zahraničných úřadů soudních.

Máli se k dožádání cizozemských úřadů soudních dodati nějaké obeslání soudní v rakouských zemích korunních, budiž obeslání takové, nechať došlo prostředkem soudů cizozemských nebo konsulství rakouských, bez průtahu odesláno příslušnému okresnímu soudu.

Soud okresní měj přede vším zřeni k tomu, zdaliž obeslaný jest poddaný rakouský čili není. Neníli poddaný rakouský, budiž obeslání i s důvody, jimiž se ztvrzuje, že obeslaný jest poddaný cizozemský, předloženo skrze vrchní soud zemský k ministerium práv, kteréž učiní, co bude příhodného.

Jestli však obeslaný poddaný rakouský, má soud k tomu přihlížeti, aby se obeslání dodalo, nežádáli šetření reciprocity, aby se učinilo nějaké jiné opatření; zdržujeli se ale obeslaný mimo císařství Rakouské, anebo jestli místo, kde se zdržuje, neznámé, a nejmenovalli žádného plnomocníka, který by měl právo, první žaloby přijímati, budiž mu k tomu konci zřízen kurator a tomuto budiž obeslání dodáno. Že pak kurator byl zřízen, oznámeno budiž zároveň ediktem, vloženým do novin, k vyhlašováním úředním ustanovených.

Pakli by místo, kde se obeslaný v cizozemsku zdržuje, bylo známé, má soud, jejž obeslání došlo, cizozemský úřad soudní, v jehož okresu se obeslaný zdržuje, krom toho žádati, aby mu o tom dal věděti.

§. 89.

Podlé toho, co ustanoveno v paragrafu předešlém, má se předse jíti, i co se týče dodávání jiných nařízení soudních,

když za ně žádají cizozemští úřadové soudní. Co se týče vykonávání nálezů, vydaných od cizozemských úřadů soudních, mají platiti předpisy, obsažené v hlavě o exekuci.

§. 90.

Pokud strany vzájemného si dopisování s tím neb oním státem cizím za příčinou obapolného dodávání mají průchod předpisové zvláštní, zachovati se jest dle nařízení zvláště o tom vydaných.

Hlava pátá.

O lhůtách.

§. 91.

Které lhůty se mohou prodloužiti.

Lhůty k podání odpovědi, repliky, dupliky, spisu závěrečného a odpovědi na spis závěrečný; k odpovědi na vyzvání, nebo k podání žaloby vyzvaného; k obranám proti počtu učiněnému; ke spravení obstávky nebo sekvestrace; k dolíčen vznešených již obran nepříslušného soudu, rozsudku v moc práva vešlého nebo narovnání (§§. 14, 15 a 54), mohou se z příčin důležitých k žádosti strany prodloužiti.

§. 92.

Pokud se při stížnostech apelačních, revisních a zrušovacích, vedených na rozsudky, lhůta prodloužiti může, ustanovuje se v hlavě čtrnácté.

§. 93.

Jiné lhůty, tímto řádem soudním ustanovené, nesmějí se prodlužovati.

§. 94.

Co mají žádosti lhůtní v sobě obsahovati a jak se vyřizují.

V každé žádosti za lhůtu budiž netoliko příčina žádosti přivedena, a pokud možná vysvědčení o tom předloženo, nébrž i zvláště vykázáno kterých lhůt žadatel již dříve byl užil.

§. 95.

Soudcovi nechává se na uváženou, máli na žádost lhůtní před rozhodnutím protivníka vyslyšeti, anebo o ní přímo z úřadu rozhodnouti. Slyšení může se státi buď tím, že se na žádost lhůtní nařídi stání, anebo že se od protivníka požádá písemné vyjádření o ní s výstrahou, že kdyby se v čase určitém nevyjádřil, mělo by se za to, že ke lhůtě svoluje.

Vždy pak má soudce předložené žádosti za lhůty ihned přísně zkoušeti, a podlé příčin přivedených a povahy rozepře prodloužení lhůty buď povoliti, nebo odepříti, nejsa při tom vázán přivolením přátel právních. Lhůta nesmí se nikdy prodlužovati na déle, nežli co činí první lhůta zákonní. Ve výměru, jímž se prodloužení lhůty povolí, poznamenati se má vždy určitě podlé kalendáře den, kteréhož lhůta dojde.

§. 96.

Jestliže strany, společně se o tom umluvivše, samy si ustanovily lhůty, nebo se vzdaly prodloužení jich, tehdy není soudci dovoleno, od tohoto umluvení odstupovati.

§. 97.

Jak se lhůty počítají.

Každá lhůta počíná dnem nejprvé příštím po tom dni, kterého bylo straně, nebo plnomocníku jejímu dodáno na-

řízení soudní. Dodáváli se nařízení poštou, nejde lhůta ode dne podání, nébrž ode dne obdržení. Lhůty, vyměřené ediktem, počítají se od toho dne, kterého byl edikt vyhotoven. Lhůty prodloužené počínají po posledním dnu lhůty předešlé, jejíž prodloužení si strana hyla dobyla.

§. 98.

Když se odepře prodloužení lhůty, za které se bylo žádalo, zůstane straně k vykonání toho, co jí vykonati náleží, po dodání výměru ještě tolik dní, kolik jich ze lhůty posléz proběhlé toho dne, kteréhož byla za prodloužení žádala, nebylo ještě prošlo.

§. 99.

Dni nedělní a sváteční počítají se s sebou při všech lhůtách, jako dni všední. Připadneli ale poslední den lhůty na neděli nebo na svátek obecný zákonem uznaný, končí se lhůta dnem všedním nejprvé příštím.

§. 100.

Jaké to má následky, když se lhůta promešká.

Lhůty k podání spisů pomíjejí posledního dne poslední hodinou, kterou se spisy u soudu přijímají. A však odpověď, replika, duplika, spis závěrečný a odpověď na spis závěrečný, odpověď na vyzvání, žaloba vyzvaného, spis, v kterém se obsahují námítky proti počtu, a spravení obstávky nebo sekvestrace, mohou se podati i po prošlé lhůtě, pokud nežádá protivník za inrotulování spisů, za rozhodnutí rozepře vyzývací, nebo za zdvižení obstávky nebo sekvestrace. I když se žádost tato a spis sporný téhož dne podají, má se onéno odepříti a tento vyříditi, nehledíc na

lhůtu již promeškanou. Co se týče podávání dotázek, šetřiti jest předpisu, obsaženého v §§. 163 a 177.

§. 101.

Ve všech jiných případech má soudce spisy po projití lhůty podané z úřadu zavrhnouti. Žádosti za lhůtu nemají se po projití lhůty, za jejíž prodloužení se prosí, nikdy přijímati.

§. 102.

Strany nepřítomné mají k tomu hleděti, aby spisy jejich před projitím lhůty ku soudu došly. Na to, kdy spis nějaký na poštu byl dopraven, nemá se žádného zřetele.

§. 103.

Co se týče odkládání stání, šetřiti jest předpisů, obsažených v hlavě druhé.

Hlava šestá.

O důkazu vůbec.

§. 104.

Kdo jest povinen, vésti důkaz a o čem.

Každá strana spor vedoucí má věci skutečné, na nichž nějaké právo vyhledávané, nebo nějakou obranu učiněnou zakládá, dokázati, jinak nemají se při rozhodování rozepře, pokud jim protivník odpírá (§. 22.), pokládati za pravdivé. Zdaliž se pak to, když se nějaká věc skutečná jistí, vyřkne průpovědí tvrdící nebo zápornou, v příčině povinnosti k důkazu vedení jednostejné jest.

§. 105.

Domněnky, které nejsou založeny v zákoně, neosvobozují od povinnosti k vedení důkazu. Že však to, co se

jistí, jest pravda, nebo že nějaká průpověď záporná jest pravdivá, provésti se může i prostředečně závěrkou pravou z věcí skutečných úplně prokázaných.

§. 106.

Kteří jsou průvodové právní v řízení civilním.

Průvodové zákonní v rozepři civilní jsou: přiznání, listiny, seznání svědkův, ohledání a přísaha.

§. 107.

Které průkazy má soudce připustiti a které zavrhnouti.

Neníli to soudcovi zvláštními předpisy nařízeno (§§. 205, 271 a 276), nesmí nižádného průvodu neb odvodu nálezem připouštěti, k němuž se strany v čase a pořádku v zákoně ustanoveném nebyly podaly; důkazu však zbytečného, byť se k němu někdo i podával, nesmí nikdy připouštěti, pakli by se ale již bylo nálezem povolilo, že se důkaz vésti může, může další důkazu vedení, které v rozsudku nebylo vyhraženo, toliko v případech zákonem vyjmutých povoliti (§. 255).

Hlava sedmá.

O důkazu, založeném na přiznání.

§. 108.

Jaký účinek má:

a) přiznání u soudu;

Když se strana, její přítel právní, plnomocník nebo řádný zástupce v rozepři, u příslušného soudce vedené, výslovně nebo mlčky (§. 22.) k nějaké věci skutečné u soudu přizná, má se věc tato v též rozepři pokládati za pravdivou.

§. 109.

b) přiznání kromě soudu;

Přiznání kromě soudu může býti důkazem jenom tehda, když je strana sama jasně a opravdově k někomu učiní, z jehož okolností lze se domnívati, že mu na tom záleží,

by se dověděl pravdy. Zdaliž přiznání takové v spojení s jinými průvody anebo i samo pro sebe činí úplný důkaz, má soudce po uvážení všech okolností posouditi.

§. 110.

Stejný účinek s přiznáním kromě soudu učiněným má i přiznání, kteréž strana nějaká výslovně učinila v jiné rozepři s týmž protivníkem, nebo před soudem nepříslušným, nebo vůbec před nějakým úřadem veřejným.

§. 111.

c) přiznaní některého z více soupeřů.

Přiznání, kteréž učiní některý z více soupeřů, dokazuje toliko proti němu, nikoli proti ostatním.

§. 112.

Můželi se přijmouti přiznání s obmezením.

Kdo nějakou věc skutečnou prokázati chce pouhým toliko přiznáním protivníka svého, musí je dle plného znění přijmouti. Byloli k zevrubnějšímu ustanovení též věci skutečné zároveň více okolností přivedeno, tehdy nemůže z nich těch, ježto mu jsou výhodné, ku prospěchu svému užiti, a jiným odpírati.

Pakli by ale protivník k přiznání svému byl přidal nějakou novou věc skutečnou, aby tím obrany některé zdůvodnil, tehdy není onen povinen, pokládati ji bez důkazu za pravdivou.

Hlava osmá.

O důkazu, založeném na listinách.

§. 113.

O důkazu:

I. Skrze listiny veřejné.

Listiny veřejné mají v příčině věcí skutečných, o kterýchž byly řádně vyhotoveny, plnou moc důkazní. Kdo je chce popírati jakožto nepravé a proti zákonu, musí o tom vésti důkaz.

§. 114.

Které jsou listiny veřejné a jakou mají míti formu.

Veřejné listiny jsou:

a) ty, kteréž veřejní soudové a úřadové nebo jednotliví úředníci a služebníci státní, zemští a obecní, jenž k vydávání listin veřejných právo mají a pod přísahu vzati jsou, v mezech úřední moci své podlé předpisu vydávají.

Sem počísti sluší i potvrzení, daná od úředníků veřejných pod přísahu vzatých o listinách, ježto se nalézají v registraturách, archivech nebo jiných úřadech veřejných.

b) Spisy notariátní notářů veřejných a autentická vyhotovení i potvrzení od nich vydaná;

c) knihy dohodců (sensálů) pod přísahu vzatých a výtahy i lístky závěreční od nich vydané;

d) rejstříky narozených, oddaných a zemřelých, a vysvědčení z nich vydaná.

Aby listiny a knihy, pod *lit. b), c), d)*, jmenované, před soudem měly plné víry, potřebí, aby vedeny byly od osob veřejně k tomu zřízených, podlé předpisů zvláště o tom vydaných a o věcech do nich náležejících.

§. 115.

Hodnověrnost listin veřejných, které byly zdělány dříve, nežli tento řád soudní platnosti nabyl, posuzovati se má podlé zákonů, kteří měli průchod toho času, když listiny byly zdělány.

§. 116.

Plnou moc důkazní mají též listiny cizozemské, které tam jsou za veřejné uznány, a věrou (legalisací), vedlé zákonů rakouských i cizích náležitou, opatřeny.

§. 117.

II. Skrze listiny soukromé proti vydavateli jich.

Listiny soukromé, pokud se podlé zákonů pokládati mají za uznané, anebo se prokáže, že jsou pravé, mají proti vydavateli plnou moc důkazní. Moc tato přiložiti se jim má i tehda, když se v nich vydavatel toliko vlastní rukou podepsal, ač nemáli podlé zvláštních předpisů zákonních, vyjímka nějaká místa. Listina, která byla vydána v tom úmyslu, aby tomu, kdo ji předloží, důkazem byla i proti někomu jinému (k. př. plnomocenství, cese, kvitance atd.), má proti tomuto moc důkazní, a vydavatel nemůže proti němu, co se týče listiny takové, žádné jiné obrany užiti nežli té, že jest nepravá.

§. 118.

Jaká jest forma listin těchto:

a) vůbec;

Kdo neumí psáti, nebo pro vady tělesné není ku psání spůsobilý, musí přivzíti dva svědky, z nichž jeden jméno jeho podepíše, a musí připojiti obyčejné znamení ruky své.

§. 119.

b) u dlužních úpisů o půjčkách;

Úpisy dlužní o půjčkách mají však jen tehda plnou moc důkazní, když je buď vydavatel vlastní rukou psal a podepsal, anebo když se v nich vlastní rukou podepsali vydavatel a dva svědci.

Proti listu dlužnímu dle předpisu zřízenému má obrana, že půjčka nebyla vyčtena, místo jen dotud, pokud ji vydavatel prokáže.

§. 120.

c) u směnek;

Platnost a moc důkazní směnek posuzována budiž podlé zákonů směnečnych.

§. 121.

Co předepsáno strany svědků, aby listiny měly moc důkazní.

Svědkové, jichž jest potřebí, aby listina měla moc důkazní, musí budto býti přítomni, když vydavatel v listině

se podepisuje, anebo musí on sám jim potvrditi, že se v listině vlastní rukou podepsal; jinak není podpis jejich důkazem. Ano má se jim, i tomu, kdo je k podepsání svedl, uložiti trest přiměřený. Co listina v sobě obsahuje, oznámiti se má svědkům jenom tehda, když vydavatel listiny neumí ji čísti.

§. 122.

Platnost listin soukromých, které byly zdělány dříve, než tento řád soudní ve skutek vešel, a jejich moc důkazní proti vydavateli posuzována budiž podlé těch zákonů, které měly průchod toho času, když listiny byly zdělány.

§. 123.

Kdo jest povinen dokázati pravost listiny a jak se důkaz tento vésti může.

Když se odpírá, že ten, kdo se za vydavatele listiny soukromé vydává, listinu psal nebo se v ní podepsal, náleží dokázati, že pravá jest, tomu, kdo se na ni táhne. Důkaz ten vésti se může porovnáním s jiným vlastnoručním písmem téhož vydavatele, kteréž beze vší pochyby od něho pochází, anebo jiným spůsobem, třeba uložením přísahy (§. 267).

§. 124.

Mnoholi víry se může dáti porovnání rukopisů, posuzuj soudce podlé okolností. Vidíli se mu býti potřebné, slyšeti o tom prvé z povinnosti úřadu znalce, má vůli, to učiniti. Učiníli to, není při rozhodování zdáním znalců vázán.

§. 125.

Listiny soukromé ku prospěchu vydavatelovu ničeho nedokazují.

Listina soukromá, od jedné strany zdělaná, nemá vůbec (§. 126) ku prospěchu vydavatelovu žádné moci důkazní.

§. 126.

Jaké jsou z toho výjimky při knihách obchedních a živnostních.

Knihám obchodníků, fabrikantů, lékárníků, řemeslníků, a společností nabývacích, když jsou vedeny podlé

ustanovení, obsažených v zákonních článcích XV. a XVI. sněmu zemského od roku 1840 a VI. článku zákonním od roku 184³/₄, přísluši o věcech, týkajících se obchodu, fabrik a živností, poloviční moc důkazní, v zákonech těchto jim propůjčená. Pokud se však knihám obchodníků, fabrikantů a živnostníků, kteří nejsou u soudu obchodního do protokolu zapsáni, i když se jim nedostává formálností méně podstatných, propůjčiti má dostatečná moc důkazní, aby se povolilo, moc tuto přísahou doplňovací dotvrditi, zůstavuje se až do vydání obecného práva obchodního soudu, aby, hledě k povaze okolností a ku všelikým jiným průvodům, v uvážení to vzal.

§. 127.

V listinách má se vždy přivésti důvod právní.

Z listiny, v které není důvod právní určitě přiveden, nemůže se nijaká povinnost prokázati.

§. 128.

Když se listina vztahuje na jiné listiny.

Nedáváli listina, která se vztahuje na jiné listiny, sama o podstatných okolnostech úplného vysvětlení, nemá sama o sobě nižádné moci důkazní.

§. 129.

Jakou moc důkazní mají listiny podezřelé.

Objevíli se při listině nějaké, která není ani za nepodezřelou uznána, aniž se podlé zákonů za nepodezřelou pokládati má, vady zevnitřní, jako ku př. když pečeti jsou odtrženy nebo porušeny; když se něco jinou rukou, nebo jiným inkoustem, nebo mezi řádkami píše, na kraji přidá, přetrhne, vymaže, změní, nečítelným učiní, když řádky jsou patrně roztaženy nebo sraženy, podpisy vydavatele a svědků od textu neobyčejně vzdáleny, má soudce, uváživ okolnosti všeliké a ostatní průvody, posouditi, oslabujeli se

tím důkazní moc listiny té a pokud, anebo zdvíháli se tím zcela.

§. 130.

Totéž platí při listině, která se skládá z více archů, o každém archu, který se mohl podvrhnouti. Aby se listině takové dle celého jejího znění zjednala plná moc důkazní, mají se všechny archy buď potřebnými vlastnoručními podpisy opatřiti, anebo nití sešiti, a oba konce niti pečetí vydavatelovou upevniti.

§. 131.

Listiny roztržené nebo rozstříhnuté nejsou víry hodny, neníli z pohlednutí na ně patrno, anebo neprokáželi se jiným spůsobem, že toliko náhodou škodu vzaly.

§. 132.

Podlé kterých zákonů se posuzuje platnost listiny, založená na formě.

Záležíli platnost a moc důkazní listiny nějaké na formě její, posuzována budiž podlé zákonů toho místa, kde listina byla zdělána.

§. 133.

V jakém jazyku se mohou listiny vyhotovovati.

Stranám zanecháno jest na vůli, v kterém jazyku chtějí listiny vyhotovovati, pokud zvláštní předpisové něčeho jiného neustanovují.

§. 134.

Dokazovatel (producent) má listiny vždy v přepisu předložiti.

Každá listina má se vůbec na náležitém místě úplně v přepisu předložiti. Obsahujeli v sobě rozličné věci, sebe se nedotýkající, předložiti se má alespoň důkladný přepis všech těch míst, ježto se vztahují na věc, o kterou rozepře jest.

§. 135.

Protivník producentův může v listiny nahlédnouti (rekognoskovati je): *a)* kromě soudu;

V originály listin v přepise předložených může se s umluvením obapolným kromě soudu nahlédnouti. Staneli se

to, mají se listiny, které strana před soudem za podezřelé prohlásiti chce, od obou stran zapečetiti, a až do té doby, kdežto se u soudu předloží, u dokazovatele zapečetěny uložiti.

§. 136.

b) u soudu, a sice *aa)* v řízení písemném;

Aby se listina v řízení písemném s právním účinkem prohlásiti mohla za podezřelou, potřebí jest, aby ten, proti komuž se uvádí, nechať v ni kromě soudu nahlédl nebo nenahlédl, žádal, by předložena byla u soudu, a aby žádost tuto podal v první polovici první lhůty, k podání spisu sporného jemu ustanovené, jinak by se listina, co se týče vad viditelných, pokládala za nepodezřelou.

§. 137.

K nahlédnutí v listinu u soudu ustanoviti se má stání na krátký čas. Nepřijdeli dokazovatel k stání tomuto anebo nepředložíli listiny, nemá se listina taková ani při inrotulování spisů přikládati, aniž se má při rozhodování rozepře zřetel na ni míti. Ve výměru o stání má se toliko říci, že dokazovatel nepřišel, anebo že listiny nepředložil. Nepřijdeli však ta strana, která žádala za nahlédnutí v listinu u soudu, prohlášena budiž listina ve výměru, co se týče vad viditelných, za nepodezřelou.

§. 138.

Při stání, k nahlédnutí v listiny ustanoveném, má strana toliko určitě se prohlásiti, které listiny pokládá za podezřelé, a prohlášení toto má se do výměru zevrubně pojmouti; podezření proti listinám přednésti se maji v samých spisech sporných.

§. 139.

Že listina jest pravá, tomu odpírati se může, byť i nebylo bývalo žádáno, aby u soudu byla ohledána. Prohlášení jedné strany spor vedoucí o pravosti listin, od strany protivné přivedených, spojiti se má s líčením hlavní věci. Neprohlásilli se ten, proti němuž listina byla přivedena, v řízení právním na náležitém místě výslovně, že originál jest nepravý nebo že přepis předložený jest nesprávný, pokládati se má originál za pravý a přepis za správný.

§. 140.

bb) v řízení ústním.

V řízení ústním mají obě strany originály listin ku stání, kteréž bylo v hlavní věci položeno, s sebou přinésti, a když se za to požádá, pod uvarováním škody právní v §. 137. ustanovené k nahlédnutí u soudu předložiti. Pronešení o podezřeních, která by tu třeba proti listinám byla (§. 138), jakož i o pravosti jich (§. 139.), přednésti se má zaroveň, když se líčí věc hlavní.

§. 141.

Listiny za podezřelé prohlášené mají se u soudu uložiti.

Originál listiny, k nahlédnutí u soudu předložený, má se k požádání toho, proti komuž má býti důkazem, až do rozhodnutí rozepře u soudu uložiti. Dokazovatel může žádosti této jen z příčin zvláště důležitých odporovati. Jestli toho potřeba, má se o tom hned při stání jednati, a soudce má o tom výměrem rozhodnouti, prozatím ale listinu u soudu podržeti.

§. 142.

Čeho šetřiti s'uší při rekognici kněh obchodních a živnostních.

Co se týče nahlédnutí v knihy obchodníků a živnostníků, šetřiti jest zákonů v §. 126. dotčených.

§. 143.

Při listinách za podezřele prohlášených má se k inrotulování spisů přinésti originál.

Odpíráli se v běhu rozepře, že listina nějaká jest pravá, anebo přivedouli se proti listině, která byla již, když se v ní u soudu nahlíželo, za podezřelou prohlášena, skutečně podezření nějaká (§. 138), povinen jest dokazovatel, předložiti při inrotulování spisů originál. Opomineli to, nesmí se v případu onom listina při rozhodování položiti za základ, v případu tomto pak mají se podezření přednešená pokládati za důvodná (§. 284.).

§. 144.

Listiny u úřadů uložené mají se k rekognici opatřiti.

Jsouli originály listin přivedených nebo spisy k porovnání rukopisů potřebné schovány u soudu nebo u jiného úřadu veřejného, hleděti má k tomu soud z povinnosti úřadu, aby se k rekognici nebo ku potřebě při rozhodování rozepře opatřily.

§. 145.

Kdy jest někdo povinen, vydati nebo propůjčiti listiny.

Žádná strana povinna není, propůjčovati listin, jichž sama užiti nechce (§. 134.). Jenom ten má právo, žádati na protivníkovi nebo na někom jiném, aby listinu předložil nebo ji v přepisu propůjčil, kdo dokáže:

a) že listina, které žádá, vyhotovena byla v tom úmyslu, aby mu byla důkazem, anebo že náleží jemu a obžalovanému společně, a

b) že obžalovaný jest v držení listiny anebo že se zavázal, schovati ji u sebe.

Zapíráli obžalovaný, že listinu má, může přidržen býti, aby přísahal, že listiny té ani nemá, aniž ji úmyslně zmařil, ani z držení pustil, aniž ví, kde se nalézá.

§. 146.

Komu listina nějaká náleži výhradně, ten jí může žádáti buď žalobou vlastnickou, anebo žalobou z onoho jednání, z kteréhož právo jeho k nim vzešlo. Kdo prokázati může, že listina nějaká, která jest v rukou někoho jiného, jest neplatná, může žádati, aby se mu vrátila, nebo aby byla zmařena, anebo aby se učinil nález, kterýmž se prohlašuje za neplatnou.

§. 147.

Neučiníli se zadost nálezu soudnímu, že se má listina nějaká ukázati nebo vydati, nebo že se má přísaha v §. 145 dotčená vykonati, může se obsah listiny, jejž byl žalobník udal, proti obžalovanému pokládati za prokázaný, anebo se může podlé okolností podati žaloba o náhradu.

§. 148.

Kdo má právo žádati, aby se mu o něčem vyhotovila listina.

Kdo o právě nějakém, jemu byť i jen pod výmínkou příslušném, nebo o nějaké povinnosti, kterou byl vyplnil, nemá žádného důkazu písemného, má právo žádati, aby mu o tom byla vyhotovena listina.

§. 149.

Kdy se může žádati za obnovení listiny.

Staneli se listina nějaká nečítelnou nebo vezmeli škodu, může majitel nebo každý, kdo v ní má nějakého podílu, dle potřeby i prostředkem žaloby soudní žádati, aby na jeho náklad byla obnovena.

§. 150.

Jak se může obsah listiny ztracené dokázati.

Bylali někomu listina nějaká vinou té strany odejmuta, proti kteréž měla býti důkazem, má právo, nemůželi žádná strana jiným spůsobem obsah její prokázati, učiniti o něm přísahu. Vyjímajíc případ tento musí se obsah listiny ztracene úplně prokázati.

§. 151.

Kdy se může žádati za vyhotovení nových listin na místo ztracených.

Kdo ztratil listinu ještě platnou, může na tom, proti němuž se jí má užiti, jen tehda žádati, aby vyhotovil novou, když zaroveň dokáže, že listina byla zmařena. Kromě případu toho vydobyti se musí předběžné prohlášení soudní, že listina ztracená jest ničímž (amortisace, §§. 603—609).

Hlava devátá.

O důkazu, založeném na svědcích.

§. 152.

Jak se dělí svědci podlé hodnověrnosti.

Svědkové jsou dle toho, zdaliž se hodnověrnost seznání jich osobními vlastnostmi neb okolnostmi zdvíhá anebo zmenšuje, buď zavržitelní, nebo podezřelí. Kromě toho jsou nepodezřelí.

§. 153.

Kteří svědci jsou zavržitelní.

Zavržitelní a zaroveň veskrz nepřípustní svědkové jsou ti, kteří podlé povahy svého těla nebo mysli s jistotou se pravdy dověděti nemohli, nebo jí bez pochybnosti na jevo dáti nemohou, zvláště také osoby, které ještě čtrnáctého roku věku svého nedošly.

§. 154.

Úředníci veřejní, kteří jsou pod přísahou, nesmějí o věcech, které jim toliko z jednání úředního známy býti mohou, a jsou tajností úřední, anebo strany kterých v zákonech předepsáno jest, že se o nich vyhotovovati mají listiny úřední, pořadem práva civilního nikdy za svědky vyslýcháni býti.

Rovněž tak nemohou kněži za svědky připuštěni býti o věcech, svědomí se týkajících, kteréž jim byly při vykonávání úřadu duchovního pod pečetí mlčenlivosti svěřeny.

§. 155.

K námítce protivníkově zavržitelní svědci jsou:

a) ti, jenž byli zločinem, v podvodném neb zištném úmyslu spáchaným, vinni nalezeni, i po vystálém trestu;

b) přítel právní, kterýž dokazovateli v též rozepři, v které se za svědka uvádí, zastupuje neb zastupoval;

c) ti, jimž se ze seznání nebo z toho, jak proces vypadne, postředečně nebo přímo nadíti jest nějaké škody nebo nějakého užitku;

d) manželka neb manžel toho, kdo důkaz vede, pak příbuzní jeho v pokolení vzhůru neb dolů stupujícím, nejsouli stejným spůsobem i s odporníkem příbuzní.

§. 156.

Kteří svědci jsou podezřelí.

Podezřelí svědci jsou ti:

a) kdož sice došli čtrnáctého roku věku svého, nedosáhli ale ještě roku osmnáctého;

b) osoby, kterým nebylo ještě plných osmnáct let, když se to, o čem seznati mají, přihodilo;

c) ti, jenž byli vinni nalezeni zločinem, kterýž nebyl spáchán v úmyslu podvodném nebo zištném (§. 155, lit. *a)*, i po vystálém trestu;

d) ti, jenž byli vinni nalezeni přečinem nebo přestupkem, z úmyslu podvodného nebo zištného vykonaným, nechať trest již vystáli čili nic;

e) ti, jenž jsou s dokazovatelem v pokolení pobočním jako bratranci a sestřenice, nebo v stupni ještě bližším příbuzní, nebo

f) v témž stupni sesvakřeni, nejsouli v stejném postavení k protivníkovi;

g) osoby služebné v příčině pána služebního nebo paní služební, pokud jsou skutečně v službě jich;

h) osoby, jenž s protivníkem dokazovatelovým žijí ve velkém nepřátelství.

§. 157.

Když se osoby, které se dopustily nějakého činu trestného, podlé předcházejících dvou paragrafů mohou připustiti za svědky, mohou se též po čas trestu pod přísahu vzíti a vyslechnouti.

§. 158.

Jakou moc důkazní má seznání svědků.

Srovnávající se seznání dvou nepodezřelých svědků o nějakém skutku, při kterém zároveň byli přítomni, má samo o sobě plnou moc důkazní.

§. 159.

Zanechává se však soudcovi, aby po uvážení všech okolností

1. i seznání dvou nebo více podezřelých svědkův, kteří potvrzují jeden a týž skutek; nebo
2. seznání i dvou nebo více podezřelých svědkův, z nichž každý jiného času při opětovaných činech téhož způsobu byl přítomen, dle uznání svého přiložil buď moc důkazu úplného nebo i jen neúplného. Taktéž může
3. seznání jediného nepodezřelého, nebo i jediného podezřelého svědka v spojení s přísahou doplňovací anebo s jinými průvody, zvláště s listinami nebo přiznáními, kteráž sama o sobě k plnému důkazu nejsou dostatečná, činiti důkaz úplný.

Svědci, k námítce protivníkově zavržitelní, jmenovaní v §. 155. lit. *b), c), d),* mají se nicméně k doplnění důkazu tehdy připustiti, kdyžby dokazovatel sám byl k přísaze doplňovací připuštěn.

§. 160.

Aby seznání svědkův mělo moc důkazní, potřebí jest, aby se zakládalo na tom, že svědek něco poznal vlastními smysly, aby bylo zřetelné a určité. Svědek, který se odvolává toliko na to, že se na něco temně pamatuje, že něco slyšel nebo že se jen domnívá, který si odporuje, seznání své odvolává nebo změní, neprokázav, že jest v omylu bezelstném, není víry hoden. Odporujíli sobě seznání rozličných svědkův o týchž rozhodujících okolnostech skutku, a jestli počet svědkův stejný i jich hodnověrnost stejná, zdvíhá se jedno seznání druhým tím spůsobem, že se má posuzovati toliko podlé seznání zbývajících ještě svědkův, a jiných průvodův před rukama jsoucích, zdaliž důkaz jest úplný.

§. 161.

Jak se činí podávání se k důkazu skrze svědky.

K řádnému důkazu skrze svědky podává se dokazovatel tím, že již v líčení sporu na místě náležitém svědky navrhne (§. 23), jméno a příjmení, stav nebo živnost a byt jejich důkladně udá a zároveň k nim vydá články průvodní.

Články tyto vztahovati se mají v podobě průvovědí jednotlivých, dle čísel pořad jdoucích, toliko na rozhodující okolnosti skutku, nikoliv ale na mínění a domnívání se svědků, nebo na práva a povinnosti stran spor vedoucích, a mají býti zřetelné, určité a krátké. Každý článek obsahuj v sobě toliko jednu okolnost. V řízení ústním jest na tom dost,

když se věci skutečné, o kterých mají svědci slyšeni býti, v protokolu jednacím určitě pojmenují.

§. 162.

Kdy a jak se mají svědci obesílati.

Shledáli soud, že jest důkazu skrze svědky potřeba, má je hned po zavřeném řízení a po inrotulování spisů (§. 281.) výměrem k vyslyšení obeslati.

Obeslání svědků má se stranám spor vedoucím oznámiti a jim povoliti, aby byli vyslýchání svědků přítomni.

§. 163.

Protivník může podati zvláštní dotázky.

Protivník dokazovatelův má toho vůli, že může soudu před stáním k slyšení svědků ustanoveným nebo při stání podati zvláštní dotázky k tomu konci, aby se článkové průvodní vysvětlili nebo se dala na ně určitější odpověď, anebo aby se o věcech skutečných, ježto jsou v článcích průvodních obsaženy, něčeho širšího dověděl.

§. 164.

Které dotázky obecné má soudce svědkům předložiti.

Soudce má však též z povinnosti úřadu každému svědkovi následující obecné dotázky předložiti:

1. jak se jmenuje a jaké má příjmení;
2. kolik mu jest let;
3. jakého jest náboženství;
4. jakého jest stavu neb jaké živnosti;
5. zdaliž jest s dokazovatelem příbuzný nebo sešvakřený, a v kterém stupni;
6. zdaliž s protivníkem dokazovatelovým žije ve velkém nepřátelstvi, a z jaké příčiny;
7. zdaliž a pokud se má z procesu nadíti nějakého užitku nebo nějaké škody;
8. zdaliž mu z příčiny seznání jeho něco bylo slíbeno neb dáno a od koho;
9. zdaliž o seznání, kteréž má učiniti, byl poučen, zpraven nebo k němu přemlouván, a od koho.

§. 165.

Kde se mají svědci vyslýchati.

Vyslýchání svědků předse bráti se má v místě soudním. Zůstavuje se však soudcovi, aby svědka některého dle zdání svého pro vysvědčenou nemoc, nebo z jiných důležitých příčin vyslýchal v jeho příbytku, anebo pro lepší vysvětlení věci sporné, na místě samém.

§. 166.

Soudce má hleděti, by skončil výslech, pokud možná, v jediném sedění soudním, byť i svědků bylo více.

§. 167.

Nežli počne vyslýchání svědka, budiž mu připomenuto, že povinen jest, pravdu povědíti, a oznámeno mu, že bude museti seznání své přísahou potvrditi. Na to buď vyslýchán nejprvé o dotázkách obecných, a potom o článcích průvodních, při každém pak článku o dotázkách zvláštních, k tomu náležitých. Soudce má při tom články a otázky zbytečné, urážlivé, temné a neúplné vynechati, vysvětliti, doplniti nebo jiné na místě jich položiti.

Nebyloli v řízení ústním žádných článkův průvodních (§. 161), nebo nebyloli žádných dotázek podáno, má soudce otázky k svědkům sám zdělati a vůbec výslech tak říditi, aby svědek, pokud mu možná, dal určitou a světlou zprávu o sporných věcech skutečných, aby se náležitě vysvětlila příčina vědomí jeho a dle potřeby i hodnověrnost jeho seznání. Neníli příčina vědomí jeho patrná, nezasluhuje seznání jeho žádné víry.

§. 168.

Každá odpověď má se, pokud možná, vlastními slovy svědkovými napsati, a když jest zapsána, svědkovi přečísti.

§. 169.

Strany, které přijdou k vyslýchání svědků, mají toho vůli, navrhnouti po vyslyšení každého svědka další otázky, aby se seznání jeho vysvětlilo nebo doplnilo, a soudce vyslýchající jest povinen, dávati je svědkovi, ač neníli proti tomu žádné překážky.

§. 170.

Strany však, které svědka vytrhují nebo se k němu neslušně chovají, mají se napomenouti s pohrůžkou, že budou od výslechu odstraněni, anebo se mají dle potřeby ihned odstraniti.

§. 171.

Po dokonaném výslechu má se svědkovi celý protokol přečísti, nebo ho má on sám prohlédnouti. Na to se má v něm vlastní rukou podepsati (§. 48). Neumíli psáti, podepíše jméno jeho někdo jiný a on přiloží znamení ruky své.

§. 172.

Když svědek při čtení v seznání svém něco změní, nebo k němu něco přidá, má se to v protokolu jeho vlastními slovy poznamenati. V seznání již napsaném nesmí se ničeho měniti.

§. 173.

Každý svědek má se po skončeném výslechu vzíti pod přísahu, že o všem, nač byl tázán, bez dvojsmyslnosti

a tajného na mysli zadržení podlé svého nejlepšího vědomí a svědomí pouhou a úplnou pravdu seznal (§. 273.).

§. 174.

Od svědků, kteří se nepřiznávají k náboženství křesťanskému, přijímati se má přísaha podlé předpisů zvláště o tom vydaných.

Náležíli svědek k nějakému spolku náboženskému, kterémuž jest zákonem dovoleno, že nemusí řádné přísahy přijímati, má učiniti na místě přísahy slavný slib.

§. 175.

Umíli svědek jen takový jazyk, v kterém osoby soudní, při výslechu přítomné, nejsou zběhlé, má se užiti tlumočníka, kterýž, neníli již vůbec k takovým pracem úředním v povinnost vzat, má býti vzat pod přísahu, že chce otázky i odpovědi důkladně a správně překládati. Tlumočník ten má napomenutí strany křivé přísahy i formuli přísežní svědkovi na jazyk jemu srozumitelný přeložiti; každy článek průvodní a každou dotázku v jazyku, jehož svědek jest znalý, do protokolu napsati, a hned po pořádku svědkovi přečítati.

Odpovědi na to dané má v jazyku, kterým mluví svědek, do protokolu též zapsati tlumočník, v překladu pak od tohoto učiněném zapisovatel. Po skončeném výslechu má tlumočník seznání, kteráž byl napsal, svědkovi přečísti, umíli psáti, dáti mu je podepsati a má se v protokolu zdělaném též sám vlastní rukou podepsati.

§. 176.

Kde a jak se vyslýchají svědci, kteří jsou pod jinou mocí soudní.

Nenáležejíli svědkové, jichž slyšení se potřebné býti vidí, pod soudce, u něhož se proces vede, má tento nařídíti, aby za příčinou vyslechnutí jich ihned vyhotovil se dopis dožadací k tomu soudu, pod kterým jsou postaveni. K dopisu tomuto přiložiti se má vždy přepis článků průvodních kromě listin, jichž se snad u výslechu má užiti, a má se zároveň dáti vysvětlení o tom, nač výslech se vztahuje, ač jestli toho potřeba.

§. 177.

Prvé však, než se dopis dožadací skutečně vyhotoví, má se dáti o tom, že bylo nařízeno jej vyhotoviti, stranám věděti a připomenouti, že má protivník nejdéle v osmi dnech dotázky své otevřené nebo zapečetěné k soudu podati, aby se k dopisu dožadacímu přiložiti mohly, jinak že by se s odesláním dopisu dále nečekalo.

§. 178.

Soudce, jejž dopis dožadací dojde, má k vyslyšení svědků stání položiti a při tom podlé toho, co v §§. 165—175 předepsáno, předse jíti. Strany mají se k stání tomuto jen tehda obeslati, když jsou v místě soudním, anebo když ve lhůtě svrchu udané (§. 177) výslovně žádaly, aby byly obeslány. Strany nepřítomné mají však toho vůli, optati se, i nebyvše obeslány, u soudce, kterýž výslech předse bráti má, kdy jej předse vezme, aby k němu buď samy nebo skrze plnomocníky své přijíti mohly. Též se mají dotázky, o kterých svědkové slyšeni býti mají, i při samém stání přijmouti.

§. 179.

Protivník může na to doléhati, aby se řízení průvodní bez průtahu skončilo.

Pakli by se vyslýchání svědka nějakého nepravým nebo neurčitým udáním místa, kde se zdržuje, nebo pro jiné příčiny delší čas protahovalo, ustanovena budiž tomu, kdo důkaz vede, k žádosti protivníkově výměrem lhůta okolnostem přiměřená, v kteréž se svědek má vyslechnouti, jinak by se bez ohledu na něho řízení průvodní pokládalo za zavřené a o hlavní věci by se nález učinil.

§. 180.

Kdy se může připustiti nový svědek na místě zemřelého.

Zemřeli svědek některý, jejž dokazovatel v líčení sporu byl navrhl, prvé než byl vyslyšen, nebo ujdeli dokazovateli jiným spůsobem, má dokazovatel, pokud rozsudek není vynešen, toho vůli, oznámiti to soudu a navrhnouti na místě svědka odpadlého jednoho nebo dle potřeby více jiných svědkův, aniž má potřebí, dobývati sobě navrácení k stavu předešlemu. Po vyšlém rozsudku mohou se však jiní svědkové na místě zemřelých připustiti jen tehda, když by se to povoliti mohlo podlé předpisů, daných o navrácení k stavu předešlému.

§. 181.

Po vyslechnutí svědků má se zeznání jich otevříti a rozsudek vynésti.

Jak nejprvé všichni svědkové jsou vyslechnuti a seznání svědkův u jiných úřadův napsaná dojdou, má se ihned vynésti rozsudek. Z protokolů o seznání svědkův mají se stranám k žádosti jich dáti přepisy. Také jest jim dovoleno, nahlédnouti v původní protokoly.

§. 182.

Kdy a jak se slyšeti mají svědci, vedení v příčině odvodu.

Připustíli se důkaz skrze svědky, k němuž se někdo nabídnul, a nabídneli se pak protivník jeho k rozhodujícímu

odvodu skrze svědky, nařídíti se má, když se připouští důkaz, zároveň vyslýchání svědkův, v příčině odvodu vedených.

Odvod vztahovati se může na věci skutečné, jimiž se má důkaz prostředečně moci své zbaviti, anebo na přímé vyvrácení oněch udání, strany kterýchž se druhá strana k důkazu podala. V onom případu mohou se svědci, které jmenoval dokazovatel, vésti i v příčině článků odvodních. Ostatně má se při odvodu tak předse jíti, jako při důkazu.

§. 183.

Kdy má místo sumovní důkaz skrze svědky.

Důkaz sumovní, při němž svědkové, nebyvše o článcích průvodních a dotázkách řádně vyslyšeni, toliko k svědectví od nich samých písemně vydanému nebo ústně do protokolu danému přísahají, má místo jen tehda, když obě strany výslovně k němu přivolí.

§. 184.

V případu tomto má soudce, vidíli se mu důkaz býti důležitý, obeslati svědky podlé toho, co předepsáno v §. 162, a však jen k tomu konci, aby k svědectvím svým přísahu učinili, anebo aby se prohlásili, že nejsou s to, aby ji učinili. Po vykonání nebo nepřijetí přísahy má se podlé ustanovení obecných rozsudek vynésti. Jestli že se ale strany netoliko o důkaz sumovní usnesou, nébrž ustanovíli zřetelně a určitě i následky právní, kteréž nastoupiti mají, když svědkové přísahu vykonají nebo když jí nevykonají, tehdy se nemá rozsudek vynášeti, nébrž má se rozepře vedlé umluvení vyříditi výměrem.

§. 185.

Když soudce vyřízení toto vyhotovuje, má zároveň strany i svědky obeslati, a od svědků, přijdouli třeba jen sami, přísahu přijmouti.

§. 186.

Náležejíli svědci pod jinou moc soudní, a nepodvolili se z dobré vůle k tomu, aby učinili přísahu u toho soudu, u kterého se rozepře vede, tehdy se má onen soud, pod jehož moc náležejí, dopisem dožádati, aby tam k svědectví přísahu vykonali.

§. 187.

Kdy má místo důkaz skrze svědky pro věčnou paměť.

Kdo jest v nebezpečenství, že by přišel o svědka, jehož k budoucímu vyhledávání nebo obhajování práv svých užíti chce, může ho dáti mezi líčením nebo také před početím rozepře, ano i tehda, když budoucího svého protivníka ani ještě udati neumí, pro věčnou paměť vyslyšeti.

§. 188.

Za takové předběžné vyslyšení svědka žádati se má u toho soudce, kterémuž moc soudní v hlavní věci přísluší, přiložíc k žádosti články průvodní a udajíc důkladně jméno, stav a byt svědkův, zvláště pak se má prokázati, kterak se podobá, že žadatel jest v nebezpečenství, že přijde o svědka. Jenom v případech velmi pilných žádati se může za vyslyšení svědka tuze vzdáleného i u soudu toho místa, v kterém se zdržuje.

§. 189.

Soudce má, slyšev prvé na rychlo protivníka, žádost tuto výměrem vyříditi, a když k ní povolí, zároveň ustanoviti, o kterých článcích průvodních svědek má býti vyslechnut. Prokáželi se, že nebezpečenství jest zvláště blízké, může se vyslýchání svědka povoliti, aniž byl prvé o tom protivník slyšen.

§. 190.

Vyslýchání to předse bráno budiž vůbec podlé předpisu o řádném důkazu skrze svědky.

V případech velmi pilných není potřebí, aby se od protivníka dotázky žádaly, ano netřeba ani protivníka k vyslýchání svědka obesílati. V případech takových nesmí ale také dokazovatel býti výslechu přítomen, a protivník má na vůli, i později až do otevření seznání svědkův dotázky předložiti, a svědka pod přísahou již vykonanou u přítomnosti obou stran dáti v příčině jich vyslyšeti.

§. 191.

Kdy se může seznání svědkův pro věčnou paměť napsané otevříti.

Bylli protivník k vyslýchání svědkův pro věčnou paměť obeslán, může se seznání jich k žádosti strany jedné i mimo vůli strany druhé ihned po skončeném výslechu v přepisu vydati. Kromě toho má se seznání, byvši zapečetěno, u soudu schovati, až pomine právo protivníkovo, dotázky činiti a při vyslýchání prítomnu býti.

§. 192.

V případu posléz dotčeném má dokazovatel články průvodní, které byl vložil při líčení rozepře, ještě jednou předložiti. Jsouli rozhodující, má soudce, otevra seznání již učiněná a užije jich, nařídíti, aby se výslech svědků dokonal. Nemohouli svědci o dotázkách více slyšeni býti, přísluší nicméně seznáním jich o článcích průvodních moc důkazní dotud, pokud proti nim podlé zdání soudcova není žádné důvodné pochybnosti.

§. 193.

Jak se vede důkaz skrze svědky o skutečné smrti nějaké osoby pohřešené.

Kdo smrť skutečnou nějaké osoby pohřešené nemůže sice dokázati listem úmrtním, nebo jinými veřejnými listi-

nami, domnívá se však, že o tom důkaz úplný provede seznáním svědků, má u příslušného soudu žádost za vyslyšení jich podati, jménem je jmenovati, a články průvodní přiložiti.

§. 194.

Soud má po zdravém uvážení okolností přivedených výměrem nalézti, zdaliž se má k žádosti povoliti, anebo straně nařídíti, aby si dobyla prohlášení úmrtního spůsobem, v právě občanském předepsaným. Proti výměru tohoto druhého spůsobu může strana k vyššímu soudci rekurs vzíti.

§. 195.

Když úřad dotčený k žádosti povolí, má zároveň osobě pohřešené zříditi kuratora, dodati mu přepis žádosti podané a článků průvodních, aby k nim zdělal dotázky zvláštní, ježto se nejdéle ve 30 dnech podati mají, a má vydati prohlášení veřejné, kteréž se po třikráte rozličnou dobou do novin vloží, a v němž se uvésti má spůsob, místo a čas smrti domnělé, jakož se tomu z žádosti a článkův průvodních vyrozumívá, v němž se pak všichni ti, kdož by o živobytí osoby té nebo o okolnostech smrti její nějaké vědomosti měli, vyzvou, aby to náležitě oznámili buď soudu anebo kurátorovi zřízenému ve lhůtě, dle povahy případu vyměřené, která nikdy nemá býti kratší tří měsíců, a vůbec nikdy delší jednoho roku. Pakli by tu ale byly zvláštní příčiny, pro které by k vyplnění toho bylo potřeba delšího času, má soud čas takový v prohlášení též ustanoviti.

§. 196.

Jak mile soudce dotázky obdrží, má, nečekaje, až lhůta v prohlášení ustanovená projde, dokazovatele a kurátora obeslati a k vyslýchání svědků přikročiti, řídě se při tom předpisy obecnými.

§. 197.

Napsaná seznání svědkův mají se jak tomu, kdo svědky vede, tak i kurátorovi osoby pohřešené dodati.

Na to má soudce nařídíti stání, ale tak, aby lhůta v prohlášení položená před ním již byla prošla, a má při něm dokazovatele i kurátora v jich obranách a připomenutích do protokolu slyšeti. Ukázalali by se v následku toho potřeba nového vyhledávání nebo vyslýchání svědkův, má se to bez průtahu spůsobiti a předse vzíti.

§. 198.

Když se líčení zavře, nalézti se má rozsudkem, zdaliž důkaz smrti skutečné jest proveden čili nic. V případu onom má se v rozsudku vždy též položiti doba smrti, jakož ze seznání svědkův na jevo vychází. Proti rozsudku tomu mají místo obyčejné prostředky právní. Znamenáli vyšší soudce v řízení nějaké vady podstatné, spůsobiti má z povinnosti úřadu, aby vady takové byly před vynešením rozsudku opraveny.

§. 199.

Pokud se mohou svědci přidržeti, aby učinili seznání.

Svědek, který se zpěčuje, seznání své ve formě zákonní (§§. 173 a 174) učiniti, může k tomu pokutou peněžitou nebo vězením přidržen býti. Zdaliž svědek, který seznání učiniti nechce nebo je protahuje, povinen jest, tomu,

kdo svědky vede, z toho odpovídati, posuzovati se má podlé pravidel obecných o náhradě škody.

§. 200.

Pakli by se svědkovi tím, kdyby k některým článkům a dotázkám odpovědel, patrně na cti nebo jmění ublížilo, není povinen k nim odpovědíti.

§. 201.

Jaká náhrada svědkům náleží.

Svědkům, kteří se zdržují v místě, kde výslech se předse béře, nenáleží žádná náhrada, osobám však, které se živí prací rukou svých, má soudce k žádosti jich za ztrátu času náhradu přiměřenou poukázati. Pakli svědkové v tom místě nebydlí, povinen jest ten, kdo je vede, dáti jim mírný plat denní, od soudce vyslýchajícího ustanovený, a nahraditi jim i útraty povozní, ač žádáli toho jejich stav nebo povaha těla.

§. 202.

Seznání svědků užiti lze i v jiných rozepřích týchž stran.

Seznání svědků od soudce civilního zapsaná mohou býti důkazem i v jiných věcech právních, ježto jsou mezi týmiž stranami na soudě.

§. 203.

Jakých prostředkův právních má strana, která křivým seznáním svědků proces ztratila.

Bylli svědek rozsudkem kriminálním vinen nalezen křivou přísahou, má strana, která jeho křivým seznáním ztratila proces, právo, žádati za navrácení k předešlému stavu a za zdvižení rozsudku civilního, byť rozsudek tento byl již i v moc práva vešel a byl, vykonán. (§. 366.)

Též může křivý svědek sám býval jakož i každý původce, účastník nebo spoluvinník zločinu podlé předpisů, obsažených v zákonníku trestním, k náhradě přidržen býti.

Hlava desátá.

O důkazu, založeném na ohledání soudním.

§. 204.

Obecní předpisové o ohledání.

Ohledání předse vzíti se má pod řízením soudu, a s přivzetím znalců.

§. 205.

Ohledání nařídíti se může: *a)* po zavřeném líčení;

Aby se předse vzalo ohledání, nařídíti se má vůbec teprv po zavřeném líčení hlavní věci, když soudce bud k návrhu strany nebo z povinnosti úřadu shledá, že ho jest k důkladnému rozhodnutí věci potřebí.

§. 206.

b) před početím rozepře.

Ohledání může se však výměrem povoliti i před početím rozepře právní, nebo mezi líčením, když se obě strany o to shodnou, anebo když jedna strana žádost podá a obávati se jest, že by se povaha věci mohla změniti, nebo důkaz jiným spůsobem zmařiti. Pod touto výmínkou má se ohledání povoliti, i kdyby budoucí protivník žadatelův ještě znám nebyl.

§. 207.

Jak se mají jmenovati a obeslati znalci.

Vidíli se soudu, nařídíti po zavřeném líčení věci hlavní, aby se předse vzalo ohledání soudní (§. 205), má uzavření své oběma stranám výměrem oznámiti, a věc, o které se důkaz vésti má, poznamenati, zároveň pak má soudce, když se ohledání má v jeho okresu soudním předse bráti, po-

ložiti na krátký čas stání, s tím připomenutím, že při něm mají obě strany znalce navrhnouti.

Shodnouli se strany při stání o to, které znalce vyvolí, má při tom zůstati. Neshodnouli se však, nebo nepřijdeli jedna strana ke stání, má soudce z povinnosti úřadu dva znalce pojmenovati, a kdyby tito byli rozličného mínění, má pojmenovati i třetího. K ohledání má se zároveň místo, den a hodina ustanoviti a obě strany k tomu obeslati.

§. 208.

Když se má ohledání předse vzíti v okresu soudu jiného, tehdy se má soud tento, přiloże spisy potřebné, podlé ustanovení paragrafu předešlého dožádati, aby je předse vzal.

§. 209.

U kterého soudce se má podati žádost, aby se výměrem povolilo ohledání napřed.

Za to, aby se ohledání výměrem povolilo napřed, (§. 206), žádati se má u toho soudce, kterýž má v hlavní věci rozeznávati, anebo kdyby tento byl příliš vzdálen a nastalo by z prodlení nebezpečenství, u soudce onoho místa, kde se ohledání má předse vzíti.

§. 210.

Soudce má o žádosti této, vyslyšev prvé protivníka, podlé §. 206 rozhodnouti, a jestli že k ní povolí, má šetřiti předpisů, obsažených v §§. 207 a 208. V případech však vzláště pilných může ohledání i bez vyslyšení protivníka nařídíti, nemusí protivníka ani k stání ohledacímu obesílati a může znalce z povinnosti úřadu pojmenovati. Pakli by se v případu takovém později něco důvodného namítalo buď proti znalcům, co se týče osoby jich, nebo proti zdání

jich, má se na to při rozhodování hlavní věci náležitý zřetel míti, a také podlé okolností, pokud ještě možná, povoliti, aby se ohledání opakovalo.

§. 211.

Jaké vlastnosti mají znalcové míti.

Ten, koho se má při ohledání za znalce potřebovati, má netoliko náležité vědomosti vědecké, umělecké nebo věcní míti, nébrž má podlé předpisův, obsažených v §§. 152—156, také k nepodezřelým svědkům náležeti. Jsouli při soudu zvláštní znalcové na vždy přijatí a pod přísahu vzatí, nemá soudce žádných jiných jmenovati, leč že by byli zavržitelní nebo podezřelí, anebo že by je vyloučily strany samy, vyvolivše si společně znalce jiné.

§. 212.

Co má soudce činiti, když se proti znalci některému námitky činí.

Když strana některá spůsobem hodnověrným oznámí, že znalec některý od soudu jmenovaný jest podezřelý nebo zavržitelný, má soudce na místě jeho jiného vyvoliti a jej oběma stranám ihned pojmenovati. Pakli by ale oznámení toto podáno nebylo v polovici času, kterýž zbývá od dodání výměru až do položeného stání ohledacího, tehdy budiž ohledání bez prodlení předse vzato. Jestli sobě znalec něčeho povědom, co by mu bylo podlé zákona na překážku, má to soudci ihned a před stáním ohledacím oznámiti, sice by byl povinen, náklady za stání ze svého nahraditi.

§. 213.

Jak se mají strany při ohledání chovati.

Strany ku stání ohledacímu obeslané mají právo, býti po celé ohledání přítomny, předkládati listiny a spisy k vy-

světlení věci příhodné, a činiti znalcům připomenutí potřebná. Mají se však zdržeti všelikého neslušného chování a všeliké dotíravosti, jinak mají býti napomenuty, aby byly ticho a byloli by to bez účinku, mají býti odstraněny. Pakli by strany, ačkoli je obeslání došlo, k ohledání nepřišly, anebo by o své ujmě od něho odešly, nemá to býti překážkou, aby se ohledání předse bralo.

§. 214.

Co má při ohledání činiti soudce a co znalci.

Při ohledání má soudce nebo jiná osoba od soudu vyslaná:

1. znalcům povinnosti jich vážně předložiti, a jim buď přísahu, kterouž pro případnosti takové vůbec již byli učinili, připomenouti, anebo u přítomnosti stran přísahu od nich v ten smysl přijmouti, že chtějí při ohledání věc spornou náležitě vyšetřiti a pokud se žádati bude, aby o ní zdání své vydali, bez nejmenší strannosti nebo nějakého vedlejšího úmyslu podlé svého nejlepšího vědomí e svědomí pouhou pravdu věrně povědíti, dále pak že kromě platu náležitého, od soudu jim ustanoveného (§. 217), od žádné strany ničeho neobdrželi ani nepřijali, aniž čeho přijmou. Osoba soudní, jenž ohledání řídí, má
2. dáti mapy, rysy nebo výkresy, jichž k zřetelnějšímu vylíčení poloky a povahy věci potřebí jest, ihned zhotoviti, od znalců podepsati, a náležitá k nim vysvětlení připojiti;
3. ona má připomenutí, od stran přišlých činěná, vyslyšeti, a znalcům je předložiti;

4. má zřetel znalců dle potřeby na všechno to obraceti, co by k důkladnému posouzení věci příhodno býti mohlo;

5. ona jim nemá dovolovati, aby posuzovali práva stran, nébrž má na nich žádati, aby o povaze věci samé určité, zřetelné, na důvodech jejich vědy, umění nebo povolání založené zdání podali. Měli-liby k tomu delšího rozmýšlení zapotřebí, má se jim k tomu lhůta přiměřená uděliti, anebo se jim má, žádajíli toho, povoliti, aby zdání své zdělali písemně. Vždy však se má

6. zdání znalců dříve ještě, než se ohledání skončí, stranám přítomným přečísti, co by v něm snad bylo temného, dvojsmyslného nebo nedostatečného, ihned opraviti, a toto ku konci zdání připomenouti; konečně se má

7. o celém jednání protokol napsati, do něho vyjádření znalců, když je byli podali ústně, pojmouti, anebo písemné jich a od nich podepsané zdání přiložiti. V protokolu tomto, když byl přečten, mají se strany, a vyjádřili-li se znalci toliko ústně, i tito, pak přítomná osoba soudní vlastní rukou podepsati, načež se protokol bez prodlení podá k soudu. Ku konci písemného zdání mají znalci vždy udati plat jim náležitý, od soudce ustanovený a jim zaplacený, a mají při tom, táhnouce se výslovně na přísahu vykonanou, opakovati ujištění, že kromě platu tohoto ničeho odžádné strany ani neobdrželi ani nepřijali.

§. 215.

Co se má činiti po skončeném ohledání.

Po skončeném ohledání má se ihned rozsudek vynésti. Žádajíli za to strany, má se jim vyhotoviti přepis protokolu o ohledání sepsaného i zdání znalcův. Též se jim má povoliti, by nahlédli ve spisy původní.

§. 216.

Jakou moc důkazní má zdání znalců.

Co dva znalcové jednomyslně vyřknou, má, co se týče povahy věci, za jíž příčinou ohledání bylo nařízeno, plnou moc důkazní. Jsouli znalcové rozdílného mínění, a nemůželi se, pakli byly udány rozdílné sumy peněžité, dle zdání soudcova vzíti nějaké číslo prostřední, tehdy rozhoduje zdání znalce třetího, podlé §. 207 jmenovaného, s jehož přivzetím se v případu tomto v ohledání dále pokračovati, anebo ohledání znovu předse vzíti má.

Bylli by každý ze znalců těchto jiného mínění, má soudce, přivezma jiné znalce, kteréž si bud strany vyvolí, anebo pakli by se strany o ně neshodly, které on sám pojmenuje, ohledání znovu předse vzíti a zdání většího počtu hlasů rozhodnutí svému za základ položiti.

Vyjímajíc případy tyto, nemůže se připustiti, aby se ohledání dle zákona předsevzaté opakovalo.

§. 217.

Kdo má nésti útraty na ohledání.

Útraty na ohledání má napřed založiti ten, kdo důkaz vede, s výhradou nahražení jich. Mnoholi má napřed položiti, ustanoví soudce dle potřeby.

Jestli ohledání k dobrému oběma stranám, může se protivníkovi uložiti, aby polovici sumy napřed založené pod uvarováním exekuce ihned složil. Mnoholi odměny znalcům za přičinění jich náleží, má se vždy se schvá-

lením soudu ustanoviti. Přijímati krom toho pod jakou koli zámínkou něco více, jest jim zapovězeno.

Kdo buď před podáním nebo po podání zdání svého předpisu tomuto jedná na odpor, stane se tím navždy nespůsobným, býti co znalec nějakému ohledání soudnímu přítomen, a upadne podlé okolností v tresty, zákonníkem trestním nebo jinými nařízeními na přijímání darů nedovolených a na křivou přísahu uložené.

§. 218.

Jací prostředkové právni mají místo, když znalci jednají proti povinnosti své.

Bylli znalec rozsudkem kriminálním vinen nalezen křivou přísahou, při podávání zdání svého spáchanou, mají místo předpisové, daní v §. 203. I kromě případu tohoto mají znalci škodu, vinou svou spůsobenou, nahraditi.

§. 219.

Předpisové svrchu přivedení vztahují se i na odhady soudní.

Předpisové v hlavě této obsažení platnost mají i v příčině soudních odhadů věcí movitých i nemovitých, ať se za ně žádá k jaké koli potřebě.

§. 220.

Béřeli se odhad nějaký předse kromě rozepře, exekuce nebo konkursu, vyvoliti má soud znalce z povinnosti úřadu, nehledě k návrhu od stran učiněnému. I k odhadům tohoto spůsobu mají se však všichni ti, jichž se týče, obeslati.

§. 221.

Odhady, ježto se k žádosti vlastníka statku nějakého kromě případů v zákoně zejména přivedených a kromě toho, že by rozepře nějaká byla na soudě, předse bérou,

nemohou míti žádného účinku proti někomu jinému, jemuž se o tom nedalo věděti.

§. 222.

Soudové mají co nejvíce k tomu přihlížeti, aby vždy spůsobilí a svědomití odhadatelé voleni byli, a kdyby jim vlastnosti, vědomosti a jmění osob, které mají za odhadatele jmenovány býti, již odjinud nebyly dostatečně známy, mají se na to spůsobem příhodným vyptati. Zvláště se má zřetel míti k tomu, aby se mezi odhadatele k odhadování statků nemovitých vzali též důmyslní a zkušení držitelé statků. Osob nezletilých, pod kurátorstvím postavených anebo v konkurs upadlých, nemá se nikdy co znalců k odhadům soudním potřebovati a sice těchto posledních ani po skončeném konkursu.

§. 223.

Odhadatel navždy v povinnost vzatý, který upadne v konkurs, anebo se i toliko v jediné případnosti patrnou nesrovnalostí hodnoty v odhadu svém udané k sumě kupní, která se později za statek strží, podezřelým učiní, má ihned odstraněn býti.

§. 224.

Znalci mají všechny a jednu každou část statku, i kdyby jim již dříve známé bývaly, u přítomnosti osob soúdních pilně ohledati a vyšetřiti.

§. 225.

Všeliké listiny, počty, knihy úřední a rysy, dle nichž se hodnota statku náležitě posouditi dá, mají se opatřiti, o čež jak odhadatelé, tak i strany péči míti a dle potřeby osobu od soudu vyslanou za pomoc žádati mají. Těchto a jiných prostředkův pomocných má se pro usnadnění pra-

vého odhadu užiti, a vše to, co se týče mezí, majetnosti a okolností místních, dle potřeby vyslyšením sousedův nebo jiných osob, ježto o tom bezpečnou zprávu dáti mohou, vysvětliti.

Vždy pak se má udati hodnota statku, která byla při posledních dvou změnách v držení přijata, pokud z kněh veřejných nebo z jiných jistých pramenův jest známa; a bylli statek již dříve odhádán, nebo do rejstříků berničných zapsán, udati se má hodnota, kterouž lze poznati z posledního odhadu, nebo z nejnovějšího berničného katastru.

§. 226.

V listině odhadní má býti obsaženo zevrubné popsání statku podlé jedné každé části jeho, bez všeliké zbytečné obšírnosti; mají se v ní světle udati okolnosti všeliké, jimiž se hodnota statku zvyšuje nebo zmenšuje, a vysvětliti dle potřeby příčiny výroku, od znalců učiněného i měřídko, jehož se při vypočítávání hodnoty užilo, tak aby každý znalec z popsání statku sám mohl hodnotu jeho posouditi.

Zvláště udati se má při pozemnostech, pokud možná, rozloha jich a jsouli více nebo méně dobré; při staveních velikost, povaha, spůsob stavení a to, v jakém stavu se nyní nalézají.

AKAD. ČTE... SPOLEK

§. 227.

V každém odhadu udána budiž obecná hodnota statku, to jest cena řádná, za kterou by se statek v čas odhadu prodati mohl.

Nemá se tedy nikdy ani nejmenšího zřetele na to míti, k jaké potřebě odhad ustanoven jest.

§. 231.

Pakli by se při opětném odhádání třetí znalec ani s jedním ani s druhým z prvních dvou znalců nesjednotil, budiž vzato ze tří sum odhadních číslo prostřední.

§. 232.

Jsouli meze statku nebo jednotlivé pozemnosti a práva pochybné, ustanoviti se má hlavní suma hodnoty jenom podlé těch částí statku, které k němu beze všeho odporu náležejí. Hodnota částí, o které spor jest, má se sice poznamenati, nemá se ale v počet bráti.

Hlava jedenáctá.

O důkazu, založeném na přísaze.

§. 233.

Ustanovení obecná. Strana může býti připuštěna k přísaze:

a) v následku rozsudku;

Že se má něco dokázati přísahou, nalézti má soudce rozsudkem konečným a jenom tehda, když není o rozhodujících okolnostech skutku žádných jiných úplných průvodů před rukama, a když tu jsou výmínky, v hlavě této ustanovené.

§. 234.

b) v následku porovnání.

Strany mohou též porovnáním soudním učiniti, aby ukončení rozepře jejich záviselo na vykonání přísahy. Toliko mají v porovnání tomto formu přísahy doslovně udati a určitě ustanoviti, jaké následky to bude míti, když se přísaha vykoná, nebo když se nevykoná.

§. 235.

Kdo není spůsoben, činiti přísahu.

Ku přísaze připustiti se nemůže ta strana, která

a) toho času, když se skutek, na nějž se má přísahati, přihodil, nebyla ještě čtrnáctý rok věku svého dokonala;

b) když pro vady těla neb ducha, nebo podlé okolností zvláštních v tom neb onom případu není s to, aby to, nač se má vykonati přísaha, bezpečně a z vlastního přesvědčení potvrdila. Též nemůže

c) ten k přísaze doplňovací nebo vyceňovací připuštěn býti, kdo byl vinen nalezen zločinem nějakým, který byl spáchán podvodem nebo ze zištnosti, ač vznesli protivník jeho v procesu obranu tuto.

§. 236.

Soudcoví zanechává se na uváženou, zdaliž se může povoliti straně, aby učinila přísahu, ku které se byla podala, když

a) toho času, kterého se to, nač má přísaha učiněna býti, přihodilo, dokonala sice čtrnáctý, ale nikoliv ještě osmnáctý rok věku svého; nebo

b) straně, která byla jakým koliv zločinem vinna nalezena, nebo

c) která upadla v konkurs, nebo

d) která pro marnotratnost jest pod soudním kurátorstvím.

§. 237.

Komu jenom se může přísaha uložiti.

Soudce má osobu, která má přísahu vykonati, v rozsudku ustanoviti, a vůbec jen spor vedoucím stranám samým přísahu uložiti.

§. 238.

O okolnostech, které nejsou z vlastního vědomí známy straně spor vedoucí samé, nébrž jenom někomu jinému, v jehož práva vstoupila nebo jehož jednáním byla zavázána, zvláště jejímu plnomocníku, cedentovi, nebo tomu, kdo jí činí zastoupení, anebo, vedeli se proces proti rukojmovi,

hlavnímu dlužníku, tehdy může se přísaha podlé uvážení soudcova i těmto jiným osobám vyhraditi nebo uložiti.

§. 239.

Pod týmiž výmínkami mají se i firmuvedoucí, účtárníci a služebníci obchodničtí ve věcech právních. obchodnictví se týkajících, ku přísaze připustiti.

§. 240.

Poručníci, otcové a kurátoři mohou o okolnostech, které z vlastního přesvědčení udati umějí, v záležitostech svých poručenců, nezletilých dětí a opatrovanců ku přísaze tehda připuštěni nebo vyzváni býti, když tito nejsou s to, aby ji sami vykonali (§§. 235 a 236).

§. 241.

Kdo přísahu má vykonati v záležitostech právních, týkajících se obcí, společností a jiných osob morálních nebo více soupeřů, o tom prohálsiti se má v běhu rozepře, když činiti jest o přísahu doplňovací a vyceňovací, ta strana, která se k přísaze této podává; když ale činiti jest o přísahu hlavní a vyjevovací, ten, kdo ji na druhou stranu vzkládá, soudce pak má podlé okolností účastníků rozhodnouti tak, aby se přísaha bez potřeby nemnohonásobila a jenom těm uložila neb vyhradila, kdož ji dle vlastního vědomí vykonati mohou.

§. 242.

Forma přísahy.

Obsah přísahy má se v rozsudku doslovně vytknouti, a přísaha, kterou jedna strana druhé uloží, má se bez podstatné změny tak napsati, jak jí dokazovatel žádal a jak se k ní podal. Věci vedlejší, na kterých nic nezáleží, má soudce, byť je odporník i nebyl vytýkal, z přísahy vypustiti.

§. 243.

Přísaha má se vykonati před soudem.

Přísaha budiž vykonána osobně a před soudem. Toliko od osob, které podlé hodnověrných svědectví pro nemoc nebo pro stáří k soudu přijíti nemohou, přijímati se má přísaha v jich příbytku. Nepřítomným, kteří bez velkých útrat a obtíží do místa soudního přijíti nemohou, povoluje se, že mohou žádati, by se vyhotovil dopis dožadací k soudci toho místa, v kterém jsou, by tento přísahu podlé formy přísežní, ježto se má k dopisu přiložiti, od nich přijal a protokol o tom zaslal.

§. 244.

Protivník má se k tomu obeslati.

Protivník strany, která má přísahu vykonati, má se ku stání, v příčině té nařízenému, obeslati, můželi se to tak státi, aby se tím ukončení věci neprotahovalo. Nepřijdeli však, není to na překážku, aby se přísaha přijala, anebo aby se dal proti straně, k vykonání přísahy obeslané, když nepřijde anebo přísahy nevykoná, průchod škodě právní, pro případnost takovou ustanovené.

§. 245.

Jaké slavnosti se mají při vykonávání přísahy zachovávati.

Soudce má straně k vykonání přísahy přišlé formu přísahy napřed čísti, jí vše to, co v ní obsaženo jest, zřetelně předložiti a se přesvědčiti, zdali formě přísežní dokonale rozumí. Při přísaze nesmí se nižádnému výkladu, kterýž by se od toho, co slova přirozeně znamenají, uchyloval, nižádnému na mysli zadržení a nižádné dvojsmyslnosti místa dáti.

§. 246.

Soudce má straně, která chce přísahati, důležitost přísahy netoliko se strany náboženství vyložiti, nébrž jí také

těžké odpovídání a těžký trest na mysl uvésti, kterýž by podlé zákonů světských křivou přísahou na sebe uvalila.

§. 247.

Setrváli strana po tomto připomenutí křivé přísahy při úmyslu svém, že přísahu vykoná, má se jí forma přísežní ještě jednou přečísti. Ona má vyzdvihnouti palec a dva první prsty pravé ruky, má formu přísežní po tom, kdo ji čte, slovo od slova říkati a konečně to, co v ní obsaženo, potvrditi slovy: „Čehož mně dopomáhej Bůh.“ Mezi tím, co se přísaha vykonává, mají všechny osoby, ježto jsou ve světnici soudní přítomny, státi a tak se chovati, jak toho úcta k tomuto důležitému obřadu náboženskému žádá.

§. 248.

O vykonané přísaze má se zevrubný protokol zdělati, formu pak přísežní má strana, anebo, neumíli strana psáti, tehdy ji mají dva svědci, z nichž jeden jméno její podepíše, podepsati, a na to se má u soudu schovati.

§. 249.

Nabídlli by se někdo v nepatrných věcech právních po učiněném mu připomenutí toho, co v zákonníku trestním o potrestání křivé přísahy, od někoho podávané, předepsáno jest, ku přísežnému ztvrzení toho, co ve formě přísežní jest obsaženo, může se účastníkům navrhnouti, aby, usnesše se o tom dobrovolně, nabídnutí toto přijali za přísahu skutečně vykonanou.

§. 250.

Slavnosti, které mají při vykonávání přísahy zachovávati osoby, ježto se nepřiznávají k náboženství křesťanskému, ustanovují se zvláštními předpisy.

§. 251.

Osoby, přiznávající se k náboženství nějakému, jehož vyznavači od vykonání přísahy zákonem jsou osvobozeni, mají na místo přísahy učiniti toliko slib slavný, kterýž, co se účinku týče, v každé příčině roven jest přísaze skutečně vykonané.

§. 252.

Umíli se strana jenom v takovém jazyku vyjádřiti, v kterémž přítomné osoby soudní nejsou zběhlé, musí vysvětlení křivé přísahy i samu formu přísežní tlumočník pod přísahu vzatý na jazyk straně srozumitelný přeložiti a překlad formy přísežní napsati, na kterémžto přepisu se má strana po učiněné přísaze podepsati a přepis tento při originálu v registratuře schovati. Neumíli strana psáti, má se učiniti to, co předepsáno v §. 248.

§. 253.

Kdo chce překaziti, aby protivník přísahy vykonati nemohl, má průvody k tomu příhodné při líčení hlavní věci předložiti.

§. 254.

Po zavřeném řízení odvod takový více místa nemá.

§. 255.

Kdy se má přísaha pokládati na vykonanou.

Nemohlali by se přísaha proto vykonati, poněvadž strana před rozsudkem nebo po rozsudku zemřela, má se přísaha ta jen tehda pokládati za vykonanou, když se k ní strana podala, prohlášení své o tom buď sama osobně u soudu odevzdala, anebo spis u soudu podaný, v němžto nabídnutí se k přísaze obsaženo jest, vlastní rukou podepsala, neobmýšlejíc při tom ani vykonání přísahy protáhnouti, ani vedením stížnosti je odmítnouti. O přísaze, ku které se byl podal zástupce, platí toto jen tehda, když strana k

nabídnutí tomuto zvláštní písemné zmocnění dala, udajíc zároveň určitě vše to, nač chce přísahu učiniti.

§. 256.

Vzejdeli o to spor, zdaliž se má přísaha rozsudkem uložená nebo vyhražená pokládati za vykonanou čili nic, rozhodne se to výměrem.

§. 257.

Jaká jest pomoc právní proti křivé přísaze.

Máli někdo za to, že může prokázati, že protivník jeho učinil křivou přísahu, má všeliké průvody své soudu trestnímu odevzdati a nález soudu tohoto očekávati (§. 368).

§. 258.

Kteří jsou druhové přísahy.

Druhové přísahy jsou:

a) přísaha hlavní,
b) přísaha doplňovací,
c) přísaha vyceňovací, a
d) přísaha vyjevovací.

§. 259.

Předpisové zvláštní.
O přísaze hlavní.

Strana má právo, uložiti protivníkovi o rozhodujících okolnostech skutku přísahu hlavní, byť i žádných jiných průvodův neměla. Přísaha tato může se uložiti i také ještě v replice nebo v duplice.

§. 260.

Kdo přísahu hlavní ukládá, musí se vůbec zároveň nabídnouti, že chce, pakli by byla zpět podána, za opak toho sám přísahati. Jak dalece se však připustiti může přísaha hlavní, která se nemůže zpět podati, zůstavuje se soudcovi na uváženou.

§. 261.

Plnomocníci a přátelé právní mohou přísahu hlavní jen tehda uložiti a zpět podati, když jim strana buď v plno-

mocenství výslovně právo k tomu dala, anebo když se ve spise, v kterém se to činí, vlastní rukou podepsala.

Zástupcové fisku, osob nezletilých a zchovanců musí k tomu obdržeti od úřadu zvláštní povolení.

§. 262.

Aby mohl zástupce masy konkursní přísahu hlavní uložiti, má zapotřebí povolení věřitelů nebo výboru věřitelského.

Bylali přísaha hlavní uložena kridatářovi, má se zástupce masy, po vyslyšení výboru věřitelů a podlé usnešení jeho prohlásiti, zdaliž se přísaha přijímá nebo zpět podává. Nalezneli se, že má kridatář vykonati přísahu a on jí nevykoná, tehdy má konkursní masa následky právní toho nésti.

§. 263.

Kdy se může přísaha hlavní uložiti pod výmínkou.

Přísaha hlavní může se i pod výmínkou tehda uložiti, kdyžby se dokazování, zároveň jiným spůsobem vedené, nepodařilo. Spojíli se s uložením přísahy důkaz skrze svědky nebo znalce, ježto se podlé zákona připustiti může, má soudce nařídíti, aby se nejprvé předsevzalo slyšení svědků nebo ohledání.

Pakli by se seznáním svědkův nebo znalcův to, co dokazovatel udal, ani úplně neprokázalo, ani nevyvrátilo, budiž rozsudkem konečným nalezena hlavní přísaha.

§. 264.

Kdy se může hlavní přísaha odmítnouti zastoupením svědomí.

Nabídlli se ten, komuž od protivníka uložena byla hlavní přísaha, v procesu k úplnému odvodu, tehdy se nemá nalézati hlavní přísaha, nébrž má se nejprvé povoliti, aby se líčil odvod. Po zavřeném řízení nemůže se již nikdo více

podávati k důkazům, jimiž by se osvobodil od vykonání přísahy, kteráž mu byla nalezena.

§. 265.

Kdy má protivník právo, hlavní přísahu přijmouti nebo ji nazpět podati.

Když se strana nepodala k žádnému odvodu, má toho vůli, ač nemáli tu podlé §. 260. místa výjímka nějaká, uloženou jí přísahu hlavní přijmouti i nepřijmouti, anebo ji protivníkovi svému nazpět podati.

Nazpět podati musí se však přísaha hlavní již při líčení hlavní věci. Nebyloli by se o tom v běhu procesu podalo nižádné výslovné a dle práva platné prohlášení, nalézti má soud přísahu toliku té straně, kteréž byla uložena. Bylali přísaha prohlášením dle práva platným výslovně zpět podaná, může se jenom přísaha zpět podaná nalézti, a toliko tehda, kdyžby soud shledal, že zpět podání místa nemá, může se té straně, kteréž přísaha byla uložena, povoliti, aby ji vykonala.

§. 266.

Podlé rozličnosti případů těchto má se tedy nalézti buď přísaha uložená nebo nazpět podaná.

Zdali strana má míti právo, přidati k uložené jí hlavní přísaze slova „dle svého vědomí a své paměti“, anebo máli býti povinna, vykonati přísahu beze všeho přídavku, má posouditi soudce; dotčený přídavek ku přísaze může se však toliko z důležitých příčin a v témž rozsudku povoliti, kterýmž se hlavní věc rozhoduje (§. 242). Přídavek ten místa nemá, když se to výslovně nenalezne. Přísahu nazpět podanou musí ten, kdo ji jinému uložil, vždy bez všelikého přídavku vykonati.

§. 267.

O hlavní přísaze strany pravosti listiny nějaké.

Domnělý vydavatel listiny, který odpírá, že jeho písmo, jeho podpis nebo znamení ruky jest pravé, má k žádosti protivníkově býti odsouzen, aby bez přídavku: „dle svého domnění a dle své paměti“ přísahal, že listina není ani od něho samého ani s přivolením jeho od někoho jiného psána nebo podepsána.

Přísaha tato může se nazpět podati jen tehda, když strana, která ji ukládá, výslovně se nabídne, že ji, budeli nazpět podána, přijme. Neníli strana spor vedoucí, kteráž listinu nějakou proti ní přivedenou za nepravou prohlásí, vydavatelem domnělým listiny té, může se od ní i tehda, když vede rozepři jako kurátor nebo zástupce zákonní ve jménu někoho jiného, žádati, aby přísahala, že listinu dle nejlepšího vědomí svého pokládá za nepravou. Co se týče nazpět podání přísahy této, platnost mají předpisové, daní v §§. 260. a 265.

§. 268.

Kdy se má strana prohlásiti, že hlavní přísahu přijímá.

Kdo má přísahu, nechať mu byla uložena, nebo nazpět podána, vykonati, jest povinen, žádati ve třech dnech, když rozsudek byl vešel v moc práva, anebo, nemáli proti rozsudku další stížnost místa, ve čtrnácti dnech po dodání rozsudku, aby se k vykonání přísahy položilo stání, a má k němu jistě přijíti a přísahu vykonati, sice by k ní nebyl více připuštěn, a opak toho, zač by byl přísahati měl, pokládal by se za pravdu.

§. 269.

Sejdeli ten, komu byla přísaha hlavní uložena, smrtí, prvé než ji vykonal, a nejsouli tu případnosti, pod kterými se přísaha podlé paragrafů předcházejících pokládati může za vykonanou, za odmítnutou, nebo za zpět podanou, po-

zbude ten, kdož hlavní přísahu uložil, průvodu tohoto. A však má toho vůli, předložiti o okolnostech, o kterých byla uložena hlavní přísaha, jiné a nové průvody, a navrhnouti tedy, aby se hlavní věc ještě jednou líčila. Zemřelli ten, kdož přísahu byl uložil, dříve, než byla přísaha zpět podána, pozbude toliko jeho protivník práva, přísahu nazpět podati. Bylali přísaha již před jeho smrtí nazpět podána, pokládati se bude přísaha nazpět podaná za nevykonanou, ač nemáli místa případ, dotčený v §. 255.

§. 270.

O přísaze doplňovací (doličovací).

Předložilali strana o rozhodujících věcech skutečných průvody velmi důležité, však samy pro sebe k úplnému důkazu právnímu nepostačující, může ji soudce připustiti k přísaze doplňovací.

§. 271.

Soudce má toho vůli, nalézti přísahu doplňovací, když se k ní strana i nebyla podala.

§. 272.

Strana, kteráž podlé rozsudku má vykonati přísahu doplňovací, žádati má ve třech dnech, když rozsudek byl vešel v moc práva, anebo nemáli proti rozsudku další stížnost místa, ve čtrnácti dnech po dodání rozsudku, aby se k vykonání přísahy položilo stání, a má při něm přísahu učiniti, sice se má důkaz pokládati za neprovedený.

§. 273.

O přísaze vyceňovací.

Kdo podlé obecného práva občanského má právo, žádati napravení škody nějaké nebo nějakého dostiučinění, ten může připuštěn býti ku přísaze vyceňovací čili odhadovací strany toho, mnoholi škoda činí, ač neníli toto jiným spůsobem prokázáno, anebo nevycházíli to z povahy věci.

§. 274.

Pokládáli sobě žalobník škodu příliš vysoko, má soudce sumu toho, čeho se požaduje, v rozsudku zmírniti, zřetel však při tom maje vždy více ke škodujícímu.

§. 275.

K přísaze vyceňovací připuštěn může býti i ten, kdo prokázal, že má za někým pohlednost z jiných důvodů právních pocházející, nepředložil ale důkazů dostatečných, mnoholi ta pohledanost činí.

Soudce má v případu tomto sumu pohledanosti, ač bylali příliš vysoko položena, po bedlivém uvážení okolností zmírniti, maje při tom zvláště tehdy větší zřetel k obžalovanému, když by si byl žalobník o tom snadno jiných důkazů zjednati mohl, anebo když tím, že podání žaloby protahuje, protivníkovi hájení stížil.

§. 276.

Přísaha vyceňovací nalézti se může, i když se k ní nikdo nepodával. Soudce může však též, když se někdo podává ku přísaze vyceňovací o pohledanosti, která jest patrně přílišná, nařídití důkaz skrze znalce (§. 205).

§. 277.

Předpisové, daní v §. 272. o přísaze doplňovací, platí i o přísaze vyceňovací.

§. 278.

O přísaze vyjevovací.

Když někdo jest povinen, udati listiny, dluhy nebo jmění, potvrditi má k žádosti protivníkově přísahou vyjevovací, že udání jeho jest pravé.

§. 279.

Kdo uvésti může, že se s důvodem má co obávati, že se jemu na ujmu nějaké věci nebo jmění spůsobem bez-

právným ukryté chovají, a že někdo jiný o tom ví, žádati může prostředkem žaloby, aby tento všechno to, co mu jest o tom známo, udal a přísahu vyjevovací na to učinil.

§. 280.

Jaké to má následky, když někdo odepře, učiniti přísahu vyjevovací.

Když soudce straně uložil přísahu vyjevovací, má ona nebo protivník její toho vůli, žádati, aby se k vykonání přísahy nařídilo stání. Nevykonáli jí při stání tomto ten, kdo ji měl vykonati, tehdy má podlé žádosti protivníkovy buď k tomu příhodnými prostředky donucovacími přidržen býti, nebo se má proti němu to, co protivník sám třeba v líčení předešlém o věci, na niž se přísaha vyjevovací vztahuje, udal a důvody podobnosti ku pravdě opodstatnil, dle zdání soudcova za pravdivé míti, anebo konečně protivníkovi pozůstaviti, aby právo své k napravení škody zvláštní žalobou provedl. Žalobník má i tehda ještě právo, žadati, aby se udání jeho o věci, na niž se přísaha vyjevovací vztahuje, pokládalo za pravdivé, a provésti právo své k napravení škody, když prostředkové donucovací ku vykonání přísahy zůstali bez účinku.

Hlava dvanáctá.

O inrotulování spisů.

§. 281.

Jak se předse béře inrotulování:

Po zavřeném líčení sporu mají se spisy v náležitém pořádku u soudu inrotulovati.

§. 282.

a) **v řízení ústním;**

V řízení ústním béře se inrotulace předse při stání, nařízeném v hlavní věci. Na konci protokolu o líčení zdělaného má se zevrubný seznam spisů zhotoviti, od stran nebo od

jejich přátelů právních podepsati, od soudu věrou opatřiti, a všechny v něm uvedené spisy mají sé soudcoví odevzdati.

§. 283.

b) v řízení písemném.

Když byl v řízení písemném podán poslední spis nebo žádost za inrotulování spisů (§§. 57. a 61.), má se nařídit na krátký čas stání.

§. 284.

Které spisy se mají inrotulovati.

Při tomto stání má každá strana spisy a přílohy, od protivníka svého v běhu procesu propůjčené, odevzdati; jiné spisy a přílohy dáti inrotulovati, nejsou strany povinny.

Co se týče listin za podezřelé prohlášených, má strana, která je byla uvedla, přiložiti originály jich (§. 143). Pakli by originály byly již ve schování soudním, má je soudce přinésti ke spisům.

§. 285.

Jak se zdělává seznam spisů a protokol.

Přílohy sporných spisů žalobníkových poznamenati se mají literami, přílohy sporných spisů obžalovaného čísly. Poznamenání toto má u každé strany pořád jíti nepřetrženě. Všeliké žádosti za lhůty a jiné spisy, ježto šly mezi podáním spisů sporných, mají se vždy ke spisu spornému nejprvé nastupujícímu přiložiti a v seznamu spisů poznamenati. Strana, která podala spis poslední, anebo žádala za inrotulaci, má s sebou úplný seznam veškerých spisů ke stání přinésti. V seznamu tomto mají se obě strany a osoby soudní, ježto inrotulaci předse bérou, podepsati a pak se má seznam i s protokolem v příčině toho zdělaným ke spisům přiložiti.

§. 286.

Vezmeli se po zavřeném procesu předse nějaký výslech svědků nebo nějaké ohledání soudní, tehdy se mají

spisy v příčině toho provedené z povinnosti úřadu připojiti a pod věrou úřední v seznamu spisu dodatkem zapsati.

§. 287.

Co se má učiniti, když při inrotulaci vzejde spor nějaký.

Vzejdeli spor o to, máli se listina nějaká inrotulovati, mají se připomenutí obou stran o tom do protokolu zapsati. Listina zůstane v případu takovém u spisů, a na obrany stran vezme se zřetel teprv při rozhodování hlavní věci, nečiníc o tom žádného zvláštního opatření.

§. 288.

Jak se jest zachovati,
a) když jedna nebo když žádná strana nepřijde;

Nepřijdeli jedna strana v hodinu k inrotulování spisů ustanovenou, anebo nepřineseli s sebou spisů potřebných, může protivník duplikáty a přepisy svých spisů sporných a příloh sám k inrotulaci podati, anebo může žádati, aby se stání na útraty strany druhé odložilo a strana tato se přidržela, by mu spisy jí propůjčené k inrotulaci odevzdala.

§. 289.

Nepřišlaliby žádná strana ke stání, k inrotulování spisů nařízenému, budiž stání z povinnosti úřadu na krátký čas odloženo.

§. 290.

b) nebo když se žádá za odložení stání.

Přátelům právním nemá se, jestliže k tomu obě strany samy prohlášením vlastní rukou podepsaným nepřivolily, nikdy povolovati, aby se stání odložilo, ač neníli inrotulaci překážka zvláště důležitá na odpor.

§. 291.

Protahování inrotulace má se pokutovati.

Přátelé právní, kteří neprokázavše důležitých příčin, opominou v osmi dnech, když byla lhůta k podání nějakého spisu sporného se strany protivníkovy prošla, žádati za inrotulování spisů (§. 61.), anebo kteří nedbalostí anebo libovolným nepřijitím ku stání inrotulování zmaří, odsouzeni budtež bez prominutí k přiměřeným pokutám peněžitým.

§. 292.

Spisy mají se u soudu schovati, až se stranám vydají.

Pokud má místo nějaké další odvolání, mají se spisy inrotulované u soudu podržeti a proti zlému užívání nebo ztrátě bedlivě opatrovati. Když pak jest proces ukončen, obešlou se k žádosti jedné neb druhé strany obě strany, a každé straně navrátí se proti potvrzení písemnému ony spisy, které byla odevzdala. Seznam spisů a protokol inrotulovací zůstanou u soudu.

§. 293.

Co se činí se spisy apelačními a revisními.

Spisy apelační nebo revisní neinrotulují se ani v řízení písemném, ani v řízení ústním, nébrž přiloží se toliko ke spisům první instance a poznamenají se v seznamu.

Hlava třináctá.

O rozsudcích a výměrech.

§. 294.

Spůsobové nálezů o spisech uzavřených.

Ve věcech sporných nalézati má soudce toliko podlé věcí skutečných ve spisech přivedených a podlé důkazů o nich předložených, nemaje žádného zřetele na okolnosti, o kterých vědomosti nabyl jiným spůsobem. On může ale podlé důvodů právních, ježto vycházejí z dokázaných okolností skutku, neníli tomu výslovně zákon na odpor, rozhodovati i tehda, kdyžby se strany nebyly na ně táhly, ať se tyto okolnosti skutku nalézají v samých spisech sporných a v samém líčení sporu, anebo jen v listinách předložených.

§. 295.

O řízení zavřeném rozhoduje se vůbec rozsudkem, v případech pak v tomto řádu soudním výslovně udaných,

výměrem. Každý soudce přísně jest zavázán, by rozhodnutí toto co možná nejvíce zrychlil.

§. 296.

Co má rozsudek v sobě obsahovati a jakou má míti formu.

Rozsudek má v sobě obsahovati:

1. jméno soudu;
2. jméno stran spor vedoucích, jejich zástupců, zplnomocněnců a přátel právních;
3. věc, o kterou jest rozepře;
4. den, kdy byly spisy inrotulovány, a
5. rozhodnutí samo, co se týče hlavní věci, povinností vedlejších a nákladů soudních.
6. Má se v něm poznamenati místo, kde, a den, kdy byl rozsudek vynešen, a
7. má se opatřiti obyčejným u soudu podpisem a pečetí úřední.

§. 297.

Všichni ti, jenž v rozepři účastenství mají, budtež zevrubně a zřetelně pojmenováni, aby se předešla pochybnost všeliká strany toho, kdo v rozsudku jest obsažen. Spoludědicové, společníci nebo jiní soupeřové, pokud nečiní obec, budtež každý o sobě jménem uvedeni. Toliko protokolované společnosti obchodnické, fabrikantské a živnostnické mohou v rozsudku zapsány býti pod svou firmou.

§. 298.

V kterých rozsudcích má se stranám položiti lhůta k důkazu.

V rozsudcích, jimiž se konec rozepře závislým činí na provedení důkazu přísahou, položiti se má též lhůta k přihlášení se k důkazu a vytknouti škoda právní, která by z promeškání toho vzešla.

§. 299.

Nač se má rozeznání soudcovo jedině vztahovati.

Nález vztahovati se má jen na to, čeho strany žádají, a rozeznati se má v něm o tom úplně a světle. Byli žalobník

s pohledáváním svým zcela neb zčásti oslyšen, protože kompensací pominulo (§. 13), má se to v rozsudku výslovně přivésti. Pakli by tím rozsudek nabyl světlosti, mohou se stranám spor vedoucím výslovně vyhraditi práva, na něž se rozepře a rozeznání nevztahuje.

§. 300.

V rozsudku udati se má lhůta k vykonání povinnosti rozsudkem uložené.

V rozsudku má se vždy určitě udati lhůta, v které povinnost nějaká má býti vykonána, a položiti se má vůbec na čtrnáct dní. Toliko když obžalovaný odsouzen jest, by nějaké dílo nebo práci nějakou vykonal, má mu k tomu soudce ustanoviti lhůtu delší, dle toho, jak okolnosti toho žádají.

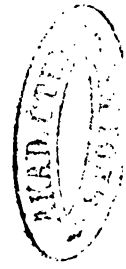

§. 301.

Nebylali na nález učiněna stížnost, aniž byla z něho vzata apelace nebo žádána revise, jde lhůta tato od toho dne, kteréhož byl rozsudek dodán, bylali však ohlášena apelace nebo revise, tedy od onoho dne, kteréhož se dodá nález druhé instance, když jím byl rozsudek ztvrzen, bylli ale výrok tuto změněn, tedy od toho dne, kteréhož se dodá rozsudek instance třetí. Vzalali strana v náležité lhůtě (§. 321) apelaci, nebo žádalali za revisi, upustilali ale zase od ní, počítati se má lhůta k vykonání rozsudku od toho dne, kteréhož bylo druhé straně dodáno prohlášení u soudu učiněné, jímžto se od užitého prostředku právního pouští.

§. 302.

Jak má býti zřízen rozsudek v rozepřích více soupeřů.

Rozepře, v kteréž má účastenství více soupeřů, rozhodnuta budiž vždy toliko jediným rozsudkem, a v rozsudku tomto ustanoveny budtež důkladně práva i povinnosti jednoho každého účastníka.

§. 303.

Jak se má rozsudek vyhotoviti a kdy se má stranám dodati.

Rozsudek budiž písemně vyhotoven, a pak neprodleně spůsobem předepsaným dodán, a sice oběma stranám téhož dne, anebo pakli by to nebylo možné, nejprvé tomu, kdo v rozepři padl.

§. 304.

Jak se má vyhotoviti rozsudek více soupeřům.

Více soupeřům budiž rozsudek toliko jednou vyhotoven a podlé toho, co v §§. 68 a 69 předepsáno, dodán.

§. 305.

Jak se mají spisovati a dodávati příčiny rozhodovací.

Příčiny rozhodovací nebuďtež pojímány v rozsudek sám, nébrž buďtež zvlášť sepsány, a i tehda, když se na nález žádné další stížnosti nevede, oběma stranám zároveň s rozsudkem z povinnosti úřadu dodány.

Soudce má v nich nález svůj podlé znění spisu a zákona ospravedlniti, nemá žádných důležitých obran nebo průvodův pominouti, a má se obšírností zbytečných a neslušných nebo urážlivých slov zdržeti.

§. 306.

Jak se jest zachovati, když se rozhodne výměrem.

Když se po zavřeném řízení rozhodne výměrem, zachovati se jest, co se týče dodání výměru i příčin rozhodvacích, rovně tak, jako při rozsudcích. Jenom se mohou příčiny rozhodovací pojmouti i v sám výměr.

§. 307.

V jaké formě se mají vyřizovati žádosti od jedné strany podané.

Žádost všeliká, ať byla podána písemně nebo ústně, vyřízena budiž výměrem písemným. Byloli žádání odvrženo, mají se ve výměru udati příčiny, z kterých se k žádosti vůbec nepovolilo, nebo alespoň ne tak, jak byla žádost vznešena.

Hlava čtrnáctá.

O apelaci, revisi, stížnosti zrušovací a o rekursu.

§. 308.

Kolikeří jsou prostředkové právní proti rozhodnutím soudcovským.

Z rozsudků instance první má místo apelace, z rozsudků instance druhé revise a z jiných nařízení soudcových rekurs. Stížnosti zrušovací užiti se může jak proti rozsudkům, tak i proti jiným nařízením.

§. 309.

I. Rekurs; v které lhůtě a na který soud má se vznésti.

Rekurs vznésti se má ve čtrnácti dnech od dodání výměru, proti kterémuž směřuje, u soudu první instance. Byloli v hlavní věci zavedeno řízení ústní, má rekurent na vůli, dáti rekurs ústně do protokolu. Kromě toho má se podati rekurs písemně.

§. 310.

Jestliže by se řízení protahovalo, může každá strana hledati pomoc přímo u vyššího soudce. Též má každá strana toho vůli, učiniti o rekursu u první instance podaném oznámení vyššímu soudci, by tento podlé potřeby k tomu přihlížeti mohl, aby rekurs byl rychle předložen (§. 311.).

§. 311.

Kdy a jak se má rekurs vyššímu soudci předložiti.

Bylli rekurs vznešen po projití lhůty zákonní, má jej soudce z povinnosti úřadu zavrhnouti. Dodržíli se však lhůta, tehdy má soudce rekurs i protokol o něm sepsaný, vylíče úplně, jak se věc má, i se všemi spisy a protokoly k vysvětlení toho příhodnými, pod vlastním z toho odpovídáním co nejrychleji prostředkem zprávy druhé instanci

předložiti. Bylali u soudu kolegiálního rozličná mínění, má se ku zprávě přiložiti i přepis zaznamenání, o poradě v příčině té učiněného.

Když se podává zpráva k vyšším úřadům, má se dáti protivníkovi rekurentovu o stížnostech učiněných věděti, dodajíc mu rubriku spisu rekursního, nebo protokolu o tom zdělaného.

§. 312.

Kdy se mohou v rekursu novoty přivésti.

Okolnosti a průvody, které nebyly přivedeny v první instanci, mohou se v rekursu přivésti jen tehda, když výměr byl vydán bez vyslyšení rekurenta k žádosti, od protivníka z jedné strany učiněné.

§. 313.

Jaký účinek má rekurs.

Rekursem se účinek právní a vykonání výměru vůbec nezastavuje. A však

1. v řízení písemném nemůže se líčiti o žalobě před vyřízením rekursu, vzatého pro zavrženou obranu nepříslušného soudu;
2. výměry, v následku kterýchž se má vězení nebo obstávka zdvihnouti, nabyté právo zástavní k věcem movitým moci své zbaviti, depositum nějaké vydati, licitace veřejná předse vzíti, nebo od strany nějaké přísaha učiniti, nemají se před projitím tří dnů, počítajíc od dodání výměru, a bylali v tom čase stížnost nějaká vznešena, před vyřízením stížnosti této vykonávati. Bylli podán rekurs později, ačkoli ještě ve lhůtě v §. 309 ustanovené, není to ani v těchto případech na překážku, aby se výměr vykonal. Konečně se nesmí

3. před vyjitím vyššího rozhodnutí o stížnostech pro formálnosti v řízení vynášeti rozsudek v hlavní věci.

§. 314.

K vyřízenému rekursu mají se přiložiti příčiny rozhodovací.

K nařízení druhé instance, jímž byl výměr prvního soudce změněn nebo z příčin podstatně rozdílných potvrzen, mají se přiložiti příčiny rozhodovací. První instance má z nich stranám zároveň s tím nařízením z povinnosti úřadu přepis dodati.

§. 315.

Strany mohou žádati za přepis zprávy.

Obě strany mají toho vůli, vzíti přepis zprávy na rekurs učiněné (§. 311) u soudce nižšího nebo vyššího.

§. 316.

Kdy může soud býti odsouzen k nahražení škod rekurentovi.

Bylliby soudce patrným zaviněním k rekursu příčinu dal, budiž od vyššího úřadu z povinnosti odsouzen k náhradě škod a nákladů, stranám spor vedoucím spůsobených. Zároveň buď stranám položena lhůta, v kteréž mají pod ztrátou práva k náhradě náklady seznamenati a škodu proukázati. O spočtení předloženém budiž soudce nižší vyslyšen a pak buď suma ustanovena, kterou má nahraditi.

§. 317.

Kdy se mají podávati rekursy proti rozhodnutím druhé instance.

Rekursy proti nařízením druhé instance mají se též ve lhůtě v §. 309 ustanovené na první instanci vznésti, a od této prostředkem instance druhé k třetí instanci odeslati.

§. 318.

Potvrdilali však instance druhá výměr soudce nižšího, tehdy má rekurs k třetí instanci místo jen tehda, když rozhodnutí patrně jest nespravedlivé (§. 335), nebo když se soudce dopustil zmatečnosti (§. 339).

§. 319.

V kterých případech rekurs nemá místa.

Proti uzavřením nižšího nebo vyššího soudce, jimiž bylo řízení ústní zavedeno, žádosti za odložení stání, nebo za povolení lhůty odepřeno, vyslýchání svědků nebo ohledání soudní nařízeno, nemá zvláštní rekurs místa. Strany mají toho vůli, spojiti stížnosti své proti uzavřením takovým po prošlém rozsudku s apelací, vzatou z rozhodnutí hlavní věci.

§. 320.

Rekurs nemá místa proti nařízení soudce nižšího nebo vyššího,

1. jímž bylo povoleno navrácení ku předešlému spůsobu proti prošlé lhůtě preklusivní nebo proti obmeškanému stání;
2. jímž se povolilo žalobníkovi v řízení písemném, by užil spisu závěrečného, pak
3. proti lhůtě první, od soudce ustanovené, k podání nějakého spisu sporného.

§. 321.

II. Apelace; kdo k ní má právo, a v jaké lhůtě se má ohlásiti.

Kdo se rozsudkem první instance má za stížena, může z něho apelovati. Apelaci musí každá strana, která jí chce užiti, ve čtrnácti dnech, od dodání rozsudku počítajíc, u nižšího soudce ohlásiti. Apelace, po projití lhůty této ohlášená, budiž ihned od nižšího soudce zavržena.

§. 322.

V jaké formě se má apelace ohlásiti.

Ohlášení apelace může se v rozepřích, které se v první instanci líčily ústně, též ústně u soudu do protokolu dáti. Kromě toho podati se má písemně.

§. 323.

V apelaci maji se pojmenovati punkty stížné.

Obsahujeli v sobě rozsudek více punktů, buďtež v ohlášení apelace ty punkty určitě udány, v kterých apelant se vidí býti stížen. Co se týče ostatních punktů, nabude rozsudek vyjitím lhůty apelační moci právní a stane se tedy spůsobným k exekuci. Nejsouli punkty, proti nimž stížnost směřuje, udány každý o sobě, má se za to, že se stížnost vztahuje na všechny části rozsudku.

§. 324.

Jaký účinek má apelace, podaná jen od některých z více soupeřů.

Když z více soupeřů toliko někteří apelaci ohlásí, má rozsudek po prošlé lhůtě apelační proti ostatním úplnou moc právní.

§. 325.

Kde apelant může líčiti stížnosti své.

Apelant může stížnosti své líčiti buď v samém ohlášení apelace, anebo zvláště. Tento spis apelační má se ve lhůtě k ohlášení apelace ustanovené u nižšího soudce podati, anebo, byloli řízení ústní, do protokolu dáti. Prodloužení lhůty v řízení ústním naprosto místa nemá. Toliko v řízení písemném smí se z příčin velmi důležitých apelantovi k pozdějšímu podání stížnosti uděliti ještě lhůta čtrnáctidenní. Další prodloužení lhůty ani tuto nikdy místa nemá. Po prošlé lhůtě nemá se spis stížný více přijímati. Ohlášení apelace zachová účinek svůj, byť i stížnost byla podána příliš pozdě, anebo nebyla docela podána.

§. 326.

V stížnosti apelační nesmějí se novoty uváděti.

Věci skutečné nebo průvody, které nebyly v první instanci přivedeny, nesmějí se v stížnosti apelační přiváděti, a kdyby se to bylo předce stalo, nemá se k nim při rozhodování zřetele míti.

§. 327.

Jak má soudce první instance stížnost apelační vyššímu soudu předložiti.

Soudce první instance má jeden exemplář ohlášení apelace i stížnosti, když bylo oboje ve lhůtě zákonní podáno, protivníkovi k nahlédnutí dodati, druhý exemplář ale, kromě ostatních spisů apelačních, veškerých spisů k procesu náležitých a vyhotoveného z povinnosti úřadu a věrou opatřeného přepisu rozsudku i příčin rozhodovacích, pak dle potřeby (§. 311) přepisu poznamenání hlasů při poradě daných neprodleně druhé instanci prostředkem zprávy předložiti.

§. 328.

Nebylali stížnost apelační ve lhůtě zákonní podána, budiž nicméně ohlášení apelace i se všemi ostatními spisy vyššímu soudci předloženo.

§. 329.

Jestliže obě strany apelovaly, mají se ohlášení apelační i stížnosti obou stran zároveň se všemi spisy druhé instanci předložiti.

§. 330.

Instance druhá, shledáli v líčení rozepře vady podstatné, může řízení zdvihnouti, a nové líčení zavésti; anebo bez ohledu na vyslyšení svědků nebo znalců, u soudu první instance předse vzaté, další řízení průvodní, nebo obnovení výslechu svědků neb ohledání nařiditi, a soudu první instance uložiti, aby o líčení doplněném nový rozsudek vynesl.

Opatření tato mohou míti místo i bez určitého žádání stran se soudících, a však vždy jenom tehda, když se chybami v řízení spůsobilo, že nebylo možná, věc hlavní dů-

kladně rozhodnouti, a když se pravdě podobá, že další předsejití v líčení nebude bez účinku.

§. 331.

Rozsudek apelační má se vždy toliko jeden vynášeti a stranám i s příčinami rozhodovacími dodati.

Instance druhá, byť i obě strany byly se odvolávaly, má vždy jen jeden rozsudek vynášeti, jej i se spisy nižšímu soudci dodati, a i když rozsudek první instance potvrdí, příčiny rozhodovací k němu připojiti. Nižší soudce má ihned rozsudek vyhotoviti a s přepisem příčin rozhodovacích, ježto mu byly dodány, oběma stranám dodati.

§. 332.

III. Revise; v kterých případech má místo.

Z rozsudku druhé instance má místo revise k instanci třetí, a však vůbec jen tehda, když rozsudek první instance byl změněn. Pakli by tedy instance druhá nález soudce nižšího z části byla potvrdila a z části změnila, může se žádati za revisi jen těch částí, které byly změněny.

§. 333.

Jaké líčení má při revisi místo.

Co se týče revise, zachovati se jest ve všem rovněž tak, jako při apelaci.

§. 334.

Ze dvou rozsudkův stejného znění revise vůbec místa nemá.

§. 335.

Jen tehda, když se rozhodnutí vynešené zakládá na patrně omylném vykládání nebo užití zákona, nebo na výmínce, která se s tím, co ve spisech světle jest obsaženo, nesrovnává, když rozhodnutí jest nesrozumitelné, nebo jde dále nežli strany žádají, může se revisi z rozhodnutí stejného znění místo dáti.

§. 336.

Žádáli se za revisi mimořádnou (§. 335), má se ohlášení revise i stížnost napřed odporníkovi propůjčiti o jeho odvodění, ježto ve čtrnácti dnech učiniti má, a jak nejprvé toto dojde, anebo lhůta k podání odvodění pomine, má se i se všemi spisy třetí instanci předložiti, kteráž, shledáli stížnost býti důvodnou, v hlavní věci má rozhodnouti.

§. 337.

Jak má býti soud třetí instance obsazen, a kolik hlasů u něho potřebí jest k takovému výroku, kterýmž se rozhodnutí stejného znění změniti mají, ustanoveno jest v zákoně o zřízení úřadů soudních.

§. 338.

Žádáli někdo za revisi mimořádnou, nezastavuje se tím vykonání nálezů jednostejných, již vyšlých. Budeli revise zavržena, tehdy se má, co se týče potrestání, předse jíti podlé toho, co ustanoveno v §. 352.

§. 339.

IV. Stížnost zrušovací (zmateční).

Rozsudek může se jakožto zmatečný v odpor vzíti:

1. Když soudcovi v rozepři zašlé nepříslušela moc soudní a strany se mu spůsobem dle práva platným nepoddaly; když podlé osobních okolností svých neměl práva, ji vykonávati; nebo když soud při rozhodování rozepře nebyl dle předpisu obsazen;
2. když někdo stranu bez plnomocenství zastupoval, nebo když za osoby, které nejsou spůsobilé, aby samy před soudem rozepři líčily, nevedl rozepři řádný jich zástupce, ač nebyloli líčení v tom i onom případu později schváleno;

3. když se v běhu procesu nešetřilo předpisů, obsažených v řádu soudním, co do podstaty, v té míře, že bylo nemožné, věc důkladně posouditi. Vyjímajíc případy tyto a případy, na náležitém místě jmenovitě přivedené, nemůže se ani pro zanedbání předpisů řádu soudního proti rozsudkům vznášeti stížnost zrušovací, nébrž může se toliko vznésti apelace nebo revise.

§. 340.

Kdo rozhoduje o stížnostech zrušovacích a co více o tom platí.

O stížnostech zrušovacích, vedených na rozhodnutí prvního soudce, rozhoduje instance druhá; o stížnostech zrušovacích, vedených na rozhodnutí instance druhé, rozhoduje instance třet. Co se týče lhůt ohlašovacích, dovodění dalšího řízení, jakož i toho, zdaliž a pokud se tím vykonání rozsudku v odpor braného zastavuje, platnost mají předpisové, daní v příčině apelace a revise.

§. 341.

Když se stížnost zrušovací spojí s jinými prostředky právními, má se s nimi provésti.

Kdo se stížností zrušovací ve lhůtě zákonní zároveň neohlásí apelaci nebo revisi, nemůže prostředkův těchto proti rozhodnutí, kterémuž jakožto neplatnému odpírá, později více za obranu užiti. Bylali stížnost zrušovací s jiným prostředkem právním spojena, budiž ve spisu apelačním nebo revisním zároveň provedena.

§. 342.

Jaké opatření má soudce vyšší učiniti, když dá stížnosti zrušovací místo.

Dáli se stížnosti zrušovací místo, má soudce vyšší, stalyli se podstatné chyby v řízení (§. 339, č. 3), nové líčení dle zákona nařídíti, o kterémž pak soudce nižší znovu nález učiniti má.

Nebylli však soud náležitě osazen, anebo neměli práva, vykonávati moc soudní, tehdy se má rozepře odkázati k

soudu dle předpisu osazenému, nebo k soudci příslušnému. V tom i onom případu budiž soudce nižší o příčinách, pro které rozsudek nebo řízení bylo zdviženo, poučen, a způsobilli patrným proviněním stranám škody a útraty, zároveň týmž způsobem, jako při rekursu (§. 316), k nahražení škod odsouzen.

§. 343.

Soudce vyšší má zpozorované vady zmatečné z povinnosti zdvihnouti.

Týmž způsobem má soudce vyšší předse jíti, když strany sice žádných stížností zrušovacích nevznesly, soudce ale sám při vyřizování apelace, revise nebo rekursu zmatečnost zpozoroval.

Méně důležité vady mají se toliko vytknouti, aniž se má proto s rozhodnutím hlavní věci odkládati.

§. 344.

Zavrhneli se stížnost zrušovací, má se zároveň o apelaci nebo revisi rozhodnouti, když strana prostředek tento právní s ní byla spojila.

§. 345.

Jakého prostředku právního užiti se může proti rozhodnutí druhé instance o stížnosti zrušovací.

Bylli v druhé instanci rozsudek nebo výměr prohlášen za zmatečný, má strana, které nález zrušený byl prospěšný, toho vůli, vzíti rekurs k třetí instanci.

Shledáli tato, že instance druhá bez dostatečné příčiny opominula v hlavní věci rozeznati, tehdy jí má nařídíti, aby rozsudek vynesla.

§. 346.

Soudce, od druhé instance k nahražení nákladů a škod odsouzený (§. 342), vidili se tím býti stížen, podati má stížnost svou vždy ve spůsobě rekursu u instance druhé, by tato ji předložila instanci třetí.

§. 347.

Stižnost zrušovací může se vznésti i proti nálezům stejného znění.

Stížnost zrušovací může se pod výmínkami, v §. 339 ustanovenými, podati i na rozsudky instance druhé, jimiž byl rozsudek nižšího soudce potvrzen. Má se však, dříve než se stížnost pošle k třetí instanci, protivníkovi položiti lhůta čtrnáctidenní, aby na ni učinil své odvodění. Když se toto podá anebo lhůta k podání odvodění projde, budtež spisy předloženy k třetí instanci, kteráž o nich podlé ustanovení §. 342 rozhodne.

§. 348.

Takovou stížností zrušovací se vykonání nálezu nezastavuje.

Takovou stížností zrušovací, vedenou na nález v druhé instanci potvrzený, se však ani vykonání nálezu, ani zavedené řízení právní nezastavuje.

§. 349.

Jakého prostředku právního užiti se má proti rozhodnutí, které někdo spůsobil nějakým činem trestným.

Kdo nějakým, v zákonech trestních zapovězeným činem protivníka svého, nebo někoho jiného, ve svých spravedlnostech nebo obranách padl, neužívej stížnosti zrušovací, alebrž žádej dle toho, co v hlavě 15. tohoto řádu soudního předepsáno jest, za navrácení k předešlému stavu. Měloli by se však podlé zákona zavésti řízení trestní, má se očekávati, jak řízení toto vypadne.

§. 350.

Kde a jak se opraviti mají psací a početní chyby v rozhodnutích.

Patrné chyby psací a nedopatření ve jménech, číslech nebo sumách, nalézající se v rozsudcích a výměrech soudce nižšího, může k žádosti stran spor vedoucích a s jich obapolným srozuměním soudce sám opraviti. Rozsudky a výměry instancí vyšších napraviti má v případu takovém ten úřad, u kterého se chyba ve vyhotovení stala. Protiví-li se tomu jedna strana, aby se domnělá chyba psací nebo početní

opravila, má o tom při rozsudcích nebo výměrech instance první rozhodnoutí instance druhá, při rozsudcích a výměrech instance druhé a třetí rozhodnoutí mají instance tyto. Strany mají za opravení toto žádati u instance první, kteráž dle potřeby spisy i s protokolem, o prohlášeních obou stran zdělaným, vyššímu úřadu předloží. Žádosti takové mají se sice každého času přijímati; aby se však vykonání rozsudku nebo výměru zastavilo, jest potřebí, by se ve lhůtě náležité s tím spojil jiný prostředek právní, ježto by byl tomu způsobu, v kterém se proces nalézá, přiměřený. Úřadové vyšší mohou též z povinnosti úřadu způsobiti, aby se opravily chyby psací nebo početní, v rozsudcích nebo výměrech soudce nižšího se nalézající, ježto byly strany patrně přehlédly.

§. 351.

Jak se mohou rozhodnutí neúplná doplniti.

Pakli by soudce některou věc, na niž se rozepře vztahuje, v rozhodnutí byl opominul, nemůže to býti příčinou, odpírati nálezu, jako by byl v ostatních částech zmatečný.

Každá strana má toho vůli, žádati, pokud jsou spisy sporné v rukou soudu, aby se ve zvláštním rozsudku nebo výměru nalezlo i o části nerozhodnuté. Náklady nedopatřením způsobené má soudce straně škodující nahraditi.

§. 352.

Jak se má trestati zneužívání prostředkův právních.

Pro svévolné apelace, revise, rekursy a stížnosti zrušovací potrestati se mají strany pokutou peněžitou od desíti až do tří set zlatých anebo přiměřeným trestem vězení, advokáti pak podlé řádu advokátního. Obzvláště přísně trestati se má všeliké zneužívání apelace z rozsudkův, vy-

nešených v následku nestání obžalovaného, nebo dluhu přiznaného a z neužívání stížnosti na dva rozsudky nebo výměry stejného znění.

Hlava patnáctá.

O navrácení k předešlému stavu.

§. 353.

Kdy se žádati může za navrácení k předešlému stavu (za restituci).

Za navrácení k předešlému stavu žádati se může ve třech případech, totiž:

1. proti obmeškané lhůtě nebo obmeškanému stání;
2. proti provinění přítele právního při líčení věci samé, a
3. pro vynalezené nové průvody.

§. 354.

Kdo může žádati za navrácení k předešlému stavu, když obmeškal lhůtu nebo stání.

Navrácenu býti v předešlý stav podlé spůsobu prvního, přísluší tomu, kdo by tím, že promeškal stání nebo lhůtu preklusivní, buď náhodou nebo nedopatřením někoho jiného, sám v tom viny nemaje, v právech svých nějakého zkrácení vzal.

§. 355.

Proti kterým lhůtám navrácení k předešlému stavu místa nemá.

Když projde lhůta k podání stížnosti apelační nebo revisní, pak k rekursu proti rozhodnutí o příslušnosti soudu v řízení písemném, navrácení k předešlému stavu místa nemá.

§. 356.

Kdy se musí žádati za navrácení toto.

Za navrácení k předešlému stavu pro obmeškanou lhůtu preklusivní nebo pro obmeškané stání žádati se má ve čtrnácti dnech, počítajíc od toho dne, kteréhož straně nebo jejímu příteli právnímu nedopatření ono v známost vešlo a

bylo možná, nařízení vyšlému zádost učiniti, anebo když pominula překážka, přijíti ke stání.

§. 357.

Jaké řízení má v příčině žádosti takové místo a jak se má taková žádost vyříditi.

V příčině žádosti takové za navrácení k předešlému stavu, když byla v náležitý čas podána, říditi se má ústně. Soudce, slyšev prvé obě strany, má žádost výměrem vyříditi. Povolíli se navrácení k předešlému stavu pro obmeškanou lhůtu preklusivní, budiž místo lhůty obmeškané jiná lhůta položena; pakli se ale povolí navrácení k předešlému stavu pro stání obmeškané, budiž při stání, ježto se k žádosti za navrácení k předešlému stavu nařídí, líčena ihned věc hlavní.

Bylali žádost za navrácení k předešlému stavu pro lhůtu prošlou, nebo pro obmeškané stání patrně příliš pozdě podána, budiž z povinnosti úřadu zavržena.

§. 358.

Jaký účinek má žádost za navrácení k předešlému stavu.

Pokud trvá líčení v příčině navrácení pro lhůtu prošlou nebo pro stání obmeškané, má se řízení v hlavní věci, které není ještě skončeno, zastaviti.

Podáli se tedy žádost za navrácení v předešlý stav před tím dnem, nežli se dodá rozsudek o hlavní věci, má se vyhotovení a dodání rozsudku odložiti, až se žádost tato vyřídí. Podáli se žádost teprv toho dne, kteréhož byl rozsudek dodán, anebo později, nestavuje se tím exekuce nálezu.

§. 359.

Žadatel za navrácení k předešlému stavu má náklady nahraditi a právní přítel pro nedopatření potrestán býti.

Kdo žádá za navrácení v předešlý stav pro obmeškanou lhůtu preklusivní nebo pro obmeškané stání, povinen jest, nahraditi protivníkovi svému náklady tím spůsobené, nechať žádosti jeho bylo povoleno čili nic. Bylli žadatelův přítel právní z nějakého nedopatření obviněn, tehdy má

též ke stání, k žádosti za navrácení v předešlý stav nařízenému, přivzat, nemůželi se omluviti, potrestán a k nahražení všelikých nákladův soudních, oběma stranám spůsobených, odsouzen býti.

§. 360.

II. Kdy má místo navrácení k předešlému stavu pro nějaké nedopatření přítele právního.

Navrácení k předešlému stavu spůsobu druhého může míti místo, když přítel právní z nedopatření opominul, rozhodující okolnosti skutku na místě náležitém přivésti, nebo jim odpírati, anebo průvody potřebné předložiti, a když strana tím v rozepři padla.

§. 361.

Za restituci tuto žádati se může jenom v určitém čase.

Žádost tato podati se má v devadesáti dnech, počítajíc od toho dne, kteréhož se strana o nedopatření přítele právního a spůsobeném tím nedobrém rozhodnutí dověděla. Po projití lhůty dotčené, anebo i tehda, když lhůta tato ještě sice neminula, když ale od toho času, kdežto rozsudek konečný, ve věci hlavní vynešený, právní moci nabyl, již rok byl prošel, má soudce žádost za navrácení v předešlý stav z úřadu zavrhnouti.

§. 362.

O navrácení k předešlému stavu i o hlavní věci má se zároveň líčiti a nalézati.

Žádáli se za navrácení dotčené v náležitý čas, má líčení v příčině žádosti této i v příčině hlavní věci zároveň předse jíti. Žadatel má tedy v žádosti práva svá úplně provésti a přílože potřebné spisy k rozepři se vztahující, určitě navrhnouti, aby rozepře právní, prvé zašlá, jinak byla rozhodnuta. K žádosti takové má se řízení právní dle předpisu obecného započíti a po zavřeném líčení, když se navrácení v předešlý stav povolí, zároveň o hlavní věci nález učiniti.

§. 363.

Mezi řízením v příčině restituce může exekuce v hlavní věci předse jíti.

Pokud se k navrácení k předešlému stavu v první nebo ve vyšší instanci nepovolí, nesmí se exekuce rozsudku v hlavní věci vydaného zastavovati.

§. 364.

Kdy se má přítel právní pro nedbalost potrestati.

Dalli příčinu k žádosti za navrácení k předešlému stavu přítel právní svou vlastní vinou, má jej soudce z úřadu v odpovídání vzíti, nemůželi se omluviti, jej potrestati, a jemu uložiti, aby náklady soudní, oběma stranám způsobené, nahradil.

O tom, co bylo proti němu nařízeno, má se při vynášení rozsudku konečného jemu samému, i oběma stranám zvláštním dekretem dáti věděti.

§. 365.

Přítel právní práv jest straně své ze škody.

Vzalali strana zaviněním svého přítele právního škodu nějakou, má toho vůli, žádati náhrady na samém příteli právním i tehda, když by naproti odpůrci svému užiti mohla navrácení k předešlému stavu.

§. 366.

III. Kdy má místo navrácení k předešlému stavu pro nalezené nové průvody.

Žádati za navrácení k předešlému stavu má za třetí právo ten, kdož po vyšlém rozsudku nalezl nové důležité průvody, a může hodnověrně dokázati, že jich za předešlého líčení rozepře nemohl nalézti, nebo že jich nemohl předložiti.

§. 367.

Jak dlouho se za takové navrácení žádati může.

Za navrácení toho žádati se může dotud, pokud právo, na něž se rozepře vztahovala, promlčením nepomine.

§. 368.

Kdy se může žádati za navrácení ku předešlému stavu, když někdo byl zkrácen křivou přísahou.

Kdo má za to, že může protivníka svého nebo někoho jiného z křivé přísahy viniti a tím rozsudku vyšlému moci odejmouti, ma nejprvé průvodům svým pořadem řízení trestního platnosti zjednati, a teprv když se udání jeho vyšetřením potvrdí, může u civilního soudu za navrácení k předešlému stavu žádati.

§. 369.

Jaké řízení má při tom místo.

Předpisové, daní v §§. 362. a 363., mají též platnost, když činiti jest o navrácení k předešlému stavu pro objevené nové průvody.

§. 370.

U kterého soudu mají se žádosti za navrácení ku předešlému stavu podávati.

Žádosti veliké za navrácení ku předešlému stavu vznášeny budtež na toho soudce první instance, před kterým se líčí nebo líčila věc hlavní.

§. 371.

Jak se má trestati zneužívání žádostí restitučních.

Pakli by někdo navrácení ku předešlému stavu co prostředku právního svévolně zneužíval, potrestán buď podlé předpisů, obsažených v §. 352.

Hlava šestnáctá.

O porovnání.

§. 372.

Kdy a jak má soudce hleděti přivésti k místu porovnání.

Kdy má soudce, prvé než se o žalobě počne líčení, z povinnosti úřadu hleděti, aby přivedl k místu porovnání, ustanovuje se v §. 45. a 46. Kromě toho může také každá strana u soudu navrhnouti, aby hledl vznešenou naň její

záležitost právní porovnati. Soudce má pak obě strany slyšeti a při tom se přičiniti, aby bez dotíravosti a neužívaje vážnosti své soudcovské, rozepři, pokud možná, narovnal, maje slušné a stejné zření k oběma stranám. Nepřijdeli ta neb ona strana ke stání, anebo prohlásili se, že se nechce porovnati, má se jednání ihned přetrhnouti.

§. 373.

Vyjednáváním o porovnání se proces nezastavuje.

Vyjednáváním o porovnání u soudu nebo kromě soudu nezastavuje se ani běh rozepře, ani vynešení rozsudku ani exekuce, leč že by obě strany spor vedoucí výslovně za to žádaly. A však i v tomto případu má se k žádosti té neb oné strany ihned opět dále předse jíti.

§. 374.

Když se porovnávání nepodaří, nemá to býti stranám na ujmu.

Nepřijdeli porovnání k místu, nevzcházejí stranám z návrhů a řečí, ku kterým jediné porovnávání příčinu dalo, nižádné povinnosti, aniž mají návrhové a řeči tyto jaké moci důkazní, a pročež se nemá o nich ani protokol spisovati, ani listina úřední vyhotovovati.

§. 375.

V jaké formě se má porovnání soudní napsati.

Uzavřeli se naproti tomu porovnání soudní, má se ihned protokolem zapsati, protokol tento oběma stranám přečísti a podepsati, porovnání pak soudní ve spůsobě výměru, anebo žádajíli za to strany, prostředkem zvláštní listiny úřední vyhotoviti.

Hlava sedmnáctá.

O rozsudích.

§. 376.

Strany mohou se smluviti, že rozepři vznesou na rozsudího.

Strany, které mají toho moc, o svých záležitostech právních svobodně nařizovati, a které jsou podlé zákona spůsobny smlouvu uzavírati, mohou obapolným umluvením záležitosti své právní podati na rozsudího či smlouvce nebo na více jich, by o nich výrok učinili.

§. 377.

Jak má smlouva taková býti zřízena.

Umluvení takové zavazuje však jenom tehda, když bylo uzavřeno písemně nebo před soudem, a když se v něm strany výslovně vzdaly rekursů všelikých a všelikého odvolávání z rozhodnutí od rozsudího učiněných. Uzavřeli se taková smlouva smluvčí v příčině nějaké určité, nastávající nebo již počaté rozepře právní, má se v ní, máli býti platná, zaroveň ustanoviti, kolik má býti rozsudích a kdo má býti rozsudím. Pakli strany v kompromisu nějakém, bez zřetele na určitou rozepři právní uzavřeném, ničeho neustanovily, kolik rozsudích býti má a kdo má býti rozsudím, a vzejdouli o to rozepře, tehdy má každá strana jednoho rozsudího zvoliti, a soud má stranu, která by nevolila, k žádosti strany druhé, položíc jí k tomu lhůtu příhodnou, s tím pohrožením k tomu vybídnouti, že by jinak soud sám rozsudího pojmenoval. Rozsudí povinni jsou jediné tehda nařízení toto přijmouti, když se o tom sami písemně nebo před soudem prohlásí.

§. 378.

Kdo jest spůsobilý k úřadu rozsudího.

Strany nejsou při volení rozsudích vázány tím, co zákonem předepsáno jest v příčině vlastností, ku spravování

úřadu soudcovského potřebných. Představení a údové toho soudu, kterému by podlé řádné moci soudní jemu propůjčené příslušelo, rozepři rozhodovati, nemohou býti za rozsudí voleni.

§. 379.

Povinnost rozsudího.

Kdo podlé toho, jak v §. 377. předepsáno, úřad rozsudího přejme, povinen jest, nejdéle v devadesáti dnech po zavřeném řízení rozepři rozhodnouti, a může k tomu pokutami peněžitými přidržen, anebo kdyby pokuty zůstaly bez účinku, odsouzen býti, aby stranám nápravu učinil, a zvláště aby jim náklady všeliké, z řádného soudního líčení vzešlé, nahradil.

§. 380.

Jak jde řízení před rozsudím předse.

Na stranách spor vedoucích záleží, aby se o spůsobu řízení napřed s rozsudím umluvily. Nebyloli o tom nic zvláštního ustanoveno, tehdy jest rozsudí povinen, říditi se řádem soudním. Máli se vykonati nějaká přísaha, předse bráti výslech svědkův, nebo žádati za zdání znalcův, má se rozsudí v příčině takové dopisem dožadacím obrátiti k úřadům soudním.

§. 381.

Jak se má rozhodovati, když jest více rozsudích.

Když jest zvoleno více rozsudích, a strany se o něco jiného neumluvily, mají všichni rozsudí každé poradě býti přítomni, mají podlé většiny hlasů uzavírati a v nařízeních i v rozsudcích všichni se podepsati. Jsouli při poradě hlasy rozsudích stejně rozděleny a nejmenovalyli strany pro případ takový vrchního rozsudího, má soud k žádosti jedné neb druhé strany vrchního rozsudího zříditi.

§. 382.

Jaký účinek právní má výrok rozsudího.

Pokud rozsudí nevykročil z mezí moci jemu svěřené, jsou strany i dědicové jich povinni, podlé nálezu rozsudího se zachovati, a nemají, vyjímajíc případ tento, anebo že by tu byl zjevný podvod, s nižádnou obranou proti němu slyšeni býti.

§. 383.

Kdo může povoliti, aby byl výrok rozsudího vykonán.

Exekuci nálezu rozsudího nemůže nikdy rozsudí sám ani povoliti, ani předse vzíti, nébrž za ni musí strana, nebo k žádosti její rozsudí u řádného soudce žádati, přiložíc k zádosti smlouvu kompromisní v §. 377. dotčenou a nález rozsudího. Soudce má, byloli by toho potřeba, prozatím stání nařídíti, a neuvedeli se při něm určitě, že listiny dotčené jsou nepravé, k žádosti ihned povoliti, nehledě na jiné obrany (§. 442.), ježto v běhu exekuce nemají místa.

§. 384.

Kdy kompromis pomine nebo účinku pozbude.

Povinnosti z kompromisu vzešlé pominou, když rozsudí před vynešením rozsudku zemře.

§. 385.

Bylli rozsudí překážkami nepředvídanými zdržen, že to, co na sebe byl přijal, vykonati nemůže, tehdy jest povinnosti své zproštěn.

Strany mají právo, řádného soudce žádati, aby kompromis byl zrušen, přihodíli se rozsudímu něco takového, proč by řádný soudce úřad svůj spravovati nemohl, anebo dozvíli se strana některá teprv později o něčem takovém.

§. 386.

Pakli se strany výslovně o něco jiného neumluvily, nejsou smlouvou učiněnou vázány ani tehda, když i jen jeden z více rozsudích zemře, vystoupí, anebo se stane nespůsobným, by v rozhodnutí měl nějakého účastenství.

Hlava osmnáctá.

O zjištění.

§. 387.

Jakým spůsobem se může žádati za zjištění.

Za zjištění pohledanosti nějaké může se buď zvláštní žalobou žádati a zvláštní řízení o tom předse vzíti, anebo se to může mezi tím, co rozepře v hlavní věci jde předse, k prosté žádosti žalobníkově, žalovanému ihned uložiti.

§. 388.

Kdy se může zvláštní žalobou za zjištění žádati.

Kromě případův, v právě občanském zejména přivedených, má věřitel i tehda právo, žádati zvláštní žalobou na dlužníkovi, aby mu dal zjištění, za tou příčinou, že jest v nebezpečenství, pozbyti nějaké pohledanosti nepojištěné a ještě neprošlé, když dlužníka:

1. kromě soudu upomínal, aby mu zaplatil prošlé úroky z kapitálu, důchod nějaký, nebo prošlé částky nějakého jiného placení, které se čas od času opakuje, když ale dlužník až do žaloby soudní nezaplatil;
2. když dlužníka více věřitelů žalobami pro dluhy a exekucí soudní stíhá. V případu onom musí se dáti věřitelovi zjištění za to, co ještě z kapitálu není splaceno, nebo za důchody a platy, které budoucně projdou, v případu tomto ale za všechno to, co na dlužníkovi požadovati má.

§. 389.

Jak se má o žalobách zjišťovacích říditi.

O těchto žalobách zjišťovacích má se říditi ústně a rozeznávati rozsudkem. Zjištění učiniti se má tím, že se zřídí spůsobilý rukojmě nebo dá něco příhodného do zálohu. Při exekuci rozsudku, kterýmž se ukládá, že se má dáti zjištění, říditi se jest tím, co v hlavě dvadcáté druhé tohoto řádu soudního vůbec jest předepsáno.

§. 390.

Kdy se může žádati za zjištění:

a) mezi líčením hlavní věci v první instanci;

Nemáli věřitel již dostatečné jistoty, žádati může za zjištění mezi procesem v hlavní věci předse jdoucím, když se žaloba jeho zakládá na listině dlužní, úplné víry hodné, a když žalovaný se táhne na obrany, o nichž rozsudek konečný nemůže hned vyjíti.

Žádáli v případnosti takové žalobník za zjištění to buď při samém stání, ve věci hlavní nařízeném, anebo později, budiž mu ihned bez zvláštního právního řízení v příčině té výměrem zvláštním udělena exekuce až do zjištění strany pohledanosti, kterou žalobou stíhá, i s platy vedlejšími, a to dle potřeby i prostředkem v záloh brání.

§. 391.

b) v běhu apelace.

Týmž spůsobem povolena budiž exekuce až do zjištění, když dlužník vezme apelaci nebo žádá za revisi rozsudku první nebo druhé instance, jímž byl bez výmínky ku placení odsouzen.

§. 392.

I když žalobníkovi nebyla přiřknuta žádná pohledanost peněžitá, může pro odvrácení škody, kteréž se z apelace protivníkovy s příčinou obává, žádati za zjištění nebo za jiné příhodné opatření, o němž má soudce dle uvážení svého a dle spůsobu, v kterém se věc nalezá, výměrem rozeznati.

§. 393.

Změníli soudce vyšší rozsudek první instance, jímž byl žalovaný bez výmínky k placení odsouzen, k dobrému žalovaného, zůstati to má při zjištění, ježto žalobník byl obdržel, pokud již jest ve skutek uvedeno, beze změny dotud, až se revise vyřídí anebo až lhůta k revisi projde.

§. 394.

Jak se má rozhodnouti, zdaliž jest zjištění podávané dostatečné.

Zpěčujeli se žalobník, přijmouti zjištění od žalovaného mu podávané za dostatečné, má se na krátký čas stání položiti, při něm ta věc líčiti, a výměrem rozeznati, zdaliž zjištění jest dostatečné.

§. 395.

Věřiteli přisluší k věcem, za příčinou zjištění složeným, právo zástavní.

Co se ku zjištění věřitele u soudu složí, pokládáno budiž od té chvíle za záloh jemu u soudu zřízený, k němuž na jeho ujmu nikdo jiný práva věcního nabyti nemůže.

Hlava devatenáctá.

O prozatímním uvězení osobním.

§. 396.

Čeho k tomu potřebí, aby se mohlo povoliti uvězeni prozatímní.

Jestli tu podezření podstatné, že se chce dlužník nějaký z placení dluhů svých, nebo z vyplnění jaké koliv povinnosti útěkem vytáhnouti, nebo před věřiteli svými ukryti, může ještě dříve, nežli se proces počne nebo rozhodne, pro jistotu zatknut býti.

§. 397.

Aby věřitel toto prozatímní vězení osobní mohl obdržeti, dokázati musí vysvědčeními hodnověrnými nebo jiným

spůsobem, že dlužník obmýšlí uprchnouti nebo se ukryti, a že věřitel jest v nebezpečenství, že pozbude svého pohledávání; zároveň pak má buď předložiti listiny, jimiž, budouli za pravé uznány, dluh se úplně dokáže, anebo nemáli listin takových, má tomu, koho za dlužníka vydává, učiniti dostatečnou jistotu za nápravu, pakli by mu nějaká příslušela. Žádosti za uvězení budtež vždy co nejrychleji výměrem vyřízeny, aniž potřeba vyslyšeti prvé protivníka.

§. 398.

U kterého soudu věřitel má za uvězení žádati.

Věřitel žádati má za uvězení buď u toho soudce, na kteréhož by se měla žaloba pro pohledanost samu vznésti, nebo u toho soudu okresního, v jehož okresu dlužník byl postižen.

§. 399.

Jak se má uvěznění prozatimní vykonati.

Máli býti dlužník ve svém příbytku u vězení chován anebo máli býti dán do obyčejného vězení dlužnického, anebo jak by se jiným spůsobem mělo učiniti zjištění osobou jeho, zanechává se soudcovi na uváženou. Nechceli dlužník, aby byl dán do obyčejného vězení, musí čas po čase zapravovati útraty napřed.

§. 400.

Kdo jest povinen dlužníka uvězeného živiti.

Nemůželi sobě dlužník ve vězení obyčejném výživy nuzné z vlastního jmění opatřiti, může jí žádati na věřiteli. K žádosti dlužníkově ustanoví soudce sám, mnoholi výživa tato činiti má, a uloží věřitelovi, aby ji u toho úřadu, jemuž náleží pečovati o stravování dlužníka ve vězení, alespoň každých osm dní napřed zapravoval, a to vždy nejdéle před projitím hodin úředních posledního dne onoho času, na kterýž byla výživa předešle složena. Neučiníli se nařízení tomuto zadost, tehdy má dlužník, ač nepřijalli již výživy

pozdě složené, právo, žádati naproti tomuto věřiteli, předlože vysvědčení úřední, že výživa nebyla dle předpisu složena, aby byl z vězení propuštěn; toto pak propuštění má se ihned povoliti, nevyslýchajíc dále nikoho, aniž řízení jakého zavádějíc. Také nemůže tento dlužník později od téhož věřitele ani za příčinou jiné pohledanosti znova do vězení prozatímního dán býti.

§. 401.

Když dá dlužník jistotu, má se uvěznění zdvihnouti.

Když dá uvězněný věřitelovi za to, čeho má tento za ním pohledávati, dostatečnou jistotu buď bez výmínky anebo i jen na ten případ, že by uprchl nebo se ukrýval, má se vězení ihned zdvihnouti. Pakli by se namítalo, že jistota není postačitelná, mají se obě strany vyslechnouti a pak co nejrychleji o tom výměrem rozeznati.

§. 402.

Věřitel má uvěznění ospravedlniti.

Věřitel podati má žalobu, vztahující se na pohledanost jeho, zároveň se žádostí za uvěznění, anebo nejdéle ve čtrnácti dnech, počítajíc od toho dne, kterého mu bylo povolení uvězňovací dodáno, a to u toho soudu, kterýž by byl příslušný, kdyby měl obžalovaný své řádné bydliště v onom místě, v kterém byl uvězen. Když se žaloba podá, má soudce věc spornou neprodleně a pokud možné, ve třech dnech rozhodnouti.

§. 403.

Jaké to má následky, když věřitel uvěznění neospravedlní.

Pakli se žaloba v čase náležitém nepodá anebo se neprokáže, že byla podána, anebo ztratíli žalobník proces, má se zatčený k žádosti jeho ihned z vězení propustiti, a jemu, žádáli za to, úplná náprava přiřknouti.

§. 404.

Žádáli se za nápravu tuto zvláštní žalobou, podati se má žaloba, neníli uvěznění osobní ještě zdviženo, u soudu v §. 402. jmenovaného, jestli ale již zdviženo, tedy u soudu, dle ustanovení obecných příslušného.

§. 405.

Jak dlouho má trvati uvěznění osobní.

Jestli obžalovaný zatčen v řádném vězení dlužnickém, nemůže uvěznění osobní nepřetrženě trvati déle nežli rok. Neníli obžalovaný v řádném vězení, tehdy potrvá prozatímní uvěznění dotud, až žalobník v následku rozsudku v moc práva vešlého rozepři prohrá, anebo až bude moci žádati za uvěznění exekuční.

§. 406.

Kdo jest osobou svou od uvěznění prozatímního osvobozen.

Osoby, ježto nemohou dány býti do vězení exekučního, nemohou se též dáti do vězení prozatímního.

Hlava dvadcátá.

O obstávce.

§. 407.

Čeho potřebí, aby se mohla obstávka povoliti.

Můželi věřitel vysvědčením hodnověrným nebo jiným spůsobem prokázati, že jest v nebezpečenství, že by mohl pohledanosti své pro nedostatek jiných dostatečných prostředkův k placení pozbyti, tehdy má právo, žádati u soudu za obstavení pohledanosti nebo jiných movitých věcí dlužníka svého, které má věřitel v rukou, nebo které jsou v rukou někoho jiného.

§. 408.

Když tomu v skutku tak jest, má se obstávka bez výmínky povoliti, předložíli věřitel zároveň listiny, jimiž by se, kdyby byly uznány za pravé, pohledanost úplně proká-

zala. Nemáli ale věřitel takových listin, může se obstávce jen pod tou výmínkou dáti místo, když věřitel dlužníkovi dá dostatečnou jistotu za nápravu, ač budeli mu jaká náležeti. Věc, která se má obstaviti, má žadatel co možná nejzevrubněji poznamenati.

§. 409.

Věřitel může obstaviti či zabaviti také věci, které jsou v držení dlužníkově.

Věřitel může v obstávku soudní vzíti i věci takové, které jsou v držení dlužníkově, když náležitě prokáže, že jest z nedostatku jiných prostředkův k placení ve zvláště nuzném nebezpečenství, že nebude zaplacen, a když podlé předešlého paragrafu buď to, čeho má pohledávati, listinami provede, anebo dá dlužníkovi dostatečnou jistotu za nápravu, budeli mu jaká náležeti.

§. 410.

Které věci jsou od obstávky osvobozeny.

Které věci se nemohou vzíti v exekuci, na ty se také nemůže povoliti obstávka.

§. 411.

U kterého soudu se má podati žádost za obstávku.

Věřitel má toho vůli, vznésti žádost obstavovací buď na ten soud, který jest příslušný v příčině pohledanosti jeho, anebo na onen soud okresní, v jehož okresu věc tu nalezne.

§. 412.

Žádosti za obstávku mají se vždy co nejrychleji vyřizovati.

Žádosti za obstávku budtež vždy co nejrychleji výměrem vyřízeny, aniž byl prvé slyšen protivník.

§. 413.

Jaký účinek má obstávka, co se týče věcí:

a) které jsou v rukou někoho jiného.

Když se povolí obstaviti věci, kt[illegible] koho jiného, přikáže soud majite[illegible] toho odpovídáním až na dal[illegible] dával. [illegible] nařízení soudní nikomu nevy-

§. 414.

Ten, v jehož držení věci jsou, povinen jest, obstávky poslušen býti, i kdyby, co se týče jeho osoby, soudci, kterýž obstávku povolil, poddán nebyl. Aby však věcí v obstávku vzatých nemusel schovávati a sprostil se všelikého odpovídání, může je u soudu uložiti, anebo žádati soudce, který obstávku vydal, by strany nich učinil nějaké jiné opatření okolnostem příhodné (§. 419).

§. 415.

Rekneli domnělý držitel věcí v obstávku vzatých, že věcí těch nemá, a můželi obstavovatel opak toho dokázati, má tento na vůli, podati u řádného soudce držitele domnělého zvláštní žalobu a zjednati svým právům průchod, ano podlé okolností může také žádati, aby učinil přísahu vyjevovací (§§. 278 a 279).

§. 416.

b) které jsou schovány u soudu;

Obstavíli se věci, které jsou v schování soudním, budiž to v knize depositní poznamenáno, anebo, jsouli věci schovány u jiného soudu, budiž soud ten dopisem požádán, aby to v knize depositní poznamenal.

§. 417.

c) které jsou schovány u některého jiného veřejného úřadu;

Vezmouli se v obstávku peníze nebo věci, které leží u nějakého veřejného úřadu, má se povolení k tomu dané ihned úřadu samému přímo dodati, a úřad ten má povolení toto neprodleně v knihách poznamenati. Soudce má ale zároveň o tom dáti věděti onomu úřadu, pod kterým tento úřad jest postaven.

§. 418.

d) které jsou v držení dlužníka samého;

Obstavíli se věci, které jsou v držení dlužníka samého, má je až na další nařízení buď soud sám v schování vzíti, anebo někdo jiný, jejž žadatel v žádosti za obstávku na vlastní nebezpečenství navrhne. Když pak soudce obstávku povoluje, má v příčině toho nařídíti, co se mu ku zjištění stran příhodno býti vidí.

§. 419.

Co se má učiniti, když nastává nebezpečenství, že by se věci zkazily.

Byly-liby věci v obstávku vzaté podrobeny zkáze, anebo stálo-liby zachování jich příliš mnoho, a nechtělaliby ani jedna ani druhá strana nebezpečenství a náklad až do skončení věci na se vzíti, tehdy budtež věci takové k žádosti jedné neb druhé strany, nebo i toho, u něhož jsou schovány, odhádány a od soudu prodány. Peníze, ježto se za ně strží, budtež u soudu uloženy, a potom obstávka podlé §. 416. v knize depositní poznamenána.

§. 420.

Když dá dlužník jistotu, má se obstávka zdvihnouti.

Když dá dlužník věřiteli za to, co tento má za ním pohledávati, dostatečnou jistotu, má se obstávka zdvihnouti. Vzejdeli spor o to, zdaliž jistota podávaná jest dostatečná, má se nařídíti stání a má se při něm co nejrychleji výměrem o tom rozeznati.

§. 421.

Věřitel má obstávku ospravedlniti.

Věřitel má pohledanost svou nejdéle ve čtrnácti dnech po dodání obstávky řádnou žalobou dokázati. Obdrželli věřitel obstávku u soudce, kterýž v příčině pohledanosti té sám o sobě jest příslušný, tehdy má i žalobu na téhož soudce vznésti. Žádalli ale za obstávku u jiného soudu

(§. 411), má na vůli, vznésti žalobu buď na soud řádný, nebo na onen soud, pod který by dlužník slušel, kdyby měl bydlení své v tom místě, kde byla obstávka povolena. Vždy pak má ve lhůtě svrchu položené prokázati u soudce, kterýž obstávku povolil, že byl již podal žalobu anebo žádost za lhůtu.

§. 422.

Jaké to má následky, když se obstávka neospravedlní.

Pakli se žaloba nebo žádost za lhůtu k žalobě v čase náležitém nepodá, anebo neprokáželi se, že byla žaloba neb žádost za lhůtu podána, aneb budeli žalobník pohledanosti odsouzen, má se k žádosti strany druhé obstávka zdvihnouti a straně této náprava přiříknouti, ač žádalali za jakou.

§. 423.

Máli se za příčinou nápravy této vznésti zvláštní žaloba, podána budiž, pokud obstávka trvá, u toho soudce, kterému by příslušelo v příčině ospravedlnění obstávky rozeznávati (§. 421), po zdvižení obstávky ale podána budiž u soudce, dle obecných ustanovení příslušného.

§. 424.

Obstávkou nepřekáží se exekuci, kterou vedou jiné osoby na věc obstavenou.

Obstávkou nenabude nikdo ani práva zástavního, aniž se jí může překaziti exekuci, od jiných věřitelů na věc v obstávku vzatou vedené, i kdyby tito žádost exekuční byli později podali.

Hlava dvadcátá první.

O sekvestraci a jiných prozatímních opatřeních.

§. 425.

Kdy se může sekvestrace povoliti.

Když vzejde spor o držení práva nějakého nebo věci nějaké, a nemůže se hned rozhodnouti, kdo jest v pravém držení, nebo kdo má právo, žádati ochrany od soudu, má se k žádosti jedné, nebo druhé strany povoliti sekvestrace, to jest, věc, o kterouž jest rozepře, má se na tak dlouho vzíti v soudní schování nebo se má někomu jinému odevzdati, až se o držení rozhodne.

§. 426.

Kterých předpisův v příčině sekvestrace šetřiti jest, když jest spor o přerušené držení, ustanovuje se v řízení v případech držení přerušeného (§§. 618—635).

§. 427.

Táhneli se žalobník na věci nebo na práva, v jichž držení jest obžalovaný, a dokáže li, že jest tu nebezpečenství, že by jim obžalovaný mezi procesem dal škodu vzíti anebo je prodal, tehdy má na vůli, žádati za sekvestraci, proti tomu, že podá dostatečnou jistotu za škodu, kteráž by tím obžalovanému vzešla.

§. 428.

Taktéž může ten, kdož nějaký statek nemovitý dá v arendu nebo v pronájem, za příčinou úroků z arendy nebo nájmu, které buď již prošly anebo co nejdříve projdou, žádati za sekvestraci věcí, k nimž mu dle práva občanského přísluší právo zástavní, musí však dokázati, že jest v nebezpečenství, že by arendář nebo nájemník věci tyto

prodal, přeč odnesl nebo ukryl, a tím spůsobem se z vyplnění povinnosti své vytáhl. Arendovník nebo pronajimatel není v případu takovém povinen, dáti nějaké jistoty.

§. 429.

Jak se ustanovuje sekvestr.

Jestli potřeba sekvestra, budiž hned, když se žádá za sekvestraci, navržen. Soudce má v příčině toho vůbec nejdéle na osm dní stání naříditi, protivníka, jak co se týče sekvestrace samé, tak i co se týče osoby sekvestrovy, vyslechnouti, potom žádost neprodleně výměrem vyříditi, a nemohouli se strany, když byl sekvestr povolen, v osobě jeho shodnouti, má jej soudce sám na jich nebezpečenství jmenovati.

§. 430.

Jestli nebezpečenství veliké, může soudce k sekvestraci, nevyslyšev prvé ani druhé strany, ihned povoliti, a buď toho sekvestra, kterého žadatel navrhl anebo některého jiného zříditi, podlé potřeby i také strany věcí v sekvestraci vzatých přiložením pečeti úřední anebo jiným spůsobem prozatím opatření učiniti.

§. 431.

Jaká práva a jaké povinnosti má sekvestr.

Že byl někdo za sekvestra ustanoven, má mu soud dekretem oznámiti. Sekvestr má taková práva a takové povinnosti, jako schovavatel nebo plnomocník. K velkým, mimořádným výlohám, k důležitým jednáním, jakož i zvláště k tomu, když by se věc sekvestrovaná jakým koli spůsobem měla změniti, má sobě prvé vyžádati povolení od stran, a pakli by nebylo možná je sjednotiti, od soudu. Kdyby mu strany v práva sahaly, má jej soudce mocně chrániti. Co se týče zapravování daní a dávek, pak

úroků z kapitálů, ježto jsou na statcích sekvestrovaných pojištěny, mají průchod ustanovení, obsažená v §. 484.

§. 432.

Soudce, vyslyšev obě strany, má dáti buď již v dekretě ustanovovacím, anebo později sekvestrovi určitá nařízení, k čemu má vyzdvižené příjmy čisté obraceti, jak je má schovávati nebo skládati. Sekvestr povinen jest, nejdéle ve třidceti dnech po skončené sekvestraci, anebo, když by sekvestrace trvala přes rok, koncem každého roku počty skládati a soudu je podati, kterýž má žalobníkovi, i obžalovanému dáti věděti, že byly podány, aby v ně mohli nahlédnouti a výtky své učiniti. Za schválení počtů aneb za učinění výtků v nich žádati se může, jestli toho potřeba, podlé toho, co předepsáno v hlavě dvadcáté sedmé.

§. 433.

Sekvestrovi náleží kromě náhrady za útraty pocestní a jiné výlohy, ač bylyli jaké sekvestrací spůsobeny, také odměna, s přičiněním jeho a s užitky, které statek nese, se srovnávající. Odměnu tuto, když se za ni žádá, ustanoviti má soudce, slyšev prvé obě strany, buď podlé toho, v čem se strany smluví, anebo z povinnosti úřadu.

§. 434.

Kdy se musí sekvestrace ospravedlniti.

V případech, v §§. 426 a 427 uvedených, musí se sekvestrace podlé předpisů, v §§. 421—423 o obstávce obsažených, ospravedlniti, a sice, neníli hlavní věc bez toho již u soudu zašlá, prostředkem zvláštní žaloby.

§. 435.

Když se dá jistota, má se sekvestrace zdvihnouti.

V týchž případech má se sekvestrace ihned zdvihnouti, když se tomu, kdo za sekvestraci žádal, jiným spůsobem dá dostatečná jistota.

§. 436.

Jaký účinek má sekvestrace, co se týče jiných osob.

K věcem movitým nemůže od toho času, kdežto je v následku soudního nařízení sekvestračního buď soud, anebo sekvestr vzal v schování, nikdo jiný na ujmu toho, kdo sekvestraci obdržel, práva věcního nabyti. Aby nařízení sekvestrační tento účinek právní mělo vzhledem na pohledanosti hypoteční a na statky nemovité, jest potřebí, aby bylo zapsáno do kněh. Za vložení toto má ten, kdo se o sekvestraci ucházel, vždy zvláště žádati.

§. 437.

Obdržíli více věřitelů na touž věc sekvestraci, mají místo předpisové, obsažení v §. 483.

Hlava dvadcátá druhá.

O exekuci.

§. 438.

Nač se může exekuce soudní povoliti.

Exekuce může se povoliti:

1. na nález soudní v moc práva vešlý;
2. na porovnání, kteráž se k žalobě předcházející uzavírají před soudem, anebo když i nepředcházela žaloba, před takovými úřady státními nebo obecními, kteříž mají právo, porovnání předse bráti, pak na smlouvy, též před takovými úřady uzavřené, jimiž se

pohledávání nějaké, zcela nebo z části již prošlé, dle plné sumy za pravé uzná, a lhůta k zaplacení dluhu nebo k vyplnění povinnosti ustanoví;

3. na vyřízení počtů k ruce pokladu státního učiněných, když vyřízení to právní moci nabylo;
4. na jiné nálezy úřadův administrativních, na něž se dle výslovného předpisu může exekuce povoliti;
5. na nálezy rozsudích (§. 383).

§. 439.

U kterého soudu se má za exekuci žádati a který soud ji má vykonávati.

Za exekuci žádati se má, neníli v zákoně učiněno nějaké výmínky, u toho soudce, u kterého se líčila hlavní věc, anebo kdyby to nebylo přišlo k soudní žalobě (§. 438), u řádného soudce dlužníkova, k němuž by věc sporná byla náležela.

Máli se exekuce předse bráti vně okresu jurisdikčního soudu tohoto, učiněn buď přípis dožadací k soudci onoho místa, kde se nalézá ta věc, ježto se v exekuci vzíti má anebo buď tomu, kdo exekuci vede, když za to požádá, dovoleno, by se za příčinou vykonání exekuce povolené, přímo k soudu tomuto obrátil. Soud ten má nařízení exekuční neprodleně vykonati a hned dopisem zpátečním zprávu dáti, jak to vypadlo.

§. 440.

Jak má býti žádost za exekuci zřízena a co má obsahovati.

U soudů kolegiálních má se žádati za exekuci písemně. U jiných soudův mají strany na vůli, chtějíli žádost exekuční podati písemně, nebo chtějíli ji dáti ústně do protokolu.

§. 441.

V žádosti exekuční budiž podlé spisů prokázáno právo k vedení exekuce a budiž určitě udáno, mnoholi činí pohledávání, co se týče povinnosti hlavní, i povinnosti vedlejších.

§. 442.

Majíli jakého účinku obrany od žalobníka činěné.

Exekuce nesmí se vůbec nižádnou obranou žalobníkovou zastavovati.

§. 443.

Pokládajíli se strany výměrem exekučním, od soudce první instance na ně vydaným, za stíženy, mají proti němu vznésti stížnost na soudce vyššího. Žaloby tedy, v kterých se žádá, aby byly výměry exekuční prohlášeny za zmatečné, nebo aby se odvolaly, má soudce první instance z povinnosti úřadu odvrhnouti.

§. 444.

Pravíli exekut, že právo protivníkovo pominulo buď zaplacením nebo odpuštěním dluhu nebo nějakým jiným skutkem, teprv po vyšlém rozsudku nebo po učiněném porovnání soudním přihodilým, tehdy může sice za tou příčinou, aby právu, kteréž z toho odvádí, průchod zjednal, novou žalobu vznésti, avšak běh exekuce se řízením právním, ježto se o tom počne, vůbec nezastavuje, leč že by k tomu protivník přivolil.

§. 445.

Toliko když může exekut listinami úplný důkaz činícími dokázati skutek pozdější, od protivníka svého zamlčený, jímž jeho právo exekuční pominulo, může se obrátiti k soudci první instance s žádostí, by další exekuce byla zastavena. K žádosti takové, listinami dotčenými opatřené, má soudce prozatím exekuci zastaviti, protivníkovi o tom dáti věděti, a na krátký čas stání naříditi, při němž se má jediné líčiti, zdaliž právo exekuční, jak exekut jistí, pozdějšími skutky pominulo, nepouštějíc se při tom

nikterak ve věc právní již rozhodnutou, a pak se má výměrem rozeznati, máli s další exekuce sejíti čili nic.

§. 446.

Přiročí a smlouvání s věřiteli nemá nikdy místa (Moratorium, pactum praejudiciale).

Přiročí (moratorium) nebo smlouvání s věřiteli, podlé něhož by věřitelové byli odsouzeni, aby částku nějakou pohledávání svého slevili (pactum praejudiciale), nemá nikdy místa.

§. 447.

Jak se má předse jíti, když někdo jiný exekuci odpírá.

Měliby se někdo jiný exekucí danou v právech svých držitelských, vlastnických nebo jiných za zkrácena, má žádati soudce, jak proti tomu, kdo exekuci vede, tak i proti exekutovi, aby exekuce byla zdvižena nebo obmezena. Bylali exekuce zavedena k žádosti některého jiného soudu, tedy se může žaloba tato vznésti buď na toho soudce, který exekuci předse vzal, anebo na toho, který ji povolil. Toliko, kdyžby byl exekuci povolil nebo předse vzal jednosoud některý, žaloba ale, vztahující se na zrušení nebo obmezení exekuce, náležela by podlé povahy své před soud kolegiální, vznešeno budiž na ten soud kolegiální, v jehož okresu se ten neb onen jednosoud nalézá. Také může žalobník u téhož soudu, na kterýž se žaloba vznese, žádati, aby se, pokud líčení trvá, další exekuce na věc v odpor vzatou, pakli by se mu tím nenahraditelná škoda spůsobila, zastavila, a to, prokáželi dostatečně právo své, bez výmínky, kromě toho ale, když dá jistotu za škodu všelikou.

§. 448.

Kterak má býti povolení exekuce vyhotoveno.

Každé nařízení exekuční má opatřeno býti pečetí soudní.

§. 449.

V jakém pořádku se mají jednotliví stupňové exekuce povolovati.

Jednotliví spůsobové a stupňové exekuce povolováni budtež podlé předpisu a pořádku níže položeného, vždy ale jenom tehda, když se za to požádá.

§. 450.

Jak se má předse jíti při exekuci na odevzdání nebo postoupení statku nemovitého.

Když obžalovaný jest povinen, odevzdati někomu statek nemovitý ve vlastnictví, má soudce povoliti, aby žalobník byl ve vlastnictví zveden, aby rozsudek nebo porovnání kromě nařízení exekučního byly spůsobem předepsaným vloženy do kněh veřejných, a aby žalobníkovi skutečně bylo držení statku i příslušenství postoupeno. Soudce má potom oboje ve skutek uvésti, a aby žalobník vešel v držení statku, dle potřeby i příhodných prostředků donucovacích užiti, anebo se má, jestli statek pod cizí mocí soudní, za tou příčinou dopisem dožadacím přímo k instanci reální obrátiti.

Máli se žalobníkovi exekucí jenom tolik zjednati, aby vešel v držení statku, buď též užito prostředkův donucovacích k tomu příhodných.

§. 451.

Jak se má žalobníkovi postoupiti držení nějakého věcního práva na statek nemovitý.

Týmž spůsobem má se exekuce povoliti a předse vzíti, když se má žalobníkovi postoupiti držení nějakého jiného věcního práva na nemovitý statek obžalovaného.

§. 452.

Kdy se má jistá věc movitá odevzdati.

Když se má jistá věc movitá odevzdati, tehdy ji má dáti soudce skrze osobu soudní obžalovanému odejmouti, a žalobníkovi na list obdržecí dodati.

§. 453.

Jestli věc tato v rukou někoho jiného, nebo jestli schována u soudu, má se žalobníkovi povoliti, aby mu byla odevzdána a vydána. Zpěčujeli se ten, v jehož držení ta věc jest, ji vydati, tehdy má žalobník na vůli, buď jej pořadem práva žalovati, anebo hleděti o své právo k žalovanému.

§. 454.

Jak se má žalobníkovi opatřiti nějaká věc movitá jistého druhu vůbec.

Jestli obžalovaný povinen, odevzdati nějakou věc movitou jistého druhu vůbec, a máli věci takové, tehdy mu má dáti soudce skrze osobu soudní tolik toho odejmouti, kolik žalobníkovi náleží, a má to dáti žalobníkovi na list obdržecí vydati.

§. 455.

Nemáli žalobník žádných věcí druhu tohoto, tehdy má soudce žalobníkovi povoliti, aby si je spůsobem oběma stranám co nejméně škodným opatřil, a toho, co za ně vydal, na žalovaném si vymohl, o čemž se pak má co možná s největší rychlostí říditi (§. 5). Ten ale, kdo vede exekuci, má také na vůli, že může buď žádati pořadem práva náhradu nebo nápravu za to, že mu ta věc ušla.

§. 456.

Jak se vede exekuce, když někdo jest povinen:
a) nějakou práci nebo něco jiného vykonati;

Jestli obžalovaný povinen, nějakou práci nebo něco jiného vykonati, může žalobník navrhnouti, aby obžalovaný pokutami peněžitými nebo vězením k tomu byl přidržen. Žalobník má ale také na vůli, že může soud žádati za povolení, aby mohl dáti práci, neb co jiného jest, budeli se to moci státi, spůsobem oběma stranám co nejméně škodným od někoho jiného vykonati, a toho, co za to vydal, na obžalovaném podlé ustanovení předešlého paragrafu vymoci, anebo že může pořadem práva žádati, aby mu ob-

žalovaný pro nevyplnění povinnosti své učinil náhradu neb nápravu.

§. 457.

b) něco snášeti nebo něčeho nečiniti.

Jestli obžalovaný povinen, něco snášeti nebo něčeho nečiniti, a jednalli by proti tomu, tehdy se mu má pod přiměřenou pokutou peněžitou nebo pod přiměřeným vězením zakázati, aby práv žalobníkových více nezkracoval, a má se mu uložiti, aby na budoucnost dal jistotu.

Zároveň může žalobník žádati nápravy za škodu, kterou neposlušenstvím obžalovaného již vzal.

§. 458.

Mnoholi má v případech, v předešlých dvou paragrafech jmenovaných, pokuta peněžitá činiti a jak dlouho má vězení trvati, má soudce podlé uvážení svého ustanoviti.

§. 459.

Když se má platiti suma peněz, má věřitel právo, voliti si věci do exekuce.

Máli žalobník požadovati nějaké sumy peněz, tehdy má v žádosti za exekuci pojmenovati věci, z kterých chce k zaplacení svému přijíti. Má pak v tom vůli svobodnou i tehda, kdyby pohledanost jeho byla spůsobem zástavním pojištěna.

§. 460.

Které věci jsou z exekuce vyjmuty a při kterých jest právo věřitelovo obmezeno.

Na platy úředníků a služebníků zeměknížecích, k nimž náležejí také osoby, ke dvoru císařskému příslušné, a úředníci na statcích pod správou veřejnou postavených, pak na jich přídavky osobní, platy denní, platy na příbytek a platy pocestní vésti se může exekuce toliko pro výživu, manželce a dětem dlužníkovým náležitou. Na mimořádné odměny, kteréž se úředníkům povolí, může se exekuce vésti bez výmínky.

§. 461.

Plat úředníkův na odpočinutí daných, nečiníli ročně sto zlatých konv. mince, nemůže se naprosto bráti v exekuci, činíli ale více, může se v exekuci vzíti toliko z polovice. Totéž platí o pensi a platu na výživu vdovám a dětem úřednickým.

§. 462.

Na platy deficientní duchovních, na provise, na peníze prebendní a almužní, ježto se u pokladnic veřejných z fondů chudých nebo fundačních vyplácejí, na pense a platy výživní, ježto se od ústavů a společností se zeměknížecím schválením zřízených dávají vdovám a sirotkům a jiným nuzným osobám, a na prebendy dám ústavních nemůže se vésti exekuce.

§. 463.

Příjmy z prebend duchovních mohou se v exekuci vzíti dotud, pokud z nich po srážce 300 zl. konv. m., jakožto roční výživy prebendářovy, něco přebude.

§. 464.

Na relikvie a částky křížové není dovoleno exekuci vésti. Jenom to, čím jsou věci tyto obloženy, může se v exekuci vzíti.

§. 465.

Na náhradu za škodu ohněm spůsobenou, kteréž má pohořelý požadovati na některé společnosti asekurační, nemůže se proti pohořelému exekuce vésti. Věřitelové hypoteční mají však právo žádati, aby se náhrada ke skutečnému zřízení budovy obrátila.

§. 466.

Pokud trvá smlouva, kterou učinil erár zeměknížecí a osobami soukromými, nemůže se vésti exekuce na věci, kteréž se dle smlouvy této dodávati mají, ani na peníze, které má erár napřed zapraviti nebo na ráty od něho splacené, ani na nářadí, k vyplnění smlouvy potřebné. Jenom na tu sumu může se před vyplněním smlouvy exekuce vésti, která snad bude dlužníkovi po učiněných počtech ještě za pohledanost náležeti.

§. 467.

Zdaliž a pokud se může vésti exekuce na věci státního monopolu, jako na sůl, na tabák, na sanýtr a na prach střílecí, jakož i na nářadí a přístroje, při dělání a prodávání věcí těchto potřebné, na peníze za ně složené, pak na zboží či tovar, pokud jest u úřadu celního ve vyjednávání, ustanovuje se v zákonech důchodkových.

§. 468.

Práva, na službu poštovní se vztahující a pocházející z nich příjmy poštmistrů, pak peníze, na účet pokladu státního vybrané, jakož i vozidla, přístroje a nářadí pro službu ustanovené, nemohou se v exekuci bráti.

K věcem, které se poště k odeslání odevzdají, nemůže se, pokud nebyly adresátovi dodány, exekucí přikročiti.

§. 469.

Jak se má vésti exekuce:

a) na živnosti;

Exekuce na živnosti či řemesla má místo jen tehda, když jsou prodejné, a může se vésti jenom tím spůsobem, jak to zvláštními předpisy ustanoveno.

§. 470.

b) na peníze, které má dlužník v pokladnicích veřejných;

Vedeli se exekuce na peníze, které si má dlužník vybrati u nějaké pokladnice veřejné, má soudce povoliti, aby se exekventovi vydaly dotud, pokud nečiní více nežli pohledávání jeho. V nařízení v příčině toho vydaném má se zevrubně uvésti jméno i stav žalobníka i obžalovaného, a to, kolik pohledanost žalobníkova činí, a soudce má nařízení to ihned a přímo pokladnici dodati, a zároveň o tom dáti věděti úřadu, pod kterýmž pokladnice jest postavena. Pokladnice pak má nařízení exekuční prozatím zaznamenati, a když ji dojde poukázání od úřadu představeného, má žalobníkovi peníze vyplatiti, kdykoli lhůta k placení jich projde.

§. 471.

c) na peníze, které jsou schovány u soudu.

Jsouli peníze, na které se vede exekuce, schovány u soudu, tehdy má soudce povoliti, aby se žalobníkovi vydaly, a má učiniti buď přímo, anebo, bylyli by peníze uloženy u jiného soudu, prostředkem listu dožadacího, aby se to ve skutek uvedlo.

§. 472.

Jaký účinek mají taková nařízení soudní.

Nařízení exekuční, v §§. 470 a 471 dotčená, mají účinek právní, kterýž podlé práva občanského přísluší cesím, s ustanoveními, ježto jsou obsažena v §§. 476 a 477.

§. 473.

Jak se má vésti exekuce na soukromé pohledanosti dlužníkovy:
a) když je žalobník ujme na místě placení;

Chtělliby žalobník to, co dlužník jeho na nějaké osobě soukromé má pohledávati, ujmouti na místě placení, má mu to soud v té míře, co činí jeho vlastní pohledanost, vzdáti a některé osobě soudní nařídíti, aby obžalovanému list dlužní,

máli nějaký, odňala, a nesvědčili na více, nežli co činí pohledanost dlužníkova, anebo zapravíli žalobník ihned to, co přebývá, žalobníkovi jej na list obdržecí odevzdala, jinak ale aby na listu dlužním poznamenala, že byl vzdán, a pak aby jej obžalovanému navrátila.

§. 474.

Jestli list dlužní, svědčící na pohledanost dlužníkovu, v rukou někoho jiného anebo v schování úředním, šetřiti jest toho, co v §. 537. předepsáno jest, když se v záloh bérou deposita soudní.

§. 475.

Bylali pohledanost nějaká žalobníkovi vzdána, má o tom soudce hned, jak k tomu povolí, dlužníkovi obžalovaného dáti věděti. Pokud dlužník o vzdání takovém vědomosti nenabyl, má právo, obžalovanému zaplatiti, anebo se s ním vyrovnati. Bylali by pohledanost pojištěna na nemovitém statku, tehdy musí sobě žalobník, aby nabyl práva věcního, u soudce, kterýž povolil exekuci; vymoci, aby nařízení odevzdací bylo do kněh veřejných vloženo, nebo aby se vyhotovil dopis dožadací, jímž by se instance reální za vložení toto požádala.

AKAD. ČTEN. SPOLEK

§. 476.

Obžalovaný práv jest z toho, že pohledanost odevzdaná jest pravá, pokud zavázanost tato dle ustanovení práva občanského nepominula. Vezmeli se pohledanost odevzdaná v odpor, má žalobník na vůli, sáhnouti ihned na jiné jmění svého prvního dlužníka.

§. 477.

Obžalovaný má také státi za to, že pohledanost jest dobytná. Není však práv z toho, když pohledanost v čas

odevzdání byla dobytná a později pouhou náhodou nebo nějakým nedopatřením žalobníkovým stala se nedobytnou.

§. 478.

b) když se neujme v plné míře na místě placení.

Chtělli by žalobník exekuci vésti na soukromou pohledanost obžalovaného, aniž by jí v plné sumě na místě placení ujmul, může se mu povoliti, aby pohledanost taková byla v záloh vzata a prodána; mát pak se v záloh bráti tak, jak to v §§. 473—475 strany odevzdání pohledanosti předepsáno, a prodej má se předse bráti podlé nařízení, daných v příčině exekuce na svršky. Odhad však při pohledanostech místa nemá. Pohledanosti takové mají se při první licitaci za devět desetin sumy jistinné vyvolati, a nepodáli se více, za tuto cenu vyvolací prodati, při druhé licitaci ale mají se tomu, kdo nejvíce podá, za sebe menší cenu přepustiti. Ten, kdo pohledanost takovou koupí, vstoupí naproti předešlému vlastníkovi jejímu v práva cesionáře.

§. 479.

Jak se jde předse při exekuci na veřejné obligace, dlužníkovi náležité

Exekuce na obligace veřejné uvésti se má ve skutek prodáním jich na nejprvé příští burse veřejné.

§. 480.

Jak se vede exekuce:

a) na úrodu nebo na jiné požitky, nechať se zřídí sekvestr nebo nezřídí;

Žádáli žalobník za exekuci na úrodu nebo na jiné příjmy, má mu soudce na ně uděliti právo zástavní, a zříditi dle potřeby sekvestra k vybírání jich. Vezmouli se v exekuci užitky statku nemovitého, kterýž jest vložen do kněh veřejných, anebo úroky nějaké pohledanosti zaznamenané, má dáti soudce nařízení i s rozsudkem nebo porovnáním soudním, na kteréž se exekuce zakládá, ihned do kněh veřej-

ných vložiti, anebo, příslušíli soudní moc reální jinému soudu, potřebný dopis dožadací k němu vyhotoviti.

§. 481.

Když se má zříditi sekvestr, má jej vždy exekvent v žádosti své navrhnouti. Soudce má sekvestra tohoto, anebo bylali by při něm nějaká překážka, podlé libosti své jiného sekvestra ihned ustaviti, dekret mu vyhotoviti, a o tom, že jest ustaven, oběma stranám dáti věděti. Činíli se proti sekvestrovi jmenovanému námítky nějaké, má soudce, slyšev prvé obě strany, o nich rozhodnouti.

§. 482.

b) na úroky z kapitálu nebo na jiné úroky pořad jdoucí.

Vedeli se exekuce na úroky z kapitálu nějakého nebo na jiné platy pořad jdoucí, které má někdo jiný v určitých částkách peněžitých zapravovati, tehdy se nezřídí sekvestr, nébrž uloží se toliko dlužníkovi obžalovaného, by úroky neb platy dotčené tak dlouho žalobníkovi odváděl, až pohledanost jeho bude zaplacena. Bérouli se v exekuci úroky z papírů státních anebo u soudu uložené kupony úroční, šetřiti jest při tom předpisů, daných v §§. 470. a 471.

§. 483.

Čehož šetřiti jest, když více osob žádá za sekvestraci.

Sekvestrace, kterou někdo již obdržel, zdvihati se nemá pro sekvestraci, za kterou později žádá jiný věřitel, byť i jeho právo bylo přednější. Taktéž se nemá v případu takovém bez důležité příčiny a pokud nebyly napřed slyšeny všechny strany, jiný sekvestr ustanovovati, nébrž sekvestr prvé jmenovaný má se zříditi i těm, jenž později za sekvestraci žádali.

§. 484.

V předešlých právech osob za sekvestraci žádajících i jiných věřitelů, pak v postavení jich právním k sobě sekvestrací ničeho se nemění. Daně a dávky, na statku sekvestrovaném ležící, úroky o kapitálů, ježto pohledanost žadatele za sekvestraci v knihách veřejných předcházejí, a jiné platy pořad jdoucí, ježto mají lepší právo zástavní, musí se i po čas sekvestrace zapravovati. Žadatel za sekvestraci má právo jenom k tomu, co z příjmů po srážce vydání těchto přebývá.

§. 485.

Jak se má předse jíti, když se statek nemovitý místo sekvestrace dá v pronájem.

Věřitel, který má právo, bráti v exekuci úrodu statku nemovitého, může žádati, aby byl statek na místě sekvestrace na určitý čas spůsobem exekuce od soudu v pronájem dán.

§. 486.

K tomu konci má věřitel podati žádost svou u toho soudu, u kteréhož byla hlavní věc líčena, a má navrhnouti výmínky, pod kterými se má statek pronajmouti.

§. 487.

Soud má dáti nařízení, jímž povoluje, aby se pronajmutí zavedlo, i s nálezem nebo porovnáním soudním, na němž se exekuce zakládá, ihned do kněh veřejných vložiti, anebo, příslušíli reální moc soudní jinému soudu, má soud tento dožádati, aby vklad ten ve skutek uvedl a pronajmutí předse vzal.

§. 488.

Ke slyšení dlužníka, pod kterými výmínkami se má statek pronajmouti, položiti se má stání s tou výstrahou, že nepřijdeli dlužník ke stání, nebude více slyšen; stání

toto nařídíti má, slušíli statek pod onoho soudce, kterému náleží exekuci povoliti, soudce tento, a to zaroveň, když exekuci povoluje; příslušíli ale soudní moc reální soudu jinému, tehdy má stání nařídíti tento soud jiný.

§. 489.

Uvedouli se při stání obrany nějaké, a nepřijdeli strany nich sjednocení k místu, má soud rozhodnouti, pod kterými výmínkami se má statek pronajmouti. Při tom nemají se činiti výmínky neurčité, ježto by mohly u vykládání ke sporu nějakému příčinu dáti anebo ku spletkům vésti, a má se nejen o to pečovati, aby statek v onom stavu byl udržován a navrácen, v kterém se nalézal, když byl odevzdán, nébrž má se v každé příčině i k tomu přihlížeti, aby obžalovaný pronajmutím nevzal větší škody, nežli potřeba pronajmutí toho s sebou přináší. Pronajmutí počíti má tím časem, jakož to při pronajímání v zemi obyčejno, a má trvati nejméně rok. Statek nesmí se pronajímati na více let, nežli potřeba, aby se užitku přiměřeného dosáhlo, a mimo vůli obžalovaného nesmí se pronajmutí vztahovati dále, nežli potřebí, aby žalobník přišel ke spokojení svému. Pakli by výmínky patrně byly proti účelu a byly takové, že by jimi ostatní věřitelové zástavní nebo jiné osoby, ježto v statku účastenství mají, v právech svých tím zkráceni býti mohli, má je soudce opraviti a to i tehda, kdyby obžalovaný ke stání byl nepřišel, anebo proti nim ničeho nebyl namítal.

§. 490.

Když se strany umluvily o výmínky, pod kterými se statek pronajmouti má, anebo když rozhodnutí o tom vyšlé moci práva nabylo, může exekvent žádati, aby byl vyhotoven edikt k licitaci pronájemní.

§. 491.

V ediktě budiž:

1. určitě pojmenován statek, který se má pronajmouti, a udán nejen peníz pronájemní, za cenu vyvolací ustanovený, nébrž i závdavek, ustanovený k pojištění toho, že výmínky pronájemní budou vyplněny, pak budiž udáno i jméno exekventovo a dlužníkovo;
2. budiž ustanoveno místo, den a hodina, kdy bude licitace a budiž prohlášeno, že, kdyby při první licitaci nikdo ceny vyvolací nepodal, statek při druhé licitaci i níže ceny vyvolací bude pronajat.

§. 492.

Každá lhůta licitační ustanovena budiž na třidcet dní.

Co se týče vyhlášení a předse brání licitace, šetřiti jest předpisů, daných v §. 504. a násl. o prodeji statků nemovitých. Dávati však věděti o licitaci ostatním věřitelům zástavním není potřeba ani tehda, když činiti jest o pronajmutí statku pod cenou vyvolací.

§. 493.

Když ten, kdo statek v licitaci najme, vyplní výmínky, k uvázání se v pronájem předepsané, ač bylyli jaké předepsány, má se mu statek odevzdati; také mu má soud, slyšev prvé z povinnosti úřadu strany, jichž se týče, určitě naříditi, které platy má z nájmu zapravovati, anebo máli nájem odevzdávati k soudu.

§. 494.

Pakli by nájímatel po projití lhůty povinný úrok nájemní nebyl úplně zaplatil, a žádalli by za to věřitel některý, k penízi nájemnímu odkázaný, anebo žádalli by za to dlužník, tehdy se má na nebezpečenství a útraty nájímate-

lovy nová licitace předse vzíti, a statek při prvním stání i pod cenou vyvolací pronajmouti. Při tom šetřiti jest předpisů, daných v příčině prodávání statků nemovitých.

§. 495.

Co se týče práv předních, exekventovi i ostatním věřitelům příslušejících, a právního postavení osob těchto k sobě, zapravování daní a dávek, kterýchž nájímatel na sebe nepřevzal, úroků z kapitálů, ježto na statku leží, platiti mají předpisové, v příčině sekvestrace vůbec daní (§. 484.), také při sekvestraci, vykonané pronajmutím.

§. 496.

Statky, které byl již obžalovaný pronajal, mohou se spůsobem exekuce jen tehda pronajmouti, když pohledanost, pro kterou se exekuce vede, vložena jest do kněh veřejných před právy najímatele nynějšího.

§. 497.

Bylli statek k žádosti věřitele některého spůsobem exekuce již pronajmut, nemohou, pokud smlouva trvá, ani ti věřitelové, jimž přísluší přednější právo zástavní, žádati, aby byl statek přepuštěn jinému najímateli. Mohou však žádati, aby jim byl podlé jejich práva přednějšího peníz nájemní přikázán.

§. 498.

Bylli statek nějaký buď prozatím nebo spůsobem exekuce vzat v sekvestraci, nemůže to býti věřitelům, jimž přísluší přednější právo zástavní, na překážku, aby žádali, by statek ten byl spůsobem exekuce pronajat. I k žádosti věřitelů, kteří vedou exekuci pro pohledanost nějakou později vloženou, může soud, shledáli, že sekvestrace

patrně nepostačuje, po vyslyšení stran, jichž se týče, nařídíti, aby se místo sekvestrace užilo pronajmutí.

§. 499.

Bylli statek nějaký od soudu pronajatý k žádosti některého jiného věřitele spůsobem exekuce prodán, tehdy musí najímatel novému kupci ustoupiti; přísluší mu však, co se týče náhrady za zrušení pronájmu, právo přednější dle toho času, v kterém smlouva pronájemní byla do kněh na statek vložena.

§. 500.

Jak se vede exekuce na dlužníkův statek nemovitý, aby se obdrželo placení.

a) **Nejprvé povolí se první speň či tuprávo zástavní.**

Béřeli se v exekuci statek nemovitý, má soudce žalobníkovi povoliti právo zástavní, ač nebylliby žalobník práva toho dříve vkladem knihovním nabyl, a má dáti nález nebo porovnání spůsobem předepsaným do kněh veřejných vložiti, anebo se za tou příčinou k instanci reální obrátiti.

Kde není žádných kněh veřejných, má se žalobníkovi právo zástavní povoliti jen tehda, když předloží vysvědčení od vrchnosti nebo jiné hodnověrné vysvědčení, že obžalovaný skutečně jest v držení statku, a má se prostředkem popsání soudního spůsobem v §. 528. přivedeným vykonati, protokol pak v příčině popisu zdělaný má se ve spisech soudních uložiti.

§. 501.

Pokud se může vésti exekuce na statky fideikomisní.

Pokud se mohou statky fideikomisní v exekuci vzíti, posuzováno budiž podlé zákonů zvláštních, o fideikomisech vydaných.

§. 502.

b) Druhý stupeň či odhad.

Po obdrženém právě zástavním má exekvent na vůli, žádati za odhad či vycenění soudní, a to buď přímo u instance reální anebo u toho soudce, který exekuci zavedl. V případu tomto má soud, který odhad povolil, žádati instanci reální, aby jej předse vzala. Bylali pohledanost již před obdrženým nálezem nebo učiněným porovnáním do kněh veřejných spůsobem zástavním vložena (§. 500.), žádati může žalobník u soudce, kterýž má exekuci zavésti, zaroveň za odhad; když pak se odhad povolí, má se zaroveň nařídíti, aby se povolení exekuce do kněh veřejných vložilo. Odhad předse bráti má instance reální podlé předpisu, daného v hlavě třinácté. Bylli týž statek nedlouho před tím, pro jinou pohledanost, v řízení exekučním od soudu odhádán, má soudce obě strany vyslechnouti, zdaliž chtějí, aby odhad ten také mezi nimi měl platnost, a neshodnouli se, má spůsobiti, aby statek byl znovu odhádán.

§. 503.

Když odhad byl předse vzat a spis o něm k soudu podán, oznámí se to z úřadu oběma stranám s tím připomenutím, že v něj mohou nahlédnouti a přepisy z něho vzíti.

§. 504.

c) Třetí stupeň či prodej veřejný.

Má se vyhotoviti edikt k veřejnému prodeji.

Po dodání výměru má jak žalobník tak i žalovaný toho vůli, žádati u instance reální za veřejný prodej statku a předložiti k tomu konci návrh, pod kterými výmínkami má prodej předse jíti.

§. 505.

Ve výmínkách licitačních má se sice prohlížeti k tomu, aby věřitel bez prodlení přišel k zaplacení, jinak ale mají býti výmínky tak zřízeny, aby se kupujícímu ničeho neukládalo, co by mu bylo obtížné, a aby se jimi prodej výhodný co nejméně ztěžoval. Zvláště má býti ve výmínkách světle ustanoveno, jaké v a d i u m se má při licitaci položiti, kterou část sumy kupné má kupující v hotovosti zapraviti, jak má ze zbytku sumy této úroky platiti, a co má vyplniti, aby se mu mohl statek odevzdati.

Nikdo nemůže sobě ponechati právo, by mohl později schváliti prodej, kterýž při licitaci bude uzavřen. Bylyli by výmínky licitační patrně nevhodné nebo nedovolené, tehdy je má soud dle zdání svého opraviti, slyšev prvé dle potřeby exekventa anebo některé věřitele hypotečni.

§. 506.

Co má edikt licitační v sobě obsahovati.

V ediktě licitačním budiž:

1. zřetelně poznamenána věc, ježto se má prodávati a budiž udána hodnota odhadní, i jméno exekventovo a dlužníkovo;
2. budiž v něm položen den, hodina a místo k obojí licitaci. Při tom ustanovena budiž první lhůta asi na šedesát dní, druhá asi na třidcet dní. Mohou se však, majíc zřetel na rozsáhlost a důležitost statku, který se má prodati, ustanoviti i delší lhůty, nesmějí ale nikdy dohromady činiti více nežli rok;
3. budiž v něm prohlášeno, že bude kupující povinen, přejmouti dle poukázání soudcova dluhy, na statku způsobem zástavním pojištěné, pokud suma kupní postačovati bude;
4. budiž do něho vloženo vyzvání, v §. 509, šíře vytknuté, týkajíc se věřitelův hypotečních.

§. 507.

Jak se má edikt licitační vyhlásiti.

Edikt licitační budiž neprodleně vyhlášen, jakož v každém místě jest obyčejno, a budiž vůbec vložen do novin, k vyhlašování úřednímu v té zemi korunní ustanovených. Vložení toto do novin opominouti se může toliko při věcech velmi nepatrných.

§. 508.

O licitaci povolené má se dáti věřitelům hypotečním věděti.

Že byla licitace povolena, má se mimo to v knihách veřejných poznamenati. Též se má věřitelům hypotečním, až do toho času, kdežto se poznamenání toto stalo, do kněh veřejných zapsaným, pokud dle povahy kněh bez obtíže z nich mohou hned vyhledáni býti, o povoleném prodeji veřejném dodáním výměru dáti věděti. Při dodávání výměru tohoto předse jíti se má dle předpisů o dodávání žalob. Věřitelům, o nichž se neví, kde bydlí, anebo kteří se nalézají mimo císařství, zřízen budiž kurátor a budiž jemu o tom zvláštním ediktem věděti dáno.

§. 509.

Kromě toho mají se v ediktě o prodeji všichni ti, kdož se domnívají, že vložením do kněh veřejných, ačkoli jim nebylo o prodeji zvláště věděti dáno, nějakého práva hypotečního nabyli, vyzvati, aby toto právo až do prodání statku u soudu jistě opověděli, sice by si to musili sami přičísti, kdyby se rozdělení sumy kupní bez jich přivzetí předse vzalo, a oni by tím, pakli by suma kupní rozdělením byla vybrána, byli vyloučeni. Nebyloli tedy věřiteli některému

o prodeji povoleném zvláště věděti dáno, nemůže mu to býti příčinou, by odpíral, že prodej jest platný.

§. 510.

Ve výměru, kterýž se jednotlivým soudu známým věřitelům hypotečním dodá (§. 508.), i v ediktě, který se za příčinou ostatních věřitelů vyhotoví, budiž zároveň vyřknuto, že mají všichni ti věřitelové hypoteční, kteří nebydlí v místě soudním anebo na blízku, pro zachování práv svých při budoucím rozdělování sumy kupní v místě soudním zříditi plnomocníky své a oznámiti soudu před prodejem jméno i obydlí jich, sice by se těm, kdožby toho oznámiti opominuli, na jich nebezpečenství a útraty z úřadu zřídil zástupce, jemuž by se všechno budoucně dodávalo.

§. 511.

Kupující mohou v odhad statku i ve výmínky prodeje nahlédnouti a strány závad na statku za zprávu žádati.

Ti, kdož míní kupovati, mohou v odhad statku i ve výmínky licitační v kanceláři nahlédnouti a přepis z obojího vzíti. Co se týče závad na statku, má se jim k žádosti jich z kněh veřejných zpráva dáti.

§. 512.

V jakém pořádku se soudní prodej statku nemovitého předse bráti má.

Při licitaci má soudce nejprvé těm, kdož chtějí kupovati, oznámiti, zač jest statek odhádán, jaké závady na něm záležejí, ač jsouli jaké na něm, a pod jakými výmínkami se bude prodávati, a že se toto stalo, má dáti v protokolu, ježto se o licitaci zdělá, poznamenati. Potom se počne prodej vyvoláním ceny odhadní, a když se něco podá a více podávati přestane, vyvolá se cena nejvyšší za statek podaná, vícekráte „ponejprv" a učiní se při tom otázka: „nedáli již nikdo více." Nepodáli se nic výše, vyvolá se to, co bylo podáno, týmž spůsobem vícekráte „podruhé." Kdy

koli se podá nějaká vyšší cena, má se taktéž „ponejprv" a pak „podruhé" vyvolávati. Nepodáli ale, když se vícekráte vyvolalo „podruhé", v pěti minutách nikdo více, má se licitace slovem „po třetí" skončiti, a statek tomu, kdo nejvíce podal, klepnutím přiřknouti, a to i tehda, kdyby byl býval jediným kupujícím a nebyl ničeho podal nad cenu odhadní.

§. 513.

Žádalli by jeden nebo více kupujících mezi licitací za lhůtu na rozmyšlenou, má se jim lhůty takové popřáti, a však jen jednou a nejdéle na čtvrt hodiny.

§. 514.

Kupujícímu, kterýž podává cenu nižší, náleží přednost před tím, kdo chce složiti cenu vyšší a však v delších lhůtách, nežli jsou ty, ježto byly položeny ve výmínkách licitačních.

§. 515.

Od dlužníka samého nebo od osob, kteréž nejsou způsobny, míti v císařství Rakouském statky nemovité, nesmí se při licitaci žádného podání přijímati. Osoby soudní, které licitaci předse bérou, a vyvolavač nemají práva, licitovati s sebou, ani sami, ani skrze někoho jiného.

§. 516.

Jak má býti zřízen protokol licitační.

V protokolu licitačním poznamenati se mají zevrubně jména přítomných osob soudních, věc, která se prodává, obsah podstatný výmínek licitačních, jména kupujících a to, co posloupně podávají.

Ten, kdo nejvíce podá, má se v protokolu tomto podepsati. Bylali licitace předse vzata od komise k tomu vyslané, má komise ta protokol licitační i s penězi, ač sešlyli se jaké na sumu kupní, ve třech dnech u soudu podati.

§. 517.

Jaký účinek to má, když se od soudu někomu něco klepnutím přiřkne.

Byloli při licitaci soudní podstatně šetřeno předpisů, v §§. 506., 597., 508. a 509. obsažených, jest prodej klepnutím uzavřený neodvolatelný. Kupec bezelstný nemůže býti nucen, aby od koupě upustil, ani kdyby se později více podalo, ani tehda, kdyby rozsudky nebo nařízení exekuční proti držiteli předešlému vyšlé byly bývaly zrušeny a moci zbaveny.

§. 518.

Kdy se má statek koupený kupujícímu odevzdati.

Statek zlicitovaný má se kupujícímu teprv tehda ve vlastnictví odevzdati, když výmínky k tomu ustanovené vyplní, anebo se o to s těmi, jichž se týče, jinak smluví (§. 505). Žádáli však za to, má mu soudce na důkaz koupě uzavřené zvláštní listinu úřední vyhotoviti a v ní statek prodaný, jméno předešlého držitelé i jméno kupujícího, pak sumu kupní a hlavní výmínky licitační světle poznamenati.

§. 519.

Jednání o tom, jak se má suma kupní, za statek prodaný stržená, vzhledem na práva věřitelů hypotečních rozděliti, předse bráti se má podlé předpisů, obsažených v hlavě dvadcáté třetí, §. 555. a násl.

§. 520.

Jaké to má následky, když se výminkám licitačním neučiní zadost.

Ten, kdo nejvíce podá, má náležitě ve lhůtách vyměněných platiti, sice se má statek k žádosti jednoho každého z věřitelů hypotečních nebo k žádosti dlužníkově bez nového odhadu na jeho nebezpečenství a náklady znovu zlicitovati a při první licitaci i pod cenou odhadní prodati. Tato nová licitace má se ostatek vedlé předpisu, obsaženého v §§. 507. a 508., oznámiti. Kupec v placení obmeškalý práv jest v případnosti takové žalobníkovi a obžalovanému i také věřitelům zástavním z ceny, kterou sám byl podal, i ze škody všeliké. Pakli by se při druhé licitaci stržila vyšší suma kupní, nemá k tomu, co přebude, žádného práva. Učiníli kupec předešlý ještě před licitací povinnosti své úplně zadost, tehdy se nemá nový prodej předse bráti.

§. 521.

Kdy se má rozepsati druhá licitace.

Nepřišelli nikdo k první licitaci, anebo nepodalli nikdo za statek ani ceny odhadní, má to dáti soudce v protokole poznamenati, a nečekaje ani žádosti od stran, má druhou licitaci novým ediktem rozepsati, šetře při tom předpisů, obsažených v §§. 506. a 507.

§. 522.

Rozepsání druhé lhůty licitační má se však učiniti s tím výslovným doložením, že kdyby se statek za cenu odhadní nemohl prodati, přiřknut bude tomu, kdo nejvíce podá, i pod cenou odhadní.

§. 523.

Jak se má předse jíti, když byla druhá licitace nadarmo.

Pakli by se při druhé licitaci ničeho nepodalo, může dáti exekvent statek pod sekvestraci, nebo v pronájem, anebo

může žádati za další licitaci, při kteréž platí všechno to, co předepsáno jest v příčině licitace druhé.

§. 524.

Prodáli dlužník statek mezi exekucí, nemění se tím právo věřitelovo.

Prodáli dlužník mezi exekucí statek v exekuci upadlý, může věřitel, nehledě na tento prodej, v exekuci na statek zastavený proti novému vlastníkovi týmž spůsobem předse jíti, jakoby statek nebyl býval prodán.

§. 525.

Jak se mají zachovati spoluvlastníci, když se vede exekuce na statek nedílný.

Vezmeli se statek dle zákona nedílný v exekuci pro dluh některého spoluvlastníka, jsou ostatní spoluvlastníci povinni, nechati celý statek licitovati. Oni mají jenom právo, že mohou pohledanost exekventovu vykoupiti, nebo při licitaci s sebou podávati. Mají však býti k licitaci zvláště obesláni (§. 508.), a nestaloli se to, mohou licitaci předsevzatou jakožto neplatnou v odpor vzíti.

§. 526.

Jak se má vésti exekuce na movité věci dlužníkovy pro zaplacení věřitele. Jaké obmezení jest při takové exekuci.

Když chce žalobník exekuci vésti na movité jmění dlužníkovo, má za soudní záloh žádati a určitě ony věci pojmenovati, z kterých chce býti zaplacen. Šatstv onevyhnutelně potřebné, šavle k oděvu národnímu náležitá, neníli drahými kameny ozdobena, anebo neníli jinak zvláštní hodnoty, pak nástroje potřebné, jimiž dlužník sobě a rodině své denní výživu vydělávati může, mají se z exekuce vyjmouti. Na ostatní potřebné nářadí domácí, pak na to, čehož dlužník ku práci povolání svého potřebuje, má se exekuce vésti jenom tehda, když tu není jiných prostředkův

ní. Příslušenství statku nemovitého nemůže se v i brátí beze statku samého.

§. 527.

Stupeň I. Brání v záloh soudní.

Soudce má k žádosti této záloh či základ soudní povoliti, a nařídíti některé osobě soudní, aby jej vykonala. Pakli by se žalobník při volení věcí nebyl držel toho, co v předešlém paragrafu předepsáno, anebo chtělli by v záloh vzíti patrně více, nežli k zaplacení jeho jest potřeba, má se dáti vyslané osobě soudní naučení potřebné ve věci té.

§. 528.

Toto vykonává se popsáním věcí skrze osobu od soudu vyslanou.

Osoba soudní, která má něco v záloh vzíti, má jíti ihned po obdrženém nařízení, aniž byla o tom prvé obžalovanému věděti dala, se žalobníkem nebo jeho plnomocníkem k obžalovanému, má mu dodati přepis nařízení ke brání v záloh, a má popsati zevrubně věci v záloh vzaté, čímž žalobník k nim nabývá práva zástavního.

§. 529.

Příslušíli žalobníkovi k věcem, z kterých chce zaplacen býti, již odjinud právo zástavní, mimosoudní nebo zákonní, tehdy nemá žádati za brání v záloh soudní, nébrž žádati má, pokud toho potřeba, za popsání zálohu a za další stupně exekuce (§. 539). Při exekuci však, ježto se vede na pohledanosti do kněh veřejných vložené, šetřiti jest předpisu, daného v §. 500.

§. 530.

Kde se mají věci v záloh vzaté schovati.

Žalobník má toho vůli, žádati v prosbě za záloh anebo později, aby se věci v záloh vzaté ke schování daly někomu, koho on sám na své nebezpečenství po-

jmenuje, nebo sekvestrovi od soudu ustanovenému; anebo jestli to možné, aby se uložily u soudu, nebo také, aby se zavřely v příbytku obžalovaného, a opatřily pečetí soudní. Nenavrhneli toho žalobník, tehdy zůstanou věci v záloh vzaté v držení a ve schování obžalovaného.

§. 531.

Vezmeli někdo jiný věci v záloh pojaté, a ve schování dlužníkově nebo v příbytku jeho zanechané, znova v záloh, nemá pozdější věřitel zástavní práva, dáti věci ty, pokud nebyli slyšeni ti, jenž před ním záloh obdrželi, v schování někomu jinému. Soudcovi se však ponechává na uvážení, majíli se i práva věcní věřitelů následujících, pokud se to bez ujmy věřitelů předcházejících státi může, pojistiti, a zvláště majíli se věci v záloh vzaté, ač připouštíli toho povaha jich, ve schování soudní vzíti, anebo majíli se, dáli věřitel pozdější staršímu věřiteli jistotu, někomu svěřiti, koho věřitel pozdější pojmenuje.

§. 532.

Bérouli se v záloh plodiny zemské a věci potravní, na trh veřejný přinešené, má se vždy zaroveň ustanoviti sekvestr a učiniti, aby plodiny a věci ty dle předpisův tržních prodal.

§. 533.

Kdy se užiti může prostředkův donucovacích k vykonání záloha.

Pakli by osoba soudní, ke brání v záloh vyslaná, nezastihla ani obžalovaného ani koho jiného, kdož by věci, které se v záloh vzíti mají, předložil, má to ihned soudcovi oznámiti a soudce má dle potřeby nařiditi, aby se v záloh brání s přivzetím zámečníka a stráže bez průtahu předse vzalo.

§. 534.

Jak se jest zachovati, když se na věci, ježto se mají v záloh vzíti, jiné osoby táhnou.

Když se povolí, vzíti v záloh takové kusy jmění, ježto se v čas v záloh brání nalézají v držení dlužníkově, mají se, pakli věřitel na tom stojí, v záloh vzíti i tehda, když jiné osoby námítky proti tomu činí, pravíce, že jim k těm věcem přísluší právo vlastnické nebo nějaké jiné právo. Jestli osoba od soudu vyslaná v pochybnosti, máli za držitele pokládati obžalovaného anebo toho, kdož se exekuci protiví, oznámiti to má s opatrností náležitou, aby se jednání úřední nezmařilo, soudu, od kterého byla vyslána, a soud tento jí má dáti bez průtahu naučení okolnostem příhodné, podlé něhož se má spravovati.

§. 535.

Když osoba od soudu vyslaná něco v záloh béře, má vždy opověděná pohledávání osob jiných poznamenati, a soud jest povinen, dáti osobám těmto o povolení daném, aby se v exekuci předse šlo, pro opatření práv jich věděti, ač shledáli se, že takové předse jití může míti místo.

§. 536.

Osoba soudní má o vykonaném v záloh vzetí zprávu soudu podati.

Osoba od soudu vyslaná má o vykonaném v záloh vzetí k soudu zprávu učiniti a přiložiti k ní popsání věcí v záloh pojatých. Z obojího spisu mají se stranám, když za to požádají, přepisy vydati.

§. 537.

Vezmouli se v záloh deposita soudní, má se v úřadu depositním poznamenati, že byly v záloh vzaty. Vezmouli se ale v záloh papíry státní v deposici dané, ježto nesvědčí na přinašitele, nebo nezjištěné pohledanosti soukromé, aneb

úroky z nich, budiž výměr dodán zároveň pokladnici státní, která je má vypláceti, anebo dlužníkovi. Tím nabude žalobník práva zástavního od toho času, kteréhož byla žádost za vklad u soudu, v jehož schování se deposita nalézají, podána nebo naň vznešena. Týčeli se to papírů státních, ježto svědčí na přinašitele, postačuje, když se jen v úřadě depositním poznamená, že byly v záloh vzaty. V příčině listů dlužních, pojištěných na statcích nemovitých šetřiti jest předpisu, obsaženého v §. 500.

§. 538.

Jak se berou v záloh věci, ježto nejsou v držení samého dlužníka.

Nalézajíli se věci v záloh pojaté v schování jiného soudu, nebo některého úřadu veřejného, anebo v rukou někoho jiného, tehdy se mu má nařízení, že se mají vzíti v záloh, dodati, a zároveň podlé okolností příhodné opatření učiniti, aby se věci ty popsaly a v schování vzaly. Nechceli držitel tento exekuci připustiti, má se mu nicméně nařízení, že se mají vzíti v záloh, dodati. Od času dodání tohoto jest žalobník z toho práv, dokáželi se, že věci náležejí obžalovanému, žalobník však musí na něho nastupovati pořadem práva.

§. 539.

Stupeň II. Odhad. Stupeň III. Prodej.
Jaké předpisy mají místo v příčině prodeje.

Za odhádání věcí movitých žádati se může buď zároveň, když se žádá, aby byly v záloh vzaty, anebo zvláště po obdrženém právě zástavním.

Co se týče předse brání odhadu i prodeje, zachovati se jest při věcech movitých rovněž tak, jako při exekuci, vedené na statky nemovité. Toliko šetřiti jest při prodeji věcí movitých následujících zvláštních předpisův:

1. každá licitace rozepsána budiž vůbec na čtrnácte dní;
2. věci, které se bez zmenšení ceny své, nebo bez nebezpečenství a útrat nedají tak dlouho schovati, mohou se i v kratší lhůtě prodati a i při první licitaci pod cenou odhadní přepustiti;
3. v ediktě licitačním má soudce jen vůbec oznámiti, jaké věci se budou licitovati, a toliko ty věci, které mají zvláštní cenu, mají se tam šíře poznamenati;
4. hodnota odhadní jednoho každého kusu nemá se sice do ediktu vkládati, má se ale při licitaci za první cenu vyvolací vzíti;
5. byloli by to s obtížemi nebo nepřiměřeným nákladem spojeno, kdyby se edikt měl vkládati do novin, netřeba jej do nich dávati;
6. osoba od soudu vyslaná povinna jest, dáti podanou nejvyšší cenu jen tehda po plných pět minut vyvolávati, anebo kupujícím čtvrt hodiny na rozmyšlenou povoliti, když se prodávají věci velmi znamenité hodnoty; při jiných však věcech má právo, lhůty vedlé zdravého uvážení zkrátiti; též se má
7. v protokolu licitačním při každé věci toliko nejvyšší cena podaná poznamenati;
8. cena kupní má se vždy hned při licitaci v hotovosti zapraviti, ač nebyloli při věcech větší hodnoty ve výmínkách licitačních něco jiného zvláště ustanoveno.

§. 540.

Další stupně exekuce. Dlužník má své jmění pojmenovati. Kdy může vzat býti v osobní uvěznění.

Přijdeli ze zprávy, kterou osoba k exekuci od soudu vyslaná učiní, na jevo, že věci v záloh vzaté k zaplacení

žalobníka nepostačují, anebo oznámíli žalobník, že mu není známo, že by dlužník měl jmění nějaké, kteréž by se v záloh vzíti mohlo, tehdy má soudce k žádosti jeho obžalovanému uložiti, aby veškeré své jmění ve třech dnech pod uvarováním skutečného uvěznění pojmenoval.

Projdeli lhůta tato bez účinku, má soudce k další žádosti žalobníkově uvěznění povoliti. Uvěznění vykonati se má spůsobem slušným, aniž smí zatčenec uvězněn býti s osobami, ježto se pro činy trestné nalézají ve vyšetřování nebo v trestu.

§. 541.

Jak se při tom má předse jíti.

Oznámíli obžalovaný ve lhůtě ustanovené anebo alespoň dříve, nežli se podá žádost za uvěznění, že má nějaké prostředky k placení, položeno budiž k žádosti té ihned na krátkou lhůtu stání, a vzejdeli rozepře o to, zdaliž žalobník jest povinen, přijmouti jmění pojmenované za dostatečnou jistotu, budtež o tom obě strany slyšeny a budiž bez průtahu výměrem o tom rozeznáno. Odkládati stání bez přivolení věřitelova, není dovoleno.

§. 542.

Příjmy náležitě zjištěné, jichž obžalovaný požívati má do života, povinen jest žalobník vzíti za dostatečné k zaplacení pohledanosti své tehda, když z nich může býti v roce zaplacen.

§. 543.

Shledáli soudce, že oznámené prostředky k placení nejsou dostatečné, má žalobník právo, žádati ihned jak mile lhůta k rekursu projde anebo výměr se potvrdí, aby uvěznění se vykonalo.

§. 544.

Jak dlouho má trvati uvěznění exekuční.

Uvěznění exekuční nesmí trvati déle jednoho roku. Ustanovení toto platí ale jen tehda, když dlužník po celý čas nepřetrženě v řádném vězení dlužnickém byl zatčen. V případnosti takové nemá se vůbec proti němu povolovati další exekuce osobní ani tomu, kdo exekuci vede, ani jinému věřitelovi. Toliko kdyby někdo přestál vězení pod dohledem úřadu, jsa v ošetřování potřebném za příčinou nemoce, nepřerušuje se tím čas vězení zákonního. Jakožto prostředku donucovacího k vyplnění povinnosti nějaké, kteréž obžalovaný, byť i jmění neměl, zadost může učiniti, užiti se může vězení i proti těm, jenž byli již rok za příčinou zaplacení nějaké sumy peněžité zatčeni. Také neosvobozuje vězení, ježto bylo dlužníkovi uloženo za příčinou vykonání práce nějaké nebo něčeho jiného, kteréžto vykonání nebylo s žádným nákladem spojeno, od další exekuce osobní pro jiné povinnosti podobného způsobu, nebo pro vyplacení sumy peněžité, byť i ono vězení bylo rok trvalo.

Usilovalli věřitel nadarmo o to, aby vězením jednoročním na obžalovaném vykonání práce nějaké nebo něčeho jiného vymohl, a nebyloli by vykonání toto obžalovanému žádného nákladu spůsobilo, může věřitel za příčinou vyhledání náhrady své znova vězení proti němu dobyti.

§. 545.

Také vězení prozatímní, které trvalo celý rok, osvobozuje dlužníka od další exekuce osobní, když jsou tu výmínky, v §. 544. ustanovené. Přejdeli osobní vězení prozatímní ve vězení exekuční, tehdy běží rok od toho dne, kteréhož byl dlužník prozatím zatčen.

§. 546.

Tím, že dlužník přestál vězení, nemění se ničeho v pohledanosti věřitelové, i nemůžeť se věřitelovi v tom nikterak překážeti, by hleděl zaplacení svého jinými prostředky exekučními.

Též může vězení pro nové dluhy, které povstaly teprv po vykonané exekuci osobní, opět na rok místo míti.

§. 547.

Kdo má dlužníka uvězeného živiti.

Neníli dlužník s to, aby si výživu nuznou v řádném vězení sám opatřil, tehdy ustanoví soudce, mnoholi výživa tato činí, a věřitelovi se nařídí, aby ji dle předpisů, daných v příčině vězení prozatímního, vždy na osm dní napřed zapravoval.

§. 548.

Kdo jest od exekuce osobní osvobozen.

Exekuce osobní místa nemá proti úředníkům a služebníkům veřejným, v §. 460. dotčeným, pojímajíc v ně i přísežné praktikanty a auskultanty, a úředníky veřejných ústavů pro chudé. Na místě toho má věřitel v případu §. 540. právo, žádati, aby osoby tyto jmění své pod přísahou pojmenovaly. Ostatek přikročiti se má k úředníkům, kteří se spůsobem lehkomyslným nebo lstivým uvrhnou v takový stav, že nemohou platiti, dle zákonů trestních o tom vydaných.

Manželům, kterým náleží pečovati o nezaopatřené děti, nemůže se vězení osobní stejným časem uložiti, ani pro zjištění, ani spůsobem exekuce. Jeden z manželů má se pro dobré dětí svých ponechati na svobodě.

§. 549.

Co se má činiti, když se někdo exekuci násilně protiví.

Protivilli by se obžalovaný, nebo někdo jiný exekuci násilím, má osoba soudní, nedajíc žádné příčiny k násilnostem, neprodleně k soudu zprávu o tom učiniti.

Soudce má ihned potřebných prostředků donucovacích užiti, a staloli se nějaké zprotivení, důtklivě je potrestati, anebo to má vedlé okolností soudu trestnímu oznámiti. Uřadové policejní i vojenští jsou povinni, propůjčiti se soudům při vykonávání nařízení exekučních pomocí potřebnou bez meškání, jak mile za to budou požádáni.

§. 550.

Jací předpisové mají místo:

a) v příčině vykonávání rozsudků cizozemských v tuzemsku;

Na rozsudky soudů cizozemských, v moc práva vešlé, mají soudové tuzemští, ať byli za to dožádáni od některého úřadu cizího anebo od věřitele samého, povoliti exekuci, pokud strany toho neb onoho státu není něco zvláštního předepsáno, však jenom pod těmito výmínkami:

1. Když má soudce cizí podlé obecných pravidel právních právo, vykonávati ve věci té moc soudní, o čemž se může v případnostech pochybných od něho samého anebo od exekventa žádati širšího vysvětlení, jehož potřebí;

2. když se předloží rozsudek v originálu a potvrdí, že nabyl moci práva, buď dopisem dožadacím soudce cizozemského, anebo podáli žádost za exekuci strana sama, vysvědčením úředním téhož soudu (klausuli vykonavací);

3. exekuce může místo míti jen dotud, pokud soudové té země, v které byl rozsudek vynešen, také nálezy soudů zdejších stejnou povolností vykonávají, čehož

se však domnívati jest, ač neníli tu zvláštní příčiny, aby se o tom pochybovalo.

§. 551.

Nenalezneli soudce první instance, k věcem těmto zřetel maje, žádné nesnáze, aby rozhodl, máli se k exekuci povoliti čili nic, tehdy má žádost exekuční ihned vyříditi. V případnostech pochybných má prvé strany vyslyšeti, a když je byl vyslyšel, má buď sám rozhodnouti, anebo, shledáli toho potřebu, u soudce vyššího dotaz učiniti, kterýž mu buď naučení potřebného v tom dá, anebo podlé okolností spisy ministerium práv předloží.

§. 552.

Soudové zdejší nemají při vykonávání rozsudků v cizozemsku vyšlých nikdy předse jíti z povinnosti úřadu, nébrž vždy jen podlé předpisů, obsažených v tomto řádu soudním. Nepojmenovalli věřitel určitě věc, na kterou se má exekuce vésti, má se mu ku provedení exekuce z povinnosti úřadu přidati zástupce. Pakli by soud cizozemský v dopisu svém dožadacím věc, na kterou se exekuce vésti má, byl určitě pojmenoval, tehdy se má ihned učiniti opatření, kterýmž se věřitelovi na ní zjistí soudní právo zástavní, a nepřítomnému exekventovi má se zříditi zástupce úřední toliko pro opatření práv jeho a k dalšímu předse jití v exekuci.

V obojím případu ale budiž úřadu cizozemskému oznámeno, že se zástupce zřizuje toliko na nebezpečenství exekventovo, a že se exekvent se zástupcem buď má srozuměti, anebo že má sám plnomocníka jmenovati.

§. 553.

b) v příčině vykonávání rozsudků tuzemských v cizozemsku.

Soudové tuzemští mají ve věcech právních, u nich rozhodnutých, k žádosti stran žádati soudy cizí za exekuci dopisem dožadacím, ač neníli již známo, že by to bylo bez účinku; mohou pak to učiniti buď přímo anebo prostředkem úřadů vyšších, šetříce při tom předpisů svrchu přivedených.

§. 554.

Zpěčujíli se soudové cizí, rozsudky v těchto zemích vynešené vykonati, anebo činíli překážky vykonání tomuto na ujmu věřitelů tuzemských, užiti se má proti nim přísně práva odvetného, a pročež se mají všeliké podstatné stížnosti poddaných zdejších, na úřady cizozemské pro odepřenou exekuci u první nebo u druhé instance vedené, předložiti ministerium práv, aby v tom další opatření učinilo.

Hlava dvadcátá třetí.

O rozdělení sumy kupní za statky nemovité v exekuci prodané.

§. 555.

Koho má soud ke stání za příčinou rozdělení sumy kupní obeslati.

Jak mile se statek nějaký v exekuci prodá, má instance reální bez prodlení z povinnosti úřadu nařídíti stání, by se při něm vyjednalo, jak se má suma kupní rozděliti, a má ke stání tomu obeslati exekventa, jeho dlužníka, toho, kdo statek koupil, a všechny věřitele, kteří buď již prvé byli známi, anebo kteří se v následku vyzvání ediktálního přihlásili (§. 509), kteréžto obeslání se státi má s tou výstrahou, aby si ti, kdož by nepřišli, škodlivé následky nestání svého sami přičetli.

§. 556.

Výměr dodá se věřitelům, kteří bydlí v místě soudním, nebo na blízku, anebo kteří si tam ustanovili nějakého plnomocníka, podlé toho, jak to předpisuje řád soudní. K zastoupení věřitelů, kteří obmeškali zříditi sobě plnomocníka, má se z povinnosti úřadu zástupce ustanoviti (§. 509). Při tom však není potřeba vyhotovovati edikt, ani v příčině těch, o kterých se neví, kde bydlí, ani těch, kteří bydlí v cizozemsku. Také může jeden a týž kurátor zastupovati všechny tyto věřitele, ač neníli se z příčin zvláštních domýšleti, že by mohl v obhajování práv věřitelů jednotlivých vzejíti odpor.

§. 557.

Jak se má při stání tom předse jíti.

Při stání má se o jednotlivých dluzích jednati dle toho pořádku, v kterém jsou dluhy v knihách veřejných zapsány, má se vyslyšením věřitelů přišlých a vyslyšením dlužníka na jisto postaviti, jestli jedna každá pohledanost pravá, mnoholi činí na kapitále, na úrocích a nákladech, a zdaliž věřiteli přísluší právo zástavní, a o tom o všem má se zevrubný protokol zdělati. Odpíráli se pohledanosti, nebo sumě pohledanosti anebo žádanému právu zástavnímu, budiž těm, jichž se týče, ukázáno k pořadu práva, požadování však věřitelovo budiž v protokolu poznamenáno a to k tomu konci, aby se na ně u přidělování sumy kupní zřetel měl a aby se pohledávání to až do skončení procesu zjistilo, buď složením u soudu anebo poukázáním u toho, kdo statek koupil.

§. 558.

Činiti námítky, že pohledanost není pravá, může toliko dlužník, že ale nemá místa právo zástavní, a že právo toto není přednější, namítati může též každý následující věřitel.

§. 559.

Nebyloli možná dlužníka ke stání obeslati, anebo byloli obeslání bez účinku, budiž mu kurátor k zastoupení zřízen a ku stání obeslán.

§. 560.

Pohledanosti, které dlužník uzná, i s úroky nezaplacenými, kteréž dlužník sám udá, pokud úroky s kapitálem dle zákonů požívají stejné přednosti, přijmou se za pravé a vezmou se při rozdělování sumy kupní v účet, byť i věřitel ku stání nařízenému nebyl přišel. Co se týče ostatních úroků nezaplacených a nákladů soudních, jest požadování věřitelů z hypotéky a ze sumy kupní za hypoteku stržené vyloučeno. Úroky nezaplacené, které nepožívají stejné přednosti s kapitálem, položeny budtež, pokud suma kupní stačí, po všech věřitelích v té posloupnosti, která přísluší kapitálům.

Předpisy, dané tuto v příčině úroků nedoplacených, platnost mají i v příčině nedoplacených důchodů ročních a jiných platů, ježto se v určitých lhůtách opakují.

§. 561.

Bylli naproti tomu dluh nějaký, v knihách veřejných ještě jakožto platný zapsaný, na nějž by ze sumy kupní něco vypadlo, prohlášen za nepravý nebo pominulý, nemůže se dluh takový, nepřišelli nikdo jakožto věřitel ke stání, při rozdělování sumy kupní bez dalšího řízení právního pominouti.

Pohledanost taková budiž v počet vzata za pochybnou, a budiž až do skončení procesu zjištěna.

§. 562.

Věřitelové, jimž přísluší právo zástavní za pohledanost, co se týče sumy peněžité, neurčitou, mají ustanoviti, mnoholi pohledanost tato činí, ač nezávisíli to na okolnostech budoucích, které věřitelovi toho času, když se jedná o rozdělení sumy kupní, nemohou ještě známy býti.

Vzejdeli rozepře o to, zdaliž má ustanovení takové míti místo, anebo vzejdeli rozepře o velikost sumy, má se mezi účastníky právní řízení zavésti (§. 569) a k tomu přihlížeti, aby se až do té doby, kdežto se řízení toto skončí, pohledávání zjistilo.

§. 563.

Když jest řízení skončeno, má soud podlé protokolu o něm sepsaného z povinnosti úřadu zhotoviti rozdělen sumy kupní.

§. 564.

Daně a dávky nezaplacené, které dle zákonů jdou před věřiteli hypotečními, prokázány budtež vysvědčeními náležitých úřadův. Náklady soudní vykázati se mají seznamy nákladů a výměry soudními, jimiž se ustanovuje, mnoholi činí. Náklady, které vzejdou při odhadu a prodeji statku, a při jednání sondním v příčině rozdělení sumy kupní, položeny budtež přede všemi věřiteli hypotečními, jiné náklady soudní a kurátorské budtež vzaty v počet u oněch dluhů, na které se vztahují.

§. 565.

Věřitelům, kteří mají pohledanosti zúročné, náležejí úroky, když se jim k uspokojení jich poukáže k části sumy kupní, která byla u soudu složena, až do čtrnáctého dne, když rozhodnutí soudní o rozdělení sumy kupní v příčině jejich pohledanosti nabylo moci práva. Zaplatíli se pohle-

danost před tímto dnem, tehdy se mají zaplatiti úroky jenom až do tohoto dne. Věřitelům, kterým se ukáže k tomu, kdo statek koupil, počítati se mají úroky nezaplacené až do jistého dne, jejž soudce ustanoví, co se však týče kapitálu, ukázati se jim má k ceně kupní, kterou kupující ještě dlužen jest, s tím připomenutím, že má kupujicí od tohoto dne úroky z kapitálů a úroků nezaplacených, ježto byly odkázány k ceně kupní, dále zapravovati. Bylyli pro zjištění pohledaností sporných peníze nějaké u soudu složeny, záleží to na usnesení účastníků, aby se uložily pod úroky.

§. 566.

Jaké vyřízení se má o jednání rozdělovacím učiniti.

Spis o rozdělení sumy kupní zdělaný má se u soudu schovati. Dlužníkovi pak a všem osobám, ježto byly dle §. 555. ke stání obeslány, přebývajíli v místě soudním nebo na blízku, anebo zastupujíli je plnomocníci neb kurátoři, v místě soudním nebo na blízku bydlící, má se výměrem dáti věděti, že mají na vůli, do rozdělení nahlédnouti.

§. 567.

Proti rozdělení mohou strany vzíti rekurs.

Proti rozdělení tomuto mohou strany ve čtrnácti dnech od dodání výměru rekurs vzíti (§. 566).

Rekurs podati se má u soudce první instance, a tento má v příčině jeho předse jíti vedlé §. 311.

§. 568.

Co se týče rekursu proti rozhodnutím druhé instance, platnost má to, co ustanoveno jest v §§. 317 a 318.

§. 569.

O tom, že byl rekurs podán, jakož i o rozhodnutí na rekurs vyšlém má se tomu, kdo statek koupil, vždy neprodleně dáti věděti.

§. 570.

Jak se rozdělení vykonává.

Když rozdělení ceny kupní nabylo moci práva, má dáti soudce spis, jimž byli věřitelé jednotliví k části sumy kupní, kterou kupující dlužen zůstal, poukázáni, z povinnosti úřadu do kněh pozemních vložiti, pohledanosti pak, poukázané k oné části ceny kupní, která byla u soudu složena, jakož i dluhy, ježto z ceny kupní k zaplacení nepřijdou, má dáti z břemen, za prodaném statku ležících, vymazati.

§. 571.

Vzejdeli rozepře o to, čeho věřitel některý ze sumy kupní požaduje, anebo bylli dluh nějaký v nepřítomnosti věřitele, v knihách pozemních jmenovaného, za nepravý nebo za pominulý prohlášen, ustanoviti má instance reální, u které se odbývalo jednání o rozdělení sumy kupní, přiměřenou lhůtu preklusivní k podání žaloby, aby věřitel byl ze sumy kupní vyplacen, anebo aby se dluh vymazal, kterážto lhůta se nesmí prodlužovati. Všeliké žaloby takové podávány budtež u toho soudu, na který se mají vznášeti rozepře v příčině práv věcních k tomuto statku, a co se týče dodávání žalob těchto, šetřeno budiž předpisů obecných.

§. 572.

Jaké to má následky, když někdo nepřijde ke stání jednacímu.

Nepřijdeli někdo ke stání, k rozdělení sumy kupní položenému, nemá nižádná omluva obmeškaného stání místa. Nepřišelli ale ke stání věřitel, anebo obmeškalli lhůtu k ža-

lobě, v §. 571. dotčené, pozbude tím toliko odpíraného mu práva k zaplacení z hypoteky, nikoliv ale pohledávání svého k osobě dlužníkově a práv hypotečních, jichž nabyl k jiným statkům dlužníkovým.

Obmeškáli se lhůta některá, přivedená v §§. 567. a 571., užiti jest předpisů, daných v řádu soudním.

Hlava dvadcátá čtvrtá.

O nákladech soudních.

§. 573.

Předpisové obecní o náhradě nákladů soudních.

Soudce, když rozhoduje rozepři, má toho, kdo v ní padl, vůbec odsouditi, aby protivníkovi svému náklady soudní, jemu spůsobené, nahradil, a nemá nákladů těchto bez příčin důležitých s obojí strany zdvíhati. Zvláště se nesmí té straně, která v rozepři padla, náhrada nákladů soudních promíjeti tehda, když:

a) věci skutečné křivě předstírala, nebo jim proti lepšímu vědomí odpírala, nebo

b) když proti jasnému znění zákona spor vedla, nebo

c) když v hlavní věci nedala žádné odpovědi, anebo

d) když jiných průvodů nepředloživši, protivníkovi svému hlavní přísahu uložila, a protivník přísahu tuto vykonal, anebo ona sama přísahy jí nazpět podané neučinila.

§. 574.

Taktéž má ten, kdož před nálezem učiněným od procesu upustí, protivníkovi svému náklady soudní nahraditi.

§. 575.

Soudci ponechává se na uvážení, máli obžalovaný odsouzen býti k náhradě nákladů soudních tehda, když žalobníkovi i nebyla celá suma pohledanosti žádané přiřknuta.

§. 576.

Prohráli v některých punktech obžalovaný a v jiných žalobník, budtež náklady soudní vůbec s obojí strany zdviženy. Pakli by se ale jenom v jednom nebo v několika málo punktech rozhodlo proti té straně, která ve všech jiných punktech vyhrala, tehdy má soudce toho vůli, že může protivníka jejího také k náhradě přiměřené části nákladů soudních, k. př. polovice jich, odsouditi, a toliko strany toho, co zbývá, nalézti, že to má býti zdviženo.

§. 577.

I ten, k jehož dobrému již jeden nález soudní vyšel, může od vyššího soudce k náhradě nákladů, v první nebo ve vyšší instanci vzešlých, odsouzen býti.

§. 578.

Jak se nahražují náklady soudní, když rozepři vede fiskus.

Bylli k náhradě nákladů soudních odsouzen zástupce fisku, má je nahraditi poklad státní.

§. 579.

Bylli ale k náhradě nákladů odsouzen protivník fisku, má je nahraditi rovně tak, jako by se musily nahraditi straně, která by byla vedla rozepři skrze advokáta.

§. 580.

Kdo jest povinen, nahraditi náklady soudní nepřítomného obžalovaného.

Zástupce obžalované osoby nepřítomné, zřízený podlé §. 85., nemá práva, žádati za své výlohy a za své přičinění náhrady nějaké na žalobníkovi, nebyliž žalobník v hlavní věci

k náhradě nákladů soudních odsouzen, nébrž má se toliko držeti strany, kterou zastupuje.

§. 581.

Co má zapraviti protivník příteli právnímu, kterýž byl někomu pro chudobu přidán.

Zástupci, kterýž byl straně nějaké pro chudobu přidán, má protivník, byv k náhradě nákladů odsouzen, zaplatiti také náležitosti advokátní.

§. 582.

Jak má zníti rozhodnutí soudní o náhradě nákladů.

Nákladové soudní mají se v rozsudcích konečných a v nálezech o punktech vedlejších vždy výslovně buď s obou stran zdvihnouti, anebo jedné ze stran spor vedoucích přisouditi.

§. 583.

Když se náklady někomu přiřknou, má se ustanoviti, mnoholi činí.

Přisoudili se straně některé nákladové soudní, ustanoviti se má zároveň v témž rozsudku nebo výměru, mnoholi činí. A pročež se má seznam nákladů soudních pod ztrátou práva k náhradě jich vždy ke spisům přiložiti. Nemůželi se straně náhrada nákladů soudních přiřknouti, proto že advokát její nepředložil seznam jich, budiž v rozsudku nebo ve výměru vyřknuto, že právní přítel jest výloh svých a co mu jiného náleželo, zbaven a povinen, to, co snad na ně již byl obdržel, straně navrátiti. Bylli ale seznam nákladů soudních ke spisům přiložen, tehdy má soudce o náhradě jich dle předpisů svrchu přivedených rozeznati, byť i nebylo bývalo výslovně za to žádáno.

§. 584.

Jak se má rozhodnouti o nákladech po rozsudku konečném vzešlých.

O nákladech soudních nebo exekučních, které vzešly po rozsudku konečném, má se k žádosti jedné neb druhé strany rozeznati výměrem.

§. 585.

Mnoholi se může počítati za spisy, které zdělala strana sama.

Za spisy, které zdělala strana sama nebo které zdělal advokát ve vlastní věci, počítati se může týž plat, jako kdyby je byl zdělal zplnomocněný přítel právní.

§. 586.

Za které náklady se nemůže žádné náhrady žádati.

Kdo kromě svého přítele právního ještě jiné osoby ku poradě vezme, anebo si dá od nich nějaké právní dobré zdání zdělati, nemůže na protivníku svém žádati náhrady výloh tím spůsobených.

§. 587.

Kdy se mají nahraditi útraty pocestní.

Útraty za cestu mohou se jenom tehda přisouditi, když bylo cesty v příčině procesu podlé uvážení soudcova potřeba, anebo když byla cesta předsevzata k jeho poručení. Zjednáli sobě strana k zastoupení advokáta vzdáleného, ačkoli jsou přátelé právní v místě soudním nebo na blízku, nemůže býti protivník odsouzen k náhradě nákladů větších, které z toho vzešly.

§. 588.

Svévolné a nepoctivé vedení procesu má se potrestati.

Strany i advokáti, kteří patrně proti právu rozepře vedou, prostředky nedovolenými úmyslu svého dosáhnouti hledí, zvláště pak ti, kteří věci skutečné křivě předstírají anebo proti lepšímu vědomí zapírají anebo pravé listiny proti přesvědčení svému upírají, svévolně přísahy ukládají nebo se k nim podávají, mají netoliko k náhradě nákladů soudních přidrženi býti, nébrž soudce je má z úřadu k přiměřeným pokutám peněžitým anebo k trestu vězení odsouditi. Proti opatřením spůsobu tohoto může odsouzený u vyššího soudce stížnost vésti, která má účinek odkladací.

Hlava dvadcátá pátá.

O dnech feriálních.

§. 589.

Které dni se mají pokládati za feriální.

Jenom neděle a zákonem uznané obecné dni sváteční pokládati se mají za dni feriální.

§. 590.

Lhůty všeliké běží bez ohledu na dni feriální nepřetrženě. Toliko kdyby poslední den připadl na neděli nebo na obecný den sváteční, prodlouží se lhůta až do nejprvé příštího dne všedního.

§. 591.

Strany mají však právo, podávati spisy své k soudu také ve dni feriální. Taktéž může dodání všeliké v den feriální předse jíti.

§. 592.

Prozatímní prostředkové právní mohou se též ve dni feriální vykonávati, jakož i některá exekuce.

Všelicí prozatímní prostředkové právní mohou také ve dni feriální vykonáváni býti. Brání však v záloh spůsobem exekuce, za kteréž se bylo žádalo, nesmí se, kromě že by tu bylo blízké nebezpečenství, ve dni feriální předse bráti. Jiní výkonové exekuční nemají ve dni feriální naprosto místa.

§. 593.

Na rozsudky, jimiž se obžalovanému uložilo, aby něčeho nečinil, může se exekuce vésti také ve dni feriální. Když ustanovuje soudce lhůtu k vykonání práce nějaké nebo něčeho jiného, má zřetel míti ke dnům feriálním a podlé stavu osob k času žní a vinobraní.

§. 594.

Žádná strana není povinna, když připadnou dni feriální dle jejího náboženství, státi k soudu. Pakli by ale někdo byl na některý takový den obeslán, tehdy má, aby nestáním svým nevzal nějaké škody právní, žádati před stáním písemně, anebo skrze plnomocníka, aby stání bylo odloženo.

Hlava dvadcátá šestá.

O rozepři vyzývací a amortisační.

§. 595.

Kdy má někdo právo, vyzvati jiného, aby právo své provedl (právo k provokaci).

Nikdo nemůže býti nucen, aby práva svého před soudem vyhledával, leč v případech vyzývacích, v zákoně zejména vytčených.

§. 596.

Kteří jsou zvláštní případové vyzvání takového.

Vyzvání takové má zvláště místo:

a) při konkursu proti věřitelům dlužníkovým;
b) proti tomu, kdo se právem nějakým vychloubal;
c) za příčinou amortisace nějaké;
d) při nastávající stavbě proti těm, kdož proti ní odpor činí;
e) při zavádění rozepře početní (viz hlavu 27).

§. 597.

Jak se má předse jíti při konkursu.

Jak se má předse jíti v případu konkursu, ustanovuje se řádem konkursním.

§. 598.

Jak se má předse jíti, když se někdo právem nějakým vychloubal.

Vychlouballi se někdo, že mu přísluší právo nějaké k někomu jinému, má tento právo, žalovati jej u svého (vy-

zyvatelova) vlastního soudce, poznamenaje zevrubně věc, kterou se vychloubal, a vysvědče náležitě vychloubání učiněné, a má právo žádati, aby mu (protivníkovi) byla položena určitá lhůta ku provedení práva toho, kterým se byl vychloubal, a kdyby ve lhůtě té žaloby nepodal, aby se mu v tom uložilo věčné mlčení.

§. 599.

Vychloubání záležeti může jak ve slovech tak i v činech. Činové však, jimiž někdo držení věci nějaké vykonává, nemohou se pokládati za takové vychloubání, pro kteréž by jiný mohl vyzván býti. O držiteli má se za to, že má platný titul, a pročež nemůže vyzván býti, aby titul jmenoval. Kdo by se činy takovými měl za zkrácena, zjednej právu svému průchod řádnou žalobou.

§. 600.

Vyzvání vyřízeno budiž, máli místo řízení písemné, v ten spůsob, že má vyzvaný ve lhůtě, kterouž mu soudce podlé předpisů, daných v §§. 52. a 53. o lhůtách k odpovědi, ustanoví, buď na vyzvání odpovědíti, anebo ku provedení práva svého žalobu podati, sice by mu, co se týče práva tohoto, uloženo bylo věčné mlčení. Máli však místo řízení ústní, budiž vyzvaný pod stejnou škodou právní ku stání obeslán, a budiž mu nařízeno, aby při něm buď odpověď svou dal do protokolu, anebo aby vznesl písemně nebo ústně žalobu svou.

§. 601.

Vzneseli potom vyzvaný žalobu, má se v příčině jí dle řádu předse jíti. Odpovíli ale na vyzvání, budiž to po-

kládáno za odpověď, a po zavřeném řízení písemném nebo ústním budiž rozsudkem nalezeno, máli vyzvání místo čili nic. V případu onom budiž zároveň vyzvanému ku provedení práva jeho prostředkem žaloby písemné nebo ústní poznovu položena lhůta, kterážto nemá nikdy býti delší, nežli lhůta zákonní k podání odpovědi písemné, a počíná tím dnem, kteréhož rozsudek vejde v moc práva, a při tom budiž vyzvanému opět pohrozeno škodou právní, vyřknutou v §. 598.

§. 602.

Kdy má soudce vynésti rozsudek preklusivní.

Pakli vyzvaný ani odpovědi, ani žaloby vedlé §§. 599. a 600 v náležitém čase nepodá, aniž tu neb onu dá do protokolu, anebo nevzneseli po vyšlém již nálezu, že vyzvání má místo, ve lhůtě k tomu položené, žaloby své, tehdy má soudce k dalšímu dožádání vyzyvatelovu a po inrotulování spisů, uložiti vyzvanému, co se týče věci, na kterouž se žaloba vztahuje a která se má světle vytknouti, mlčení na věčné časy.

§. 603.

Jak se má předse jíti při amortisaci listin.

Žádost za amortisování listiny nějaké má se vznésti na řádného soudce žadatelova, má se v ní udati právo k listině, jakož i to, že přišla dle podobnosti k pravdě k ztracení anebo ke zmaření, listina pak sama má se zevrubně popsati.

§. 604.

Na to má soudce držitele listiny pohřešené, ač bylli by tu jaký, ediktem vyzvati, aby do roka u soudu oznámil, že ji má, sice by listina byla prohlášena za neplatnou a její účinek právní proti vydavateli za pominulý. Edikt má v sobě

obsahovati zevrubné popsání listiny té, ježto byla za ztracenou nebo za zmařenou udána, má se v místě soudním veřejně přibiti a vložiti třikrát do novin, k vyhlašování veřejnému ustanovených.

§. 605.

K žádosti strany má soudce, když vyhotovuje edikt amortisační, zároveň povoliti obstávku na listinu ztracenou v ten spůsob, aby se na ni až na další nařízení soudní ničeho neplatilo. Vždy však se má dáti dlužníkovi nebo vydavateli listiny alespoň o tom věděti, že bylo povoleno, vyhotoviti edikt amortisační.

§. 606.

Kdyby se v následku ediktu amortisačního někdo přihlásil, že listinu v ediktě jmenovanou má, má se o tom jak tomu, kdo za amortisaci žádal, tak i vydavateli listiny nebo dlužníkovi výměrem dáti věděti, zároveň pak má soudce žadateli za amortisaci k provedení práva jeho proti držiteli listiny, a k ospravedlnění obstávky, ač žádalli za ni, lhůtu okolnostem přiměřenou ustanoviti.

§. 607.

Nepřihlásilli se ale ve lhůtě ediktální nikdo, že listinu má, tehdy se má listina k žádosti strany výměrem za neplatnou a pominulou prohlásiti, a o tom nejen tomu, kdož vedlé listiny amortisované povinnost nějakou vyplniti má, dáti věděti, nébrž má se též amortisace učiněná týmž spůsobem, jako při ediktě předešlém, veřejně oznámiti.

§. 608.

Co se týče soukromých listů dlužních, na přinašitele svědčících, povoliti se může amortisace jenom tomu, kdo jest s to, aby k ní prokázal své právo vlastnické.

V příčině amortisování akcií a jiných papírů industriálních, šetřiti jest statutů spolků, jichž se týče.

§. 609.

Pokud má místo amortisace papírů státních k ztracení přišlých, a jak se jest v příčině amortisace takové zachovati, ustanovuje se zvláštními předpisy.

§. 610.

Jak se má předse jiti při stavení.

Kdo chce stavbu nějakou předse vziti, má nejprvé podlé předpisů stavebních žádati úřad k dohlížení ku stavbám ustanovený za povolení. Úřad tento nemá stavbu povolovati dříve, než když byl vyslechl ty, kteří by tím v právech svých mohli býti zkráceni. Činíli se proti stavbě odpor nějaký, má to úřad hleděti po dobrém vyrovnati, nepovedeli se to ale, tehdy má stranám jediné ukázati k pořadu práva.

§. 611.

Ukáželi se stranám k pořadu práva, může podnikatel stavby všechny ty, kdož se stavbě protiví, k žalobě vyzvati. On má za tou příčinou instanci reální oné pozemnosti, na které se stavěti má, předložiti dvojnásobný výkres stavby a má ji žádati, aby se vyzvaným nařídilo, by námítky své proti stavbě té prostředkem žaloby provedli, sice že se jim v tom věčné mlčení uloží, vyzyvateli ale že se povolí, by podlé výkresu předloženého stavěl. Jeden výkres má se u

soudu schovati, druhý pak má se oné straně dodati, která jest v žalobě vyzývací první jmenována.

Při řízení šetřiti jest ostatně předpisů, v příčině rozepře vyzývací vůbec vydaných, toliko se mají líčení písemná ustanovením kratších lhůt co nejvíce zrychlovati.

Hlava dvadcátá sedmá.

O rozepři početní.

§. 612.

Kdo má právo, vyzvati někoho, aby učinil výtky na počty položené.

Ten, kdo klade počty nějaké, může u svého vlastního řádného soudce žádati, aby tomu, komu počty položil, bylo nařízeno, by je buď uznal za pravé, anebo aby proti nim u tohoto soudu podal námitky své. Soudce má k tomu ustanoviti lhůtu okolnostem přiměřenou.

§. 613.

Nepodáli žalovaný ve lhůtě této žádných námítek, má se k dalšímu požádání skladatele počtů inrotulace spisů předse vzíti, a počty se mají rozsudkem za schválené prohlásiti. Máli obžalovaný za to, že není povinen, výtky na počty činiti, tehdy může obranu tuto zvláště přednésti, v kterémžto případu se mu má, kdyby v obraně té padl, uděliti nová lhůta k činění výtek samých.

§. 614.

V jakém pořádku se má v rozepři početní předse jíti.

Výtky na počty mají se prostředkem písemné žaloby vznášeti; též se v nich mají jednotlivé články sporné, v počtech obsažené, náležitě od sebe oddéliti a čísly pořad jdoucími poznamenati. Při každé položce má žalobník dle předpisu zákonního průvody své, ač máli jaké, předložiti a učiniti žádání, ježto by se s věcí srovnávalo.

§. 615.

Na žalobu tuto má se skladateli počtů uložiti, by podal odpověď svou, a má se pak dle obecného předpisu, obsaženého v tomto řádu soudním, líčení předse bráti a to u všech soudů písemně.

§. 616.

Ve veškerém líčení zachováván budiž bedlivě pořádek položek a čísel, kteréhož bylo šetřeno v žalobě.

§. 617.

V jaké lhůtě se má podati žaloba vyzývací v rozepři, týkající se počtů erárních.

V jakých lhůtách se má podávati žaloba vyzývací proti vyřízení počtů, k ruce pokladu státního položených, kteréž vydáno bylo od účtárny, ustanovuje se zvláštními nařízeními.

Hlava dvadcátá osmá.

O řízení v případech přerušeného držení.

§. 618.

V kterých případech toto řízení místo má.

Když někdo byl v držení věci nějaké nebo práva nějakého zkrácen, anebo s držení tohoto proti právu sesazen, má ihned a nejdéle ve třidceti dnech po nabyté vědomosti o přerušení tom, dni feriální v to pojímajíc, prostředkem žaloby o přerušené držení za pomoc soudcovskou žádati a žádání své určitě pronésti.

Po projití lhůty této má se tomu, kdo byl, jakož udává, v držení přerušen, ukázati, aby podal žalobu držební pořadem práva.

§. 619.

Jak se může podati žaloba sumovní v příčině přerušeného držení.

Zaloba o přerušené držení může se buď podati písemně, anebo se může dáti ústně do protokolu. V onom případu mají se vně poznamenati slova: „napilno pro pře-

rušené držení," řízení má se co nejrychleji odbývati a může jíti předse i ve dni feriální.

§. 620.

Jak se má řízení počíti.

Při řízení má soudce na zřeteli míti a strany k tomu vésti, že činiti jest jediné o vysvětlení a o důkaz toho, kdo byl poslední ve faktickém držení a že bylo držení přerušeno, pak že se opatření a nález soudcovský vztahuje jenom na ochranu držení a na to, aby se držení přerušené v předešlý stav uvedlo. Kdo držení nějakého teprv chce nabyti, nebo mocnějšímu právu k držení průchod zjednati, ten má jíti pořadem práva, ku kterémuž pořadu odkázati se má také to, zdaliž tu jest důvod k držení, zdaliž držení jest bezelstné nebo obmyslné a jaké náhrady se žádá, nebylali náhrada tato dobrovolně uznána.

Žalobníkovi má se uložiti, aby žádání své určitě ustanovil, a jedna i druhá strana má se k tomu přiměti, aby se o věcech skutečných, od protivníka přivedených, světle pronesla.

§. 621.

Jaké opatření má soudce na žalobu učiniti.

Soudce má obě strany na kratičký čas, třeba k témuž nebo nejprvé příštímu dni obeslati a jim připomenouti, aby s sebou přinesly listiny nebo přivedly svědky, na které se táhnouti chtějí, pak to, že, jestli by jedna strana nepřišla, bude tomu, co protivník její udá, víra přidána a dle toho bude rozhodnuto (§. 40).

§. 622.

Učiníli se námítka, že věc nenáleží ku řízení před soudem, nemá o tom žádné zvláštní líčení místa míti. Soudce má se v příčině obrany této tak zachovati, jakož to v řízení ústním předepsáno jest strany obrany nepříslušného soudu (§. 47).

§. 623.

Jestli již ze žaloby patrno, že bude potřeba předse vzíti nějaké ohledání soudní, může soudce hned první stání na místě samém předse vzíti, obeslav k tomu znalce.

§. 624.

Jaká prozatímní opatření může soudce učiniti.

Když se podlé práva občanského podnikateli stavby nějaké nebo nějakého díla může zapovědíti, aby před rozhodnutím věci dále nestavěl, má se v příčině toho k žádosti žalobníkově ihned při vyřizování žaloby opatření potřebné učiniti.

§. 625.

I také v jiných případech, když se zjevně obávati jest, že by se proti právu škoda nějaká spůsobiti mohla, uložiti se může obžalovanému bez výmínky, anebo proti zjištění, aby až do skončení věci pod uvarováním přiměřené pokuty peněžité anebo přiměřeného vězení nic takového nečinil a věci, o kterouž rozepře jest, v ničem neměnil.

§. 626.

I když řízení již počalo, když ale není ještě skončeno, může se za prozatímní opatření žádati, a soudce může pro uvarování násilnosti nějaké nebo pro odvrácení škody nenabytné opatření takové učiniti, zvláště tehda, když jest spor o to, kdo se nalézá v pravém držení.

Soudce má k tomu konci nařídíti buď sekvestraci, nebo aby se věci prozatím společně užívalo, aneb má oběma stranám zakázati, aby ničeho nečinily, co by se vztahovalo na držení, anebo má věc spornou oné straně svěřiti, která protivníkovi svému dá jistotu, anebo která má z jiných příčin po zdravém uvážení všech okolností větší právo k ochraně soudu.

§. 627.

Jak se má líčení sporu říditi.

Nepřijdeli jedna strana ke stání nařízenému, budiž to, co strana přítomná o stavu držení udá, za pravdivé pokládáno, ač nebudeli to průvody předloženými vyvráceno, a stav ten budiž výměrem kontumáčním hájen. Přijdouli obě strany, tehdy má soudce hleděti, aby přivedl k místu nějaké narovnání, buď v hlavní věci, anebo alespoň strany nějakého opatření prozatímního, ježto by až do rozhodnutí hlavní věci mělo platnost.

Nepodaříli se to, tehdy se má v pořádku náležitém v líčení předse jíti, a však jenom co se týče přerušeného držení.

§. 628.

Stání nemá se bez srozumění obou stran odkládati, leč že by se v líčení věci pro překážku patrně sepřemožitelnou nemohlo předse jíti.

§. 629.

O sporných okolnostech skutku budtež, jestli toho potřeba, ihned svědkové nebo znalci z úřadu protokolem slyšeni. Kolik svědků nebo znalců a kteří mají býti slyšeni, a jaké otázky se jim mají dávati, ponecháno jest soudcovi na uváženou.

§. 630.

Svědkové a znalci mají se vzíti pod přísahu, jak to v řádu soudním předepsáno. I strany mohou se vedlé ustanovení řádu soudního ku přísaze připustiti.

§. 631.

Kterak se má rozhodnouti.

Po skončeném líčení má se ihned, a pokud možná ještě téhož dne, výměrem, v němž příčiny rozhodující obsaženy býti mají, rozeznati, a výměr oběma stranám neprodleně dodati. Rozhodnutí toto jest buď jenom pravidlem prozatímním, co se týče posledního faktického držení, anebo

se v něm prozatím vypovídá, že se něco nemá činiti aneb že se má něco zjistiti; ono však žádné straně není na překážku, aby mocnějšímu právu k držení a pohledávání právnímu, na tom se zakládajícímu, v řádném řízení dle ustanovení výše dotčeného (§. 620) průchod zjednala.

§. 632.

Kdy má rekurs místo a jak se při něm má předse jíti.

Rekurs má s vyloučením všelikých jiných prostředkův právních místo jenom proti konečnému výměru soudce první instance, nikoliv ale proti opatřením soudcovským v běhu řízení, proti kterýmž zůstaveno jest každé straně, by vznesla stížnost po vyšlém výměru konečném zároveň s rekursem.

§. 633.

Rekurs tento má se u první instance v osmi dnech písemně podati, anebo ústně dáti do protokolu, po projití lhůty této má ale z úřadu zavržen býti.

Bylli rekurs v pravý čas podán, má soudce první instance ihned veškeré spisy k instanci druhé poslati, a protokoly o ohledání, o nálezu znalců nebo o výslechu svědků, jestliže je strany v přepisu nepřipojily, v originálu přiložiti.

§. 634.

Na výměr instance první má se straně zvítězilé, nehledíc na to, že lhůta k rekursu ještě neprošla, anebo že rekurs byl skutečně podán, exekuce vůbec bez prodlení povoliti.

Zdaliž mají v tom neb onom případu, když rekurs jest u vyššího soudce podán, opatření prozatímní, při prvním vyřízení žaloby nebo mezi líčením rozepře učiněná (§. 624—626), hned zase přestati, anebo zdaliž mají tak dlouho v platnosti zůstati, až výměr vejde v moc práva, zůstaveno jest soudcovi první instance na uvážení.

§. 635.

Jaké opatření má soud učiniti, když jsou tu půtahy nějakého přestoupení zákona trestního.

Přijdouli z líčení rozepře na jevo půtahy nějakého přestoupení zákona trestního, má soud, co se týče věci sporné, pokud náleží před soud civilní, podlé ustanovení svrchu učiněných předse jíti, v příčině řízení trestního ale má učiniti, čeho potřebí jest.

Hlava dvadcátá devátá.

O řízení v rozepřích horních.

§. 636.

Toho, co v tomto řádu soudním předepsáno jest, šetřiti sluší i v rozepřích horních čili baňských, neníli v hlavě této něco jiného obsaženo.

§. 637.

Řízení ve věcech horních má býti vůbec ústní.

V rozepřech horních říditi se má vůbec ústně.

§. 638.

Týkajíli se rozepře vlastnictví nebo nějakého práva přednějšího vzhledem na míry dolovní, na rozpukliny, couky, slojoviště a ryžoviště, týkajíli se vyměření dolů, vykročení z hranišť a proražení hor anebo spravedlností sporných, vztahujících se na štoly dědičné, má míti místo řízení písemné, i kdyby za ně i jen jediná strana byla žádala.

§. 639.

Kteří jsou zvláštní případové vyzvání.

K případům, kdy někdo může býti vyzván, počteni budtež i ti, když činiti jest o vyhranění hor, o volení couků a roz-

puklin, o vyměření polí dolovních a o cechy puštěné. Při tom šetřiti jest předpisů, daných v příčině toho v zákonech horních.

§. 640.

V kterých rozepřích šetřiti jest zákonů horních.

Běžíli při dělání hor o vyměření polí dolovních, o otvírání couků, a zvláště o odhánění, nemají při tom býti pravidlem předpisové, obsažení v hlavě o vyzývání při nastávající stavbě, nébrž budiž při tom bedlivě šetřeno zákonů horních.

§. 641.

Jak se mají nákladnictvům dodávati nařízení soudní.

Týčeli se nějaké nařízení soudní veškerého kverkovstva či nákladnictva, dodati se má na místě nákladnictvu pod jménem dolu, cechy nebo dílny šichtmistrovi nebo správci nákladnickému, buď do příbytku, anebo nebylli by v místě soudním při dole nebo v dílně, na cechu neb do šachtovny, kdyby ale i těch nebylo, tedy na kavnu, do kaple nebo do jiných budov dělacích, a to u přítomnosti lezců, strážných nebo dohlížitelů k dílu. Vedlé čehož šichtmistr neb správce povinen jest, dáti o tom nákladníkům věděti.

§. 642.

Při důkazu, založeném na ohledání, mohou si strany znalce navrhovati.

Když se vede důkaz ohledáním soudním, nejsou povinni ani strany ani soudce, užívati v záležitostech, soudu horního se týkajících, znalců u soudu přijatých.

Strany mají toho vůli, navrhnouti soudcovi i jiné znalce a jiné muže ve věcech horních zběhlé, a však soudce není povinen, návrhem tímto se spravovati.

§. 643.

Kterak mají nákladnictva v rozsudku pojmenována býti.

V rozsudku uvedeno býti má každé nákladnictvo tím jménem, pod kterým jest zapsáno do protokolu.

§. 644.

Které věci se nemohou bráti v obstávku.

Výtěžek horní, po závěrce kvartální již zavřený, může se ovšem v obstávku vzíti. Na podíly však horní, na rudy a na jiné zásoby a nástroje, nalézající se v dolech a dílnách, pak na hotové peníze nebo na potravy, k nákladu na dílo ustanovené, a na jiné náležitosti, k provozování díla zjednané, obstávka se povoliti nemůže.

§. 645.

Jak se má předse jíti při sekvestraci.

Máli se ustanoviti sekvestr při dolech, puchérnách a šmelcovnách, kteréžto se musejí v nepřetrženém díle udržovati, mají se strany hned při prvním stání o sekvestra v díle zběhlého, jenž má býti zřízen, shodnouti a soudu jej navrhnouti, jinak by jej soudce na jejich nebezpečenství neprodleně sám ustanovil, ku kterémužto návrhu se jim nemá žádné další lhůty propůjčovati.

Co se ostatně týče času, kdy má sekvestr klásti počty, zachovati se v tom má podlé zákonů horních.

§. 646.

Nálezové se mají vkládati do kněh horních.

Co nařízeno jest o vkládání rozsudků, soudních nařízení a narovnání do kněh horních, to vztahuje se ve věcech, hor se týkajících, na knihy horní.

§. 647.

Jaké obmezení má při exekuci místo.

Báně nebo dílny mohou se jenom tehda v exekuci vzíti, když byly za pohledanost, kteréž si má někdo prostředkem exekuce dobyti, do kněh horních řádně vloženy a za pohledanost tuto výslovně v záloh dány, anebo když nemá obžalovaný žádných jiných prostředků k placení. Na to ale, če-

hož jest k dělání hor nevyhnutelně potřeba, jako na náčiní, na zásoby a věci podobné, nemůže se exekuce nikdy zvláště povoliti.

§. 648.

Když má služebník soudní obžalovanému nějaký výtěžek horní pořadem exekuce odejmouti, anebo výtěžek takový v soudní záloh vzíti, má s ním soud vždy zároveň vyslati znalce nějakého, v díle horním zběhlého.

§. 649.

Kdo má vydávati advokátům plnomocenství k zastupování.

Když má advokát některý zastupovati záležitosti nákladnictva, tehdy postačuje, když mu vydá plnomocenství šichtmistr nebo správce nákladnický anebo ten, kdož jinak má právo, podepisovati se ve jménu nákladnictva.

Hlava třidcátá.

O řízení ve věcech manželských vyznavačů víry evangelické.

§. 650.

V rozepřech vyznavačů víry evangelické o rozvedení od stolu a lože, pak o neplatnosti nebo rozloučení manželství, zachovati se mají úřadové soudní dle toho, co v hlavě této jest ustanoveno.

§. 651.

1. Jaké jest řízení při rozvádění od stolu a lože:
a) když se manželé o rozvedení shodnou;

Rozvedení od stolu a lože, když se oba manželé o ně shodnou a o výmínky sjednotí, má soud pod těmito opatrnostmi povoliti:

§. 652.

Na manžely náleží přede vším, aby úmysl svůj, že se chtějí dáti rozvésti, i s příčinami toho, svému řádnému správci duchovnímu oznámili.

Správce duchovní jest povinen, připomenouti manželům slib slavný, při sňatku (sobáši) obapolně učiněný, a klásti jim důtklivě na srdce, jaké škodlivé následky z rozvedení pojdou. Toto rozmlouvání má se po třikráte opakovati. Jestli bez účinku, tehdy má správce duchovní manželům dáti písemné vysvědčení, že zůstávají při žádosti své, aby byli rozvedeni, ačkoliv jim to bylo třikráte rozmlouváno.

§. 653.

Oba manželové mají žádost za rozvedení u příslušného soudu podati, a k ní ono vysvědčení přiložiti. Soud má je osobně obeslati, a když před ním potvrdí, že se shodují, jak co se týče rozvedení, tak i co se týče výmínek, pod kterými se to státi má, má bez dalšího vyšetřování k žádanému rozvedení povoliti, a že k němu bylo povoleno, ve spisech soudních zaznamenati.

§. 654.

Když se povolí rozvedení, o kteréž se manželé shodli, nemůže se připustiti, by sobě zůstavili nějaké další právní vyjednávání strany výživy manželky a dětí, strany rozdělení jmění nebo strany jiných vzájemných požadování manželův; nejsouli tedy obě strany, co se týče všech těchto věcí, úplně a bez výmínky vyrovnány, může se k rozvedení jenom nálezem právním z příčin zákonních povoliti.

§. 655.

Jestli manžel některý pod mocí otcovskou nebo poručenskou anebo pod kurátorstvím, může sice sám o sobě k rozvedení přivoliti, a však co se týče umluvení strany jmění manželův a výživy, jakož i opatření dětí, k tomu potřebí jest přivolení zástupce zákonního a poručenského soudu.

§. 656.

b) když se manželé o rozvedení neshodnou.

Nechceli jedna strana k rozvedení přivoliti, a máli strana druhá řádné příčiny, by na rozvedení naléhala, tehdy jim to má i v případnosti této správce duchovní napřed po dobrotě rozmluviti. Byloli rozmlouvání toto bez účinku, anebo nechceli strana obviněná k správci duchovnímu jíti, podati se má žádost za rozvedení s vysvědčením správce duchovního a s důkazy potřebnými u soudu příslušného, kterýž má věc z povinnosti úřadu vyšetřiti a nález o ní učiniti. Pakli by tím byla strana některá v nebezpečenství uvedena, může ji soudce i ještě před rozhodnutím zvláštní slušné obydlí povoliti.

§. 657.

V řízení šetřiti jest vůbec předpisů, vydaných o líčení ústním v příčině právních záležitostí sporných, tak ale, jak toho žádá vyšetřování, ježto se z povinnosti úřadu předse béře, a účel jeho.

§. 658.

Zvláště má soudce strany spor vedoucí vždy osobně obeslati a vyslyšeti; dle potřeby může nejprvé předvolati toho manžela, který žaluje, a může mu uložiti, by napřed okolnosti šíře vysvětlil a důkazy potřebné předložil.

§. 659.

Soudce má mimo to hleděti, aby rozepře manželů v dobrotě porovnal a to v ten spůsob, by budto žádost za rozvedení dobrovolně vzali nazpět, anebo aby druhá strana k rozvedení, z příčin podstatných žádanému, bez nálezu právního na čas určitý nebo neurčitý svolila.

§. 660.

V řízení samém spravovati se má soudce jedině těmi pravidly, na kterýchž se přede vším zakládá jednoduché, příhodné a důkladné vyšetření toho, zdaliž žádost za rozvedení jest taková, jak dle práva býti má. Příčin k rozvodu, kteréž nebyly přivedeny, nemá v to vměšovati, aniž má stranám neb zástupcům jich dopouštěti úskoků nějakých, jimiž by se vyšetřování prodlužovalo.

§. 661.

Manželé, kteří jsou pod mocí otcovskou nebo poručenskou anebo pod kurátorstvím, mají se sice, co se týká pouze osobních práv a povinností, ze společenství manželského pocházejících, sami zastupovati, avšak mají se k jednání soudnímu bráti s nimi též jejich rodičové, poručníci nebo kurátoři.

§. 662.

Pakli by manžel, za příčinou rozvedení žalovaný, nebyl obeslání soudního poslušen, budiž prostředky příhodnými donucen, aby se dostavil, a jenom kdyby to nebylo možné, budiž mu před následky neposlušenství výstraha dána a potom pro nestání nález na něj učiněn. Pakli by nebylo známo, kde se zdržuje, budiž k němu přikročeno podlé §. 85.

§. 663.

V protokolu, který se o jednání soudním napíše, má se vždy udati jméno, stav, bydliště, živnost, stáří a náboženství obou manželů, čas, kdy bylo manželství uzavřeno, kolik tu jest dětí, kolik jim jest let a jakého jsou pohlaví, též má býti z protokolu viděti, zdaliž byly nějaké smlouvy svatební zřízeny, čili nic.

§. 664.

Zdaliž se může připustiti důkaz nějaký vůbec a zvláště důkaz, založený na přiznání nebo na přísaze manželů, a jakou moc právní důkaz ten nebo přísaha ta má; posuzováno budiž, co se týče rozvedení od stolu a lože, podlé obecného předpisu, obsaženého v tomto řádu soudním.

§. 665.

Při vyslýchání znalců a svědků šetřiti jest bedlivě předpisů obecných, v tomto řádu soudním obsažených, pokud předpisové tito na důkazní moc toho, co se sezná, podstatně působí. Otázky, ježto se svědkům dávati mají, má soudce sám sepsati, má však při tom i užiti dotázek, kteréž snad daly strany. Žádajíli toho okolnosti, může soudce i takové svědky, kteří slušejí pod cizí moc soudní, sám vyslyšeti a může se k tomu konci k příslušnému jich soudci obrátiti, aby jim nařídil, by se k výslechu dostavili.

§. 666.

Když vyšetření jest úplně skončeno, má se rozvedení od stolu a lože rozsudkem buď povoliti nebo zamítnouti, a povolíli se rozvedení, má se zároveň výslovně nalézti, jestli tím vinen jeden z obou manželů, nebo jsouli tím vinni oba dva, anebo neníli tím vinen žádný. Co se týče prostředků právních a stížnosti na rozsudek, má platnost předpis obecný, obsažený v řádu soudním.

§. 667.

Jak se mohou rozvedení manželé opět spojiti.

Manželé rozvedení mají na vůli, opět se spojiti; spojení takové musí se však soudu příslušnému oznámiti. Chtějíli manželé po spojení takovém opět býti rozvedeni, šetřiti mají všeho toho, co předepsáno jest v příčině prvního rozvedení.

§. 668.

2. Jaké řízení má místo v příčině neplatnosti nebo úplného rozloučení manželství, co se svazku týče.

Když činiti jest o veřejnou překážku manželství, má soud počíti jednání o neplatnosti manželství z povinnosti úřadu, jak nejprvé o něm vědomosti nabude, nečekaje, až by na to nastupoval žalobník. Jestli tu však nějaká soukromá překážka manželství, čekati se musí, až budou ti žádati, kdož byli manželstvím s překážkou uzavřeným v právech svých zkráceni, nechať to jsou manželové sami, anebo jiné osoby. Osoby tyto mají právo žádati, aby se počalo jednání o neplatnosti manželství, i po rozloučení manželství v následku smrti jednoho nebo obou manželů, když mohou dokázati, že se jich to podlé práva týče.

§. 669.

K žádosti za rozloučení manželstva přiložiti se má vysvědčení řádného správce duchovního, že všeliké rozmlouvání po dobrotě bylo bez účinku (§. 652), pak se mají připojiti důkazy příčin zákonních, z kterých se žádati může za rozvázání svazku manželského.

§. 670.

Kdykoli činiti jest buď o neplatnost nebo o rozloučení manželství, má soud zříditi zástupce svazku manželského a vyšetřiti z povinnosti úřadu, jak se věc má a to i tehda, když se jednání předse béře k žádosti jedné strany.

§. 671.

Vyšetřování předse jíti má, neníli tu ustanovena nějaká výmínka, podlé předpisů, daných svrchu v příčině rozvedení od stolu a lože.

Zvláště má soudce oba manžely a toho, komu svěřil obhajování manželství, osobně obeslati, obhájci tomu spis podaný nebo oznámení došlé i s přílohami propůjčiti, každé straně, aby o věci, na niž se vyšetřování vztahuje, příhodně a v pořádku náležitém jednala, dovoliti, spisů a listin potřebných na tom, kdo je má, žádati, anebo je sám opatřiti, svědky a znalce vyslechnouti, spůsobem tímto rozhodující okolnosti skutku náležitě objasniti, při tom důvody, v příčině neplatnosti nebo zrušení manželství přivedené, sice úplně vysvětliti, zároveň ale i přísně je zkoumati, a manželství platné, pakli by mu kdo libovolně platnosti odpíral, z povinnosti úřadu v ochranu vzíti; vůbec má soudce jednání tak říditi, aby se budto světle dokázalo, že manželství jest neplatné, nebo že někdo má právo žádati, aby bylo zrušeno, nehledíc při tomto dokazování ani na vlastní přiznání ani na usnešení manželů, anebo aby se nad všelikou pochybnost postavilo, že toho nelze dokázati.

§. 672.

Zakládáli se žaloba, aby manželství bylo rozloučeno, na tom, že druhý manžel stranu žalující zlomyslně opustil, a neníli známo, kde manžel tento se zdržuje, může se manželství rozloučiti jen tehda, když manžel ten byl listem provolacím, třikrát do novin veřejných, podlé okolností i do cizozemských vloženým, vyzván, aby se do dne a do roka postavil, a když vyzvání toto bylo bez účinku.

§. 673.

Za to se vždy pokládá, že manželství jest platné. Přivedeli se tedy překážka nějaká manželství, nebo přivedeli se

příčina nějaká, pro kterou se má svazek manželský rozvázati, musí se to i ono úplně dokázati, a ani srovnávající se přiznání manželů nemůže se tu pokládati za důkaz, aniž se může manželům dovoliti, aby za to přísahali.

§. 674.

Pakli by bylo patrno, že žádost manžela některého, aby manželství bylo za neplatné prohlášeno nebo zrušeno, jest nepodstatná, má jej soudce nejprvé samotného obeslati a příhodným přimlouváním, pokud možná, k tomu přiměti, aby od úmyslu svého samochtě upustil.

§. 675.

Byloli právem udáno, že manželství jest neplatné, můželi se ale překážka buď dispensací pozdější nebo přivolením osob, jimž byla v právech krátkost učiněna anebo schválením od úřadu učiněným zdvihnouti, má soud hleděti, aby to opatřením toho, čeho potřebí, a shodnutím se stran k místu přivedl. Taktéž když se žádá za zrušení manželství, má se podlé okolností hleděti, aby se porovnání po dobrotě k místu přivedlo, a aby se mysli rozdvojené opět spojily. Žádáli se za zrušení manželství pro nepřemožitelnou nechuť, nemá se k tomu hned přivolovati, nébrž mají se manželé nejprvé na zkoušku od stolu a lože rozvésti a to podlé okolností i opětně.

§. 676.

Ten, kdo zřízen jest k obhajování manželství, má sobě o všem tom, co se udává za příčinu, aby manželství bylo zrušeno nebo aby bylo za neplatné prohlášeno, důkladné vědomosti zjednati, a bedlivě vyšetřiti, zdaliž návrh v zákoně se zakládá a zdaliž úplný důkaz strany něho jest proveden, anebo kterých obran a pochybností tu proti němu jest, a potom se má důkladně i svědomitě k soudu o tom pronésti.

Pakli by v něčem byl pochybyl, má jej v tom soudce z povinnosti úřadu napraviti.

§. 677.

Po zavřeném řízení má se rozsudkem rozhodnouti. Vyneseli se rozsudek v ten smysl, že manželství jest platné, nebo že nemá býti rozloučeno, může se proti němu užiti prostředkův právních a stížností, ježto jsou vůbec dovoleny. Vyjdeli ale rozsudek, že manželství jest neplatné nebo že má býti rozloučeno, tehdy má zřízený obhájce manželství vždy z něho ve lhůtě obyčejné vzíti apelaci, anebo bylli nález o tom teprv v druhé instanci učiněn, má žádati za revisi a za to, aby se spisy k vyššímu úřadu poslaly, k čemuž soud z povinnosti přihlížeti má.

§. 678.

Byloli manželství prohlášeno za neplatné nebo za rozloučené, má se to v knize sňatků čili sobášů na tom místě, kde sňatek jest zapsán, poznamenati, a k tomu konci má soud, u něhož jednání v příčině neplatnosti nebo rozloučení manželství šlo předse, vydati připomenutí k onomu úřadu, kterýž k tomu má přihlížeti, aby knihy sobášní správně byly vedeny.

§. 679.

Vzejdeli při rozlučování manželství spor nějaký, vztahující se na smlouvu o něčem jiném uzavřenou, na oddělení jmění, na výživu dětí nebo na nějaká jiná pohledávání strany jedné i strany druhé, má soudce vždy napřed hleděti, aby spor takový porovnal. Nechtějíli se ale strany porovnati, má jim ukázati k řádnému řízení, o němž se má podlé toho, co předepsáno v právě občanském, rozhodnouti, mezi tím ale manželce a dětem slušná výživa vyměřiti.

§. 680.

Kdy se může žádati, aby někdo byl za mrtvého prohlášen za příčinou opětného manželství.

Když manžel po takový čas jest nepřítomen, jakož v právě občanském ustanoveno, aby někdo mohl býti za mrtvého prohlášen, nedává toto času projití druhému manželovi práva, by manželství za zrušené pokládal a v nové manželství vstoupil; jsouli ale při nepřítomnosti té takové okolnosti, že není žádné příčiny pochybovati, že manžel nepřítomný zemřel, tehdy se může u soudu příslušného, v jehož okresu manžel opuštěný má své bydliště, žádati za prohlášení soudní, že se nepřítomný pokládá za mrtvého a manželství že jest rozloučeno.

§. 681.

Na tuto žádost zřídí se kurátor k vyhledání nepřítomného, vyhotoví se edikt na rok, vloží se třikrát do novin veřejných, podlé okolností i do cizozemských, a nepřítomný se jim předvolá s tím doložením, že nedostavíli se v tom čase, anebo nedáli soudu jiným spůsobem věděti, že jest na živě, soud přikročí k prohlášení jej za mrtvého.

§. 682.

Projdeli čas ten bez účinku, tehdy budiž k opětné žádosti zřízen obhájce svazku manželského, a po skončeném jednání budiž nalezeno, máli se žádosti povoliti čili nic. Povolení nemá se však hned straně oznamovati, nébrž má se prvé prostředkem vrchního soudu zemského (distriktního soudu vrchního, tabule banské) nejvyššímu soudu předložiti, aby o něm uzavřel.

§. 683.

Jak se má předse jíti, když se v příčině opětného manželství vede důkaz skrze svědky o skutečné smrti jednoho manžela.

Můželi se o skutečné smrti manžela pohřešeného k tomu konci, aby druhý manžel opět v manželství vstoupiti

mohl, vésti důkaz skrze svědky, zachovati se jest dle předpisů, daných v hlavě deváté, §. 193. Soud příslušný má však kromě kurátora, pohřešenému zřízeného, ustanoviti vždy také obhájce svazku manželského, kterýž se též ku všelikým jednáním bráti, a v nich zároveň s kurátorem účastenství míti má. Nalezneli se, že důkaz smrti jest proveden, předložen budiž rozsudek, prvé než se prohlásí, vždy z povinnosti úřadu vrchnímu soudu zemskému (vrchnímu soudu distriktnímu, tabuli banské) a od soudu tohoto s uzavřením jeho soudu nejvyššímu, aby tento rozhodl.

Opravy.

Strana	18,	řádek	3. od důly,	místo	vésti	čti:	vésti
„	32,	„	4. od vrchu,	„	v vyřízení	„	ve vyřízení
„	36,	„	23. „ „	„	kteří so	„	kteří se
„	40,	„	17. „ „	„	k doličen	„	k doličení
„	48,	„	3. od důly	„	obchedních	„	obchodních